

MØTEINNKALLING

Dato: 09.05.2018

HOVEDUTVALG FOR BARN OG UNGE

Tirsdag 15.05.2018 kl. 18.00

Utvalgets faste medlemmer innkalles til møte **15.05.2018 kl. 18.00 i Formannskapssalen**. Medlemmer som ikke kan møte på grunn av lovlig forfall, skal straks melde fra om dette og oppgi forfallsgrunn. Forfall meldes på telefon 412 99 574 eller e-post borgny.danielsen@baerum.kommune.no

Høringsmøte

Tirsdag 15. mai fra kl. 17:00 inviterer Hovedutvalg for barn og unge til høringsmøte om skolebehovsanalyse 2018-2037.

Merk at: Selve møtet i hovedutvalget starter opp umiddelbart etter høringsmøtet.

Behandling av skolebehovsanalyse 2018-2037

Hovedutvalget for barn og unge 15.5 (høringsmøte)

Hovedutvalget for barn og unge 5.6 (behandling)

Formannskapet 12.6

Kommunestyret 20.6

Orienteringer

Spesialrådgiver Atle Thorud orienterer om skolebehovsanalyse 2018-2037 (sak 046/18).

Seksjonsleder Anne Marie Waag orienterer om "Bedre læring" - Revidert kvalitetsplan for Bærumsskolen, kvalitetsplanen Hovedutvalget vedtok 6. februar (sak 009/18).

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel	
045/18	Godkjenning av protokoll	
046/18	Skolebehovsanalyse 2018-2037	
047/18	Skolekapasitet nord i østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet	

048/18	Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune	
049/18	Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune - herunder norm for uteoppholdsareal i barnehage og skole - 2. gangs behandling	
050/18	Innbyggermedvirkning, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet	
051/18	Handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge - høringsutkast	
052/18	SLT årsrapport 2017	
053/18	Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme- revidering	
054/18	Barnekonvensjonen - orientering om kommunens arbeid	
055/18	Tiltaksplan Sammen for barn og unge - Status 2017	
056/18	Standard for behandling av elevpermisjoner	
057/18	Høring- forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven for å iverksette lærertetthetsnorm i grunnskolen	
058/18	Tilstandsrapport 2017 - kvalitet i barnehage og skole	
059/18	Psykologisk førstehjelp i barnehagene	
060/18	Barnevernbarns skolegang	
061/18	Deltakelse i forskningsprosjekt om livsmestring	
062/18	Referatsaker	

Eventuelt

Anne Lene W. Hojem
Utvalgsleder

Borgny Danielsen
Utvalgssekretær

Dato: 10.04.2018 Arkivkode: N - 125 Bilag nr: Arkivsak ID: 18/9052 J.post ID: 18/81660
Saksbehandler: Borgny Danielsen
Saksansvarlig: Borgny Danielsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	045/18

Godkjenning av protokoll

Forslag til vedtak:

Protokoll fra Hovedutvalg barn og unges møte 17. april 2018 godkjennes slik den foreligger.

Vedlegg:

Protokoll - Hovedutvalg for barn og unge - 17.04.2018

3982638

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
30.04.2018	N - 401		18/1526	18/92631
Saksbehandler:	Atle Thorud			
Saksansvarlig:	Siv Herikstad			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	046/18
Formannskapet		
Kommunestyret		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	07.05.2018	042/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	034/18

Skolebehovsanalyse 2018-2037

Ungdomsrådet-07.05.2018- 034/18

Rådets anbefaling:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man

igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Nedring og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålstegn ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode
- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Skolebehovsanalysen legges til grunn for videre utredning og prosjektering av skoleprosjekter. Plan for utvidelser og nye skolebygg fastlegges ved behandling av kommunens handlingsprogram.
2. Den videre planlegging av endringer av skoleanleggene skal skje med basis i følgende nye føringer:
 - a. Det bygges ny 4- parallell barneskole i Sandvika. Endelig plassering avklares i forbindelse med 2. gangs behandling av kommuneplanens arealdel.
 - b. Bjørnegård ungdomsskole utvides til 9- parallell. Skolen skal ha 5- parallell kapasitet frem til utvidelsen. Behov for tiltak avklares.
 - c. Planlegging av ny 4- parallell barneskole på Ballerud videreføres, med sikte på ferdigstillelse til skoleåret 2025/2026. Elevtallsutviklingen følges tett.
 - d. Lokalisering av ny ungdomsskole i sør-østre Bærum avklares i forbindelse med neste rullering av kommuneplanens arealdel.
 - e. Det etableres en samlet lokalisering for Bryn og Hammerbakken skole i nytt skoleanlegg på Bryn. Skoleanlegget Hammerbakken fristilles til andre formål fra det tidspunkt nytt skoleanlegg på Bryn er etablert. Behovet for utendørs nærmiljøanlegg i Løkenhavna avklares og søkes ivaretatt når fremtidig bruk av anlegget fastsettes.
3. Følgende tema avklares i egne saker:

- a. Løsning for å møte rehabiliteringsbehov ved ungdomsskolene Hauger og Gjettum.
 - b. Utvidelse av Eiksmarka barneskole.
 - c. Løsning for å møte rehabiliterings- og kapasitetsbehov ved ungdomsskolene Hosletoppen og Østerås, nord i Østre Bærum.
4. Midlertidige tiltak for økt skolekapasitet gjennomføres i samsvar med analysedokumentet.
 5. Kommunens forskrift for skoletilhørighet (inntaksområder, prioriteringsregler med videre) endres slik det fremgår av analysedokumentet.

SAKEN I KORTE TREKK

Formål og bakgrunn

Skolebehovsanalyse 2017-2037 gir en overordnet oversikt over forventet behov for skoleplasser i den kommunale grunnskolen. Det fremgår også hvordan kommunens skolekapasitet bør bygges ut for å dekke behovet i de ulike delene av kommunen. Det foreslås også justeringer i forskrift for skoletilhørighet.

Bærum opplever betydelig befolkningsvekst, i 2026 vil det være ca. 1 300 flere elever i grunnskolen enn i dag. I 2037 vil det være ca. 3 700 flere elever enn i dag. Det er behov for å bygge flere nye skoler, utvide eksisterende skoler og endre inntaksområder. Skolebehovsanalysen legges til grunn for videre utredning og prosjektering av nye skoleprosjekter.

Utfordringer og strategiske grep

I analyseperioden kan det forventes kapasitetsutfordringer ved en rekke av kommunens barneskoler. Utfordringene er primært på Fornebu, i Sandvika og i Bærum øst. Skolene Jong og Levre skal avlastes av ny skole i Sandvika. På Fornebu planlegges Oksenøya skole.

Skolene Løkeberg, Haslum, Høvik Verk, Høvik, Stabekk og Jar skal alle avlastes av ny skole på Ballerud. Tidligere er det forutsatt at skolen står ferdig til skoleåret 2023/2024, utsettelsen til skoleåret 2025/2026 (i Handlingsprogrammet 18-21) innebærer at boligprosjekter må forskyves tilsvarende. Enkelte av skolene har en kapasitetssituasjon som er slik at det, selv med forskyvning av tidspunkt for boligbygging, kan bli nødvendig med midlertidig økt kapasitet med en utsettelse på 2 år. Analysegrunnlaget indikerer at risikoen er størst ved skolene Høvik, Høvik Verk og Jar. Dersom det er behov for skolekapasitet utover det dagens skoler kan håndtere, vil etablering av midlertidig kapasitet være kommunaløkonomisk lite gunstig (unødvendige merkostnader) sett opp mot alternativet å etablere ny permanent kapasitet tidligere (ny skole). Utviklingen må følges tett.

I nord-østre Bærum er utfordringene på barnetrinnet koblet til den fremtidige utbyggingen av Fossum, men også til omfanget av annen boligbygging og en generell usikker kapasitetssituasjon i området. I første omgang er et Eiksmarka skole som krever utvidet kapasitet.

I løpet av analyseperioden vil det bli en svært stor elevtallsvekst på ungdomstrinnet. Elevtallsveksten innebærer at ungdomstrinnet får utfordringer på Fornebu (løses ved ny skole på Tårnet) og i Sandvika (løses ved utvidelse av Bjørnegård), deretter sentralt i østre Bærum. Utvidelsene av ungdomsskolene Bekkestua og Ramstad (gjennomført) vil gi tilstrekkelig kapasitet en stund i denne delen av kommunen, men det er behov for en ny ungdomsskole her etter hvert.

Denne skolen vil lokaliseres som del av neste kommuneplan.

Følgende strategiske grep har vært i fokus i arbeidet:

- Utnytte kapasitet i eksisterende skoleanlegg (herunder justere inntaksområder)
- Utvide eksisterende skoleanlegg (permanent eller midlertidig)
- Bygge nye skoler
- Etablere større og mer effektive enheter i samsvar med nytt skolekonsept
- Erverve tomter til fremtidige skolebygg

Eksisterende skoler med oppgraderingsbehov, avklaring løsninger/medvirkning internt og eksternt

Denne skolebehovsanalysen har også fokus på å avklare fremtidige løsninger for enkelte skoler med store oppgraderingsbehov. Tilnærmingen må ta utgangspunkt i hva det er som gir en langsiktig god løsning, samt et likeverdig tilbud med skolesektoren for øvrig i Bærum. Tema relatert til slike utfordringer er:

1. Møte behov for rehabilitering og økt kapasitet på ungdomsskolene Hosletoppen og Østerås, nord i Østre Bærum

Relatert til ungdomsskolene nord i Østre Bærum er det utfordringer som må håndteres. Skoleanlegget Hosletoppen har et stort rehabiliteringsbehov. Skolen har en plassering som gjør det vanskelig å få fullt utnyttet kapasiteten ved skolen og liten fleksibilitet i forhold til svingninger i elevtall. Det er behov for økt kapasitet i området som følge av fremtidig utbygging av Fossum.

Rådmannen registrer at det lokalt i området er stort engasjement og ulike meninger i forhold til hvordan behov for rehabilitering og økt kapasitet på ungdomstrinnet best kan møtes. Mulighetene for å utvide Østerås ungdomsskole er avhengig av at barnehagen på skoletomten flyttes, i barnehagebehovsanalysen angitt til 2025. Behovet for økt ungdomsskolekapasitet som følge av utbygging på Fossum ligger frem i tid, trolig i perioden 2035-2040. I handlingsprogrammet er det satt av midler til en lettere oppgradering av Hosletoppen skole. Basert på tidsperspektivene og kompleksiteten i forhold til å finne gode og fremtidsrettede løsninger, mener rådmannen det vil være formålstjenlig at det gjennomføres videre utredninger. Utredningene skal omfatte mulighetsstudier for ulike løsningsalternativer og involvere elever, foresatte, ansatte og andre berørte. Rådmannen foreslår at endelig avklaring gjøres i egen sak.

2. Møte behov for rehabilitering av Bryn og Hammerbakken barneskole

Gjennomførte tilstandsanalyser av skolebyggene viser store utfordringer ved skoleanlegget Bryn og også utfordringer med tilstand i lokalene på Hammarbakken. I forhold til naboskolene skiller skolen seg ut, både i forhold til den dårlige tilstanden på bygningsmassen og med delt drift på to lokasjoner.

Når lokasjonene ligger nærme hverandre og begge skoleanlegg har oppgraderingsbehov er det nødvendig å vurdere hvilken framtidig løsning som er best.

Rådmannen registrer at det også her er stort engasjement i området og ulike meninger i forhold til hvordan behov for rehabilitering av Bryn og Hammerbakken skole skal møtes. Rådmannen mener at samlet lokalisering på skoleanlegget Bryn gir den beste løsningen for skolen. Det som vektlegges i denne vurderingen er det kan etableres et samlet tilbud på Bryn som gir gode pedagogiske

fagmiljøer og større læringsmiljø for elevene på 1-4 trinn. Med kun en lokalisering ligger forholdene bedre til rette for å utvikle et godt skoleanlegg, for alle elevene ved skolen, enn om to anlegg skal opprettholdes. Tilbudet blir også kostnadseffektivt og likeverdig, ut fra alle perspektiver, i forhold til skoletilbudet ellers i kommunen.

I samsvar med nytt konsept for utvikling av skoler i Bærum er det stort fokus på hvilke funksjoner en skole skal ha for å møte lokalsamfunnets behov. Slike forhold vil bli avklart når prosjektet skal gjennom en konseptfase. Rådmannen legger til grunn at behov for utendørs nærmiljøanlegg i Løkenhavna kan avklares når fremtidig bruk av eventuelt fristilt skoleanlegg på Hammerbakken fastsettes.

Høringen

En høringsrunde hvor skoler og andre berørte har fått anledning til å gi innspill til analysen er gjennomført. Rådmannen har vurdert høringsuttalelsene og oppdatert analysen når saken nå fremmes for politisk behandling. Høringsmerknader som gjelder de foreslåtte hovedgrep er oppsummert under de respektive avsnitt i planen. Merknader av mer felles karakter knyttet til tema som størrelse på skoler, elevenes skolevei og forholdet til klima er omtalt og vurdert i dette saksfremlegget.

Høringsutkastenes forslag om omstruktureringer har skapt engasjement i nærmiljøet til skolene. Rådmannen mener det er nødvendig å gjøre endringer som gir best mulig utnyttelse av og tilbud i eksisterende og kommende skoleanlegg. Noe som innebærer å organisere skoletilbudet effektivt ut i fra lokale behov. Dette vil gi de beste forutsetningene for at kommunen kan ha fremtidsrettede gode skoler i de områdene som direkte berøres av forslagene, men også for skoletilbudet ellers i kommunen.

Økonomi

I Langsiktig investeringsplan og driftsanalyse 2019-2038 er det lagt til grunn investeringer i skoleanlegg i en 20-års periode på ca. 5,8 mrd. kr. Skolebehovsanalysen tar ikke for seg skoler hvor det kun er rehabiliteringsbehov. Disse prosjektene ivaretas av planen for formuesbevaring/vedlikehold.

Det er i skolebehovsanalysen vektlagt å finne grep som begrenser investeringsbehovet. Gjennomføring av de tiltak denne og foregående analyser initierer, innebærer samlet sett likevel et betydelig økonomisk løft for kommunen. Arbeidet med behovsanalysene inviterer til avgjørelser knyttet til en rekke enheter/anlegg (skoler, barnehager, sykehjem osv.). Når kommunen skal møte både rehabiliteringsbehov og stor befolkningsvekst er dette strategiske avgjørelser som samlet sett er av stor betydning. Den tilnærming man velger vil i fremtiden være førende for hvor stor andel av tilgjengelige økonomiske ressurser som bindes opp i bygningsmassen og hvor mye som kan brukes på tjenesteytingen.

Skolebehovsanalysen revideres hvert annet år.

Under overskriften «Nærmere om saken» redegjøres det kort om elevtallsvekst, resultatet av høringen som er gjennomført og økonomiske konsekvenser. Det vises til egne vedlegg som utdyper rådmannens forslag, høringsuttalelser med videre.

Vedlegg:

Skolebehovsanalyse 2018-2037, rådmannens forslag 25042018	3992547
Hefte med høringsuttalelser til skolebehovsanalysen, 16042018	3990585

DEL 2 – MER OM SAKEN:**Elevtallsvekst**

Fra 2006 til 2016 ble det ca. 1 700 flere barn i grunnskolealder i kommunen. Prognosen tilsier at elevtallet frem til 2026 vil øke med ytterligere ca. 1 300 barn. I 2037 vil det i følge prognosene være ca. 3 700 flere barn i grunnskolealder enn ved utgangen av 2016. Prognosene indikerer at elevtallsveksten i kommende tiår vil ligge høyt, men litt over foregående tiår. Andre halvdel av analyseperioden på 20 år vil ha svært høy elevtallsvekst. Skolebehovsanalysen viser at det i flere områder i kommunen ikke er mulig å møte en slik vekst uten at det gjøres tiltak for økt skolekapasitet.

Strategiske grep

I arbeidet med analysen har følgende strategiske grep vært i fokus for å sikre en elevtallskapasitet ved skolene i samsvar med forventet behov:

- **Utnytte kapasitet i eksisterende skoleanlegg**
I den grad en naboskole har kapasitet til å avlaste i forhold til kapasitetsutfordringer, vil dette i mange tilfeller være en god løsning. Dette gjøres ved å endre skolens inntaksområder (skolegrenser). I mange områder i Bærum er det tett bebyggelse og korte avstander mellom skolene.
- **Utvide eksisterende skoleanlegg**
Utvendige arealer og de eksisterende bygningsmessige løsningene setter ofte en begrensning på hvilke utvidelser det er mulig å gjøre ved et skoleanlegg. Når utvidelse er mulig, og den varige kapasitetssituasjon tilsier dette, bør permanent utvidelse velges fremfor midlertidige løsninger.
- **Bygge nye skoler**
Over tid er det nødvendig å etablere nye skoleanlegg for å møte en stor elevtallsvekst. En utfordring i en presskommune som Bærum, er at det er stor arealknapphet.
- **Etablere større og mer effektive enheter i samsvar med nytt skolekonsept**
Stor befolkningsvekst, arealknapphet og hensynet til robust fagmiljø, rekruttering av lærere og økonomi tilsier at det etableres større og mer arealeffektive skoler enn tidligere. Noe som innebærer å:
 - Utnytte potensialet i eksisterende og nye anlegg
 - Slå sammen eksisterende skoler
 - Oppnå en mer ressurseffektiv arealbruk
- **Erverve tomter til fremtidige skolebygg**

Arealknapphet og krevende prosesser knyttet til å få plass skoletomter innebærer at man bør tilstrebe å være tidlig ute i forhold til å angi et fremtidig skolebehov, slik at dette blir hensyntatt i ulike planprosesser og at det konkrete arbeidet med regulering, grunnerverv etc. gjennomføres i god tid.

Høringen

Det er gjennomført en omfattende høring av utkast til skolebehovsanalyse for Bærum kommune. I

høringsrunden har skoler og andre berørte gitt innspill til de forslag og skisser som foreligger. I analysedokumentet som nå foreligger er høringsinnspillene oppsummert og vurdert. Det er gjort enkelte endringer som følge av høringsinnspillene, noe som fremgår av dokumentet.

Den enkelte høringsuttalelse finnes som vedlegg i eget hefte. Flere av uttalelsene har merknader både til de hovedgrep som er foreslått og til forhold av mer felles karakter. Merknader som gjelder de foreslåtte hovedgrep er oppsummert under de respektive avsnitt i analysedokumentet. Verken dette eller momentene under gir en fullstendig oversikt over alle synspunkter som er kommet frem i høringsrunden, så det oppfordres til at leseren også setter seg inn i den enkelte høringsuttalelse.

Under vil rådmannen kommentere enkelte momenter fra høringsuttalelsene:

Størrelse på skoler

Høringsuttalelsene viser at skolers størrelse er et tema som fortsatt engasjerer. Flere av de som uttaler seg, mener at kommunen bør bygge flere nye mindre skoler fremfor å ha store skoler. Andre som har uttalt seg ser fordeler med større skoler, blant annet i forhold til større pedagogiske miljøer og for å unngå at eksisterende lokalsamfunn brytes opp.

Til grunn for forslag om større skoler ligger både praktiske, pedagogiske og økonomiske hensyn.

Det er delte meninger, både blant de som har uttalt seg til analysen og blant forskere, på hvordan store skoler påvirker det pedagogiske og sosiale miljøet ved skolene. Rådmannen mener at nøkkelen til å drifte større skoler på en pedagogisk god og forsvarlig måte er organisering. Utforming av skolebyggene er avgjørende for opplevd skolestørrelse for den enkelte elev. Større skoleanlegg må organiseres med en godt gjennomtenkt struktur som gir mindre enheter innenfor rammen av skoleanlegget. Både inndeling i undervisningssoner, avdelinger og friminutt er gode virkemiddel for å kompensere for det som kan oppleves som lite oversiktlig ved større enheter.

Organisering omfatter også friminutt og bruk av utearealet. Bærumsskolen har allerede i dag bred erfaring med inndeling av dagen hvor skolens avdelinger/klassestrinn har pause på ulike tidspunkt. Dette for å få god oversikt over elevene som er i uorganiserte aktiviteter ute, god utnyttelse av uteområdet med mer. Ulike tidspunkt for elevens «storefri» midt på dagen gir også økt utnyttelsesgrad for gymsaler, spesialrom og bruk av ledige klasserom til undervisning i mindre grupper.

Rådmannen bestrider ikke fordeler som trekkes frem i enkelte høringsuttalelser om virkningen av å være en mindre skole, men rådmannen mener det også er fordeler med å være en del av en større skole. Større skoler gir større fagmiljø og bedre muligheter for faglig samarbeid. Større skole gir skolen bedre økonomisk handlingsrom, da størsteparten av det økonomiske tilskuddet til skolene gis per elev. Dette vil kunne gi nye muligheter til å bruke lærerressurser til beste for elevene.

Det er riktig at det er vanskelig å finne klare svar i forskningen knyttet til om det er små eller store skoler som er til beste for elevene. Bærum kommune har både små og store skoler og vi har ikke dårlige erfaringer med at skoler er av en viss størrelse, tvert imot. Flere kommuner går i retning av å bygge større skoler, noe de har gode erfaringer med.

Større skoler på sentralt beliggende steder kan ha et fortrinn når det gjelder å rekruttere og holde på lærere med høy kvalitet, noe som er viktig for skolekvaliteten. Teamorganisering og

lærersamarbeid bidrar til å øke kompetansen i skolen. Ved en større skole har man mulighet til å tilsette lærere med spisskompetanse og det blir fagmiljøer med flere fagpersoner å spille på. Det er også større rom for å tilsette andre yrkesgrupper som kan gi lærere bistand for å tilrettelegge for elever som har behov for tilrettelegging faglig og/eller sosialt.

Å etablere større enheter har en del åpenbare økonomiske og gjennomføringsmessige positive effekter. Det blir mer arealeffektive løsninger, mindre behov for tomteareal og mer fleksibel skoledrift. Det blir også færre bygg å planlegge, bygge og administrere. Rådmannen mener at det vil være svært krevende å løse utfordringene om ikke det etableres skoleanlegg som er større enn det som så langt har vært vanlig i vår kommune.

Rådmannen har i skolebehovsanalysen fremhevet større enheter som ett bidrag for å gi bærumskolene de nødvendige utviklingsmuligheter i tråd med nye behov og nye muligheter.

Elevenes skolevei

Trafikksikkerhet og elevenes skolevei er et tema som er tatt frem i flere uttalelser. Det er mange sterkt trafikkerte veier i kommunen. Alle skolekretser har sine utfordringer med veier som skal krysses. Noen endringer i skolekretser løser en eksisterende utfordring, andre skaper nye. Det er ikke til å unngå at når det gjøres endringer, vil noen få en kortere og mer trafikksikker skolevei, mens for andre vil veien kunne bli noe mer utfordrende. Alle forslag til endringer som berører elevers skolevei er etter rådmannens oppfatning forsvarlige.

Klima

Kommunen har vedtatt en ambisiøs klimastrategi (Klimaklok). Flere av høringsuttalelsene argumenterer i forhold til denne når det gjelder endringer som foreslås. Rådmannen mener det viktig å se klima perspektivet helhetlig.

Bærum kommune er tett befolket. I utgangspunktet er det i store deler av kommunen korte avstander mellom skolene. Elevtallsveksten fører til etablering av flere nye skoler. Over tid går derfor den gjennomsnittlige avstand mellom skoler i kommunen ned. Elevenes gjennomsnittlige skolevei blir tilsvarende kortere. Dette selv om enhetene blir større enn før.

De omstruktureringer som allerede er vedtatt, og de som foreslås nå, kjennetegnes i stor grad av korte avstander og ellers gode skoleveier. Kommunen har også stort fokus på riktig plassering av sosial infrastruktur i forhold til eksisterende og fremtidige befolkningstygndepunkter, kollektivdekning osv.

Større enheter innebærer mer arealeffektive bygg, færre bygninger å bygge, vedlikeholde og drifte. Alle disse forholdene har positive miljøeffekter. De mest miljøvennlige bygningsarealene er de vi ikke trenger å bygge.

Det er ikke grunnlag for å si at det samlet skapes nye klimautfordringer som en konsekvens av tiltak i skolebehovsanalysen.

Tema i egne saker

Det legges opp til at følgende andre forhold avklares i egne politiske saker:

- a. Løsning for å møte rehabiliteringsbehov ved ungdomsskolene Hauger og Gjettum.
- b. Utvidelse av Eiksmarka barneskole.

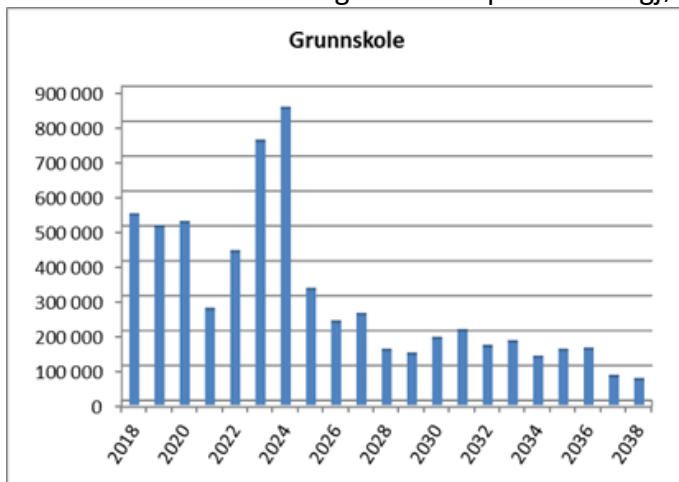
- c. Løsning for å møte rehabiliterings- og kapasitetsbehov ved ungdomsskolene Hosletoppen og Østerås, nord i Østre Bærum.

Virkning på kommuneøkonomien

Langsiktig driftsanalyse- og investeringsplan for perioden 2019-2038 ble vedtatt av kommune-styret 4. april 2018.

Skoleinvesteringene i investeringsplanen er i hovedsak basert på vedtatt Skolebehovsanalyse 2016–2025, da LDIP 2019-2038 ble ferdigstilt før denne revideringen av skolebehovsanalysen. Kjente rehabiliteringsbehov ivaretas av planen for formuesbevaring/vedlikehold, som er budsjettert i LDIP. Samlet sett så innebærer denne behovsanalysen mindre endringer av dette grunnlaget. Konsekvenser av denne skolebehovsanalysen innarbeides i neste revidering av LDIP.

Figuren under viser årlig investeringsnivå til skoler for perioden 2018–2038. Forutsatt i LDIP 2019-2038. Samlede investeringer i 20-års perioden utgjør 5,8 mrd. kr.

Det er i skolebehovsanalysen vektlagt å finne grep som begrenser investeringsbehovet.

Gjennomføring av de tiltak denne og foregående analyser initierer innebærer samlet sett likevel et betydelig økonomisk løft for kommunen. Arbeidet med behovsanalysene inviterer til avgjørelser knyttet til en rekke enkeltanlegg (skoler, barnehager, sykehjem osv.). Den tilnærming man velger vil i fremtiden ha stor betydning for hvor stor andel av tilgjengelige økonomiske ressurser som bindes opp i bygningsmassen og hvor mye som kan brukes på tjenesteytingen i disse. Når kommunen skal møte både rehabiliteringsbehov og stor befolkningsvekst er disse strategiske avgjørelsene samlet sett av stor betydning.

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Ungdomsrådet behandlet sakene *Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune og Skolebehovsanalyse 2018-2037* under ett og fattet likelydende vedtak i begge saker:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens

ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Neddriving og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålsteget ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode
- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 034/18:

Rådets anbefaling:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler

kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Nedring og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålsteget ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode
- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Dato: 30.01.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/3403 J.post ID: 18/20247
Saksbehandler: Kristine Hjellup Horne
Saksansvarlig: Christian Falkenaas

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	06.02.2018	010/18
Formannskapet	13.02.2018	022/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	047/18

Skolekapasitet nord i østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet

Formannskapet-13.02.2018- 022/18

Vedtak:

Saken utsettes på bakgrunn av vedtak i Baun om at saken sendes på høring.

Hovedutvalg for barn og unge-06.02.2018- 010/18

Vedtak:

Skolekapasitet nord i østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet sendes på høring før Hovedutvalg barn og unge behandler saken.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Behov for økt barneskolekapasitet nord i Østre Bærum løses ved utvidelse av Eiksmarka skole.
 - a. Planlegging og detaljregulering av kapasitetsutvidelsen til 4-parallell igangsettes.
 - b. I forbindelse med detaljreguleringen gjøres det også en vurdering av mulighet for utvidelse av idrettskapasiteten og samlokalisering av skole- og folkebibliotek slik det fremkommer i saken.
 - c. Skolen utvides med midlertidig kapasitetsøkning fra 23 til 25 klasserom fra høsten 2018.
2. Ved Eikeli skole økes kapasiteten fra 21 til 23 klasser innenfor eksisterende bygning,

dette gjøres i forbindelse med rehabilitering av skolen.

SAKEN I KORTE TREKK

Bakgrunn og tidligere politisk behandling

Arbeidet med skolebehovsanalysene har synliggjort at det er behov for utvidet barneskolekapasitet nord i Østre Bærum. Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan forutsetter at én av barneskolene i dette området utvides i perioden 2020-2025.

I [Handlingsprogram 2018-2021](#) fremkommer at kapasitetsøkningen skal skje ved Eiksmarka eller Eikeli skoler. Det er estimert en foreløpig ramme på kr 77 mill til kapasitetsutvidelsen, og utvidelsen er planlagt ferdigstilt i handlingsprogramperioden.

Rådmannen har utredet utvidelsesmulighetene ved de to skolene og sett på hvordan behovet for økt kapasitet kan finne sin beste løsning. Nedenfor følger rådmannens anbefaling. I «Mer om saken» gis det en nærmere redegjørelse for de vurderinger som er gjort.

Rådmannens anbefaling er at Eiksmarka skole utvides til en 4-parallell skole med 28 klasserom. Utvidelsen anbefales gjennomført i to trinn:

- Første trinn øker kapasiteten fra 23 klasserom (inkludert paviljong) til 25 klasserom. Denne utvidelsen vil ikke kreve nybygg, men noe ombyggingsarbeid. Trinn en vil bli utført sommeren 2018. Paviljongen vil beholdes i første trinn.
- I trinn to utvides skolen til permanent 4-parallell skole. Slik kapasitetsøkning krever tilbygg og dermed detaljregulering. Detaljregulering av utvidelsen vil starte i 2018. Ut fra det analysegrunnlag som finnes, bør utvidelsen være fullført sommeren 2025. Økt kapasitet på Eiksmarka skole kan, ved endring av inntaksområder, brukes til å avlaste skolene i området.

Under arbeidet er det reist spørsmål om behov for utvidet kapasitet til idrett og fysisk aktivitet i området utover skolens behov. Rådmannen vil vurdere dette nærmere parallelt med reguleringsaken.

Eventuell flytting av Eiksmarka folkebibliotek til Eiksmarka skole og samlokalisering med skolens bibliotek bør vurderes i detaljreguleringsaken. Dette fordi det kan være best å legge et kombinert skole- og folkebibliotek slik at det i minst mulig grad utfordrer sikkerheten til elevene ved skolen. Å bruke dagens biblioteklokaler til folkebibliotek er av sikkerhetsgrunner ikke tilrådelig.

Rådmannen anbefaler også at Eikeli skole får økt kapasitet fra 21 til 23 klasserom i forbindelse med rehabilitering av skolen. Økning av kapasitet ved Eikeli vil gi en større fleksibilitet knyttet til elevopptak i pressperioder. Tidsplan for dette arbeidet fastsettes i forbindelse med kommunens langsiktige vedlikeholdsplan, som fremlegges høsten 2018.

Ved beslutning om valg av lokalisering og løsning, vil rådmannen forberede reguleringsforslag og

igangsette planleggingsfasen. Oppfølging av prosjektene vil følge kommunens investeringsreglement og prosjektmetodikk, men vurderes å være innenfor rådmannens fullmakter (90 millioner for formålsbygg).

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Vurdering av elevkapasitet

Det er gjennomført en analyse av utvidelsesmulighetene ved skolene Eikeli og Eiksmarka. På begge skoler er det mulig å utvide med 2 klasser innenfor eksisterende bygg fra høsten 2018.

Eikeli er i tillegg vurdert med tanke på ombygging av én gymsal til klasserom/grupperom/osv. i forbindelse med ny flerbrukshall ved Eikeli VGS. På Eiksmarka har det også vært vurdert om det er mulig å flytte folkebibliotekets lokaler og knytte dem opp til skolens eget bibliotek.

Det er samlet sett vurdert å være forholdsvis små forskjeller i forventede kostnader, kvalitet (og byggetid) med tanke på ytterligere kapasitetsutvidelse på Eiksmarka eller Eikeli barneskole. Når man ser på behovet for skolens funksjonalitet inne og ute, vil begge skoler kunne utvides til 4 paralleller med tilnærmet lik kvalitet. Begge steder vil det være behov for tilbygg og dermed ny detaljregulering av tomten

De viktigste vurderingene for valg av hvilken skole som bør utvides vil derfor være hvor og når behovet for kapasitetsøkning faktisk oppstår. Hvilken av skolene gir den beste fordelingen av elever i forhold til skolegrenser og fremtidig forventet utbygging?

Eiksmarka er den skolen som ligger strategisk mest riktig plassert i forhold til både fremtidig vekst og utjevning av skolegrenser. I tråd med føringene i forslag til konsept for bærumsskolene, der med sentral plassering av skolebygg er et av grepene for å sikre størst mulig fleksibilitet over tid. Eksisterende skolekretsgrense mellom skolene ligger nærmest Eiksmarka. Å utvide Eiksmarka skole vil utvide inntaksområdet og også kunne bidra til at ordningen med et felles inntaksområde delt mellom Grav og Eiksmarka skoler, kan avvikles. Samlet sett vil en større Eiksmarka skole føre til at elevene på barnetrinnet får enklere skolevei ved at skolene i området ligger mer sentralt i sitt inntaksområde. Av den grunn anbefales det at Eiksmarka skole får økt kapasitet.

Med basis i prognosetallene for elevtallsutviklingen i området, vil en trinnvis utvidelse av skolen være det mest fornuftige. Det betyr at skolen umiddelbart foreslås utvidet med to nye klasserom, mens utvidelse til full 4-paralleller bør være klar fra 2025. Trinnvis kapasitetsøkning bidrar til at man ikke etablerer for høy kapasitet før det reelle behovet er der. Dette medfører lavere kostnader til renter og avdrag samt FDV-kostnader, herunder energiforbruk, enn ved å etablere full kapasitet fra første dag.

Planleggingsfasen vil fastsette klima- og miljømål for prosjektet. Til Eiksmarka skole er det boret energibrønner i forbindelse med EPC-prosjektet (energisparesprosjekt). I planleggingsfasen utføres en helhetlig vurdering av potensialet for de tekniske anleggene og potensialet for energieffektivisering av den totale bygningsmassen på Eiksmarka skole.

Vurdering av andre forhold enn økt elevkapasitet

- *Idrettens behov utover skolens behov for kroppsøvningsfasiliteter:*
I samarbeid med fylket skal det etableres en fleridrettshall ved Eikeli videregående skole. Eikeli barneskole har mulighet til å bruke denne til noe av sitt behov for kroppsøving. Denne hallen vil imøtekomme noe av håndball-idrettens behov for «mertid», men det vil ikke være tilstrekkelig for å dekke et økende behov i Bærum øst, slik idretten selv ser det. Rådmannen vil vurdere dette nærmere. Eiksmarka skole har begrensninger knyttet til uteareal og dette må ses opp i mot behovet for eventuell mer hallkapasitet. Spørsmålet om å koble idrettsbehov sammen med denne saken, må uansett vurderes sammen med andre investeringsbehov for idretten.
- *Vurdering vedrørende samlokalisering av skole- og folkebibliotek.*
Skoleledelsen på Eiksmarka og beredskapsansvarlig i Bærum kommune har vurdert sikkerhetsaspektet ved en etablering av et samlokalisert skole- og folkebibliotek på skolen. Skolen har ansvar for barna og deres sikkerhet i skole- og SFO-tid. Skolen må derfor alltid kunne ha kontroll over hvem som befinner seg på skolens område. Dette er i tråd med skolens beredskapsplaner. Ved en eventuell samlokalisering er det viktig at man sikrer mulighet for å kunne føre kontroll og tilsyn med hvilke personer som befinner seg på skolens område. Av denne grunn er det vanskelig å tenke seg at det vil være tilrådelig med en samlokalisering sammen med de arealer som skolens bibliotek disponerer i dag. Rådmannen anbefaler derfor at dette spørsmålet vurderes og avklares i arbeidet med detaljreguleringen for den permanente utvidelsen frem mot 2025.

Rådmannen anbefaler følgende videre prosess

Eiksmarka skole

Trinn 1 vil være å øke kapasitet fra 23 til 25 klasserom innenfor eksisterende bygg på Eiksmarka skole til skoleåret 2018/2019. Tilpasningene i trinn 1 gir Eiksmarka en midlertidig kapasitet til 25 klasser. Dette tilsvarer en 3 parallell skole med tilleggskapasitet på 4 klasser.

Trinn 2 vil være å utvide Eiksmarka skole til en permanent 4-parallell skole når det er behov for flere skoleplasser. Det legges opp til ferdigstilling i 2025. Etter tiltaket vil skolen ha 4 paralleller med kapasitet til 28 klasser.

Trinn 1

Eiksmarka skole, midlertidig kapasitetsutvidelse innenfor eksisterende bygg, 25 klasser:

Det legges opp til å bruke eksisterende areal på Eiksmarka skole (inkl. paviljong) til midlertidig kapasitetsutvidelse. Ved å ta i bruk paviljongen og SFO-bygget, kan man få klasse- og grupperom, garderober og toaletter til 4 klasser utover en 3-parallell kapasitet (dvs. totalt 25 klasser). Det man trenger av tilleggsareal til f.eks. lærerarbeidsplasser kan løses ved bruk av disponible rom. Kapasiteten på gymsalene vil bli presset ved 25 klasser, ikke for selve gymnastikkundervisningen, men for faget fysisk aktivitet. Dette kan løses ved å utøve mer av den fysiske aktiviteten ute, inntil den permanente kapasitetsøkningen er gjennomført.

Trinn 1 kan være ferdig til skolestart 2018/19, siden dette kun krever mindre innvendig ombygging og dermed ikke utløser krav om regulering. Detaljerte løsninger til hvordan man skal kunne bruke disponibelt areal (datarom, grupperom, SFO-areal og areal til ansatte) må vurderes i samråd med skolens brukergruppe. Eventuell nødvendig ombygging kan i hovedsak skje i løpet av sommerferien 2018, slik at utflytting i byggetiden ikke blir nødvendig. Trinn 1 vil gi midlertidig kapasitet på 25

klasser.

Trinn 2

Eiksmarka skole, permanent kapasitetsutvidelse ved hjelp av intern ombygging og tilbygg, 28 klasser:

Når behovet for økt kapasitet ikke lenger kan dekkes av kapasitetsøkningen foreslått på trinn 1, utvides Eiksmarka skole permanent til en 4-parallell barneskole med 28 klasserom (inkluderer fjerning av paviljong). Arealbehov spesielt for SFO, Kunst og Håndverk, kroppsøving og lærerarbeidsplasser (eksisterende og nye) må ivaretas i planleggingsfasen. Dette skal avklares i samråd med skolens brukergruppe.

Trinn 2 krever tilbygg og dermed en detaljregulering. Rådmannen legger opp til at det i arbeidet med reguleringsaken også gjøres en vurdering av idrettens behov og mulighet for samlokalisering av skole- og folkebibliotek, jfr omtalen ovenfor.

Det anslås at det vil ta ca. 3 år fra regulerings- og planleggingsprosessen starter til den permanente kapasitetsutvidelsen til 4-parallell vil kunne stå ferdig på Eiksmarka skole. Ferdigstillelsesdato for utvidelsen vil fastsettes ved rullering av skolebehovsanalysen. Foreløpig tidfestes skolen til å være ferdig til skoleåret 2025/2026.

Muligheter ved Eikeli skole:

Ved rehabilitering av Eikeli skole er det mulig å øke kapasiteten på eksisterende bygg til 23 klasser. Dette innebærer f.eks. oppgradering av noen (SFO-)rom til klasseromstandard. Det anbefales å legge dette inn i vedlikeholds- og oppgraderingsprosjektet. Tidsplan for oppgraderingsprosjektet vil fremkomme i langsiktig vedlikeholdsplan, som fremlegges høsten 2018. Dette vil ikke utløse krav om detaljregulering.

Medvirkning eksternt og internt

I konseptfasen er volumer utarbeidet av Bærum kommune med faglig bistand fra ekstern arkitekt. Det er gjennomført befaring på skolene og det har vært avholdt møter med administrasjonen ved de berørte skolene.

Behandlingen i møtet 13.02.2018 Formannskapet

Saken utsettes på bakgrunn av vedtak i Baun om at saken sendes på høring.

Formannskapet-13.02.2018- 022/18:

Vedtak:

Saken utsettes på bakgrunn av vedtak i Baun om at saken sendes på høring.

Behandlingen i møtet 06.02.2018 Hovedutvalg for barn og unge

Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H

Skolekapasitet nord i østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet sendes på høring før

Hovedutvalg barn og unge behandler saken.

Votering:

Hojems ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for barn og unge-06.02.2018- 010/18:

Vedtak:

Skolekapasitet nord i østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet sendes på høring før
Hovedutvalg barn og unge behandler saken.

Dato: 30.01.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/3402 J.post ID: 18/19943
 Saksbehandler: Marianne Leseth Kinn
 Saksansvarlig: Kristine Hjellup Horne

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	06.02.2018	011/18
Hovedutvalg for barn og unge	17.04.2018	033/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	048/18
Formannskapet		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	07.05.2018	040/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	033/18
Kommunestyret		

Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune

Ungdomsrådet-07.05.2018- 033/18

Rådets anbefaling:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Nedrivning og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålstegn ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode
- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 033/18

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Ungdomsrådet.

Hovedutvalg for barn og unge-06.02.2018- 011/18

Vedtak:

Saken behandles over to møter.

Hovedutvalg barn og unge ber om et notat hvor de ulike områdene drøftes og utredes grundig. Notatet skal vurdere og drøfte blant annet store og små skoler også sett i sammenheng med

skolenes fagmiljøer og ny lærernorm.

Rådmannens forslag til vedtak:

Føringene i konseptet for bærumskolene skal legges til grunn for skoleutbyggings-prosjekter i Bærum i årene som kommer, og erstatter tidligere vedtatte arealprogram fra 2003.

SAKEN I KORTE TREKK

Bakgrunn og videre oppfølging

Kommunestyret fastsatte 18.06.2003 i sak KST 061/03 overordnet arealprogram for Bærumskolene. På samme måte som skolevirksomheten har utviklet seg gjennom nye læreplaner, har også behovene et skolebygg skal tilfredsstillende endret seg. Ulike pedagogiske ideer har gitt grunnlag for ulik utforming av undervisningsarealene. Uteområdet og skoleanlegget som nærmiljøanlegg har fått større fokus. Nye skolebygg har fått fastsatt sine kvalitetsmål og prosjektrammer gjennom enkeltsaker til politisk behandling, og det har løpende vært arbeidet med forbedringer og arealeffektivisering.

Skoleanleggene som planlegges og utvikles i dag, vil være i bruk av generasjoner som kommer, og skolebehovsanalysen viser behov for stor økning av skolekapasitet de neste årene.

Hensiktene med konsept for bærumskolene er å fastlegge felles overordnede og fremtidsrettede føringer som alle nye skolebygg/anlegg skal tilfredsstillende. De føringene som fastlegges ved behandling av skolekonseptet vil redusere behov for avklaringer i enkeltprosjekter. Dermed legges grunnlaget for effektiv planlegging og bygging av riktige skoleanlegg med god funksjonalitet, også for fremtiden. Behovet for «skreddersøm» til den enkelte skole vil begrenses til tilpasning til lokale eiendomsforhold og nærmiljø-behov.

I tråd med investeringsreglementet vil rådmannen legge frem saker til politisk behandling for forankring av enkeltprosjekter etter gjennomført konseptfase og planleggingsfase. I disse sakene vil det fremgå hvordan skolekonseptets føringer og oppfølgingen av dem er ivarettatt for det aktuelle prosjekt.

Konsept for bærumskolene

Etablering av overordnede føringer for kommunens skoleanlegg er ett av flere virkemidler for å nå kommunens mål:

- Sikre bærekraftige tjenester som gir innbyggerne mulighet for økt selvhjelpenhet, mestring og læring
- Sikre en balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban

Utformingen av skoleanlegg skal sikre at Bærumsskolen kan praktisere verdiene og prinsippene for grunnopplæringen, med tilpasset læring, mestring og ikke minst et sted for å stimulere til elevenes motivasjon og lærelyst. Skoleanlegget skal utformes slik at det underbygger fremtidens kompetanse, blant annet ved å ivareta et sterkt profesjonsfellesskap som gir god utvikling av dagens og fremtidens skole.

Behovsanalyser viser behov for mange nye skoler i Bærum. Bærumskolene skal være god både i dag og i fremtiden. Konseptet for bærumskolene skal sikre at nye skoleanlegg planlegges, bygges og driftes til det beste for Bærumssamfunnet. Konseptet skal også søkes ivarettatt ved utvikling av

eksisterende skoleanlegg.

Skolekonseptet gir føringene for programmeringen av den individuelle skole basert på 8 sentrale innsatsområder. Føringene i Konseptet for bærumsskolene skal legges til grunn for skoleutbyggingsprosjekter i Bærum i årene som kommer og med dette legges grunnlaget for riktige skoleanlegg med god funksjonalitet.

Hovedmål

1. Skoleanlegg som gir trivsel og læring, gode arbeidsplasser og fagmiljø.
2. Skoleanlegg som et samlingspunkt for nærmiljøet og som kan ivareta behov innenfor blant annet frivillighet, kultur og idrett.
3. Trygge og fremtidsrettede bygg; klimaklokt, digitalisert og fleksibelt.

Åtte innsatsområder for bærumsskolene

1. Skoleanlegg for dagens og fremtidens skole
2. Store skoler som gir solide fagmiljø og effektiv skoledrift
3. Uteområder med god kvalitet
4. Skolen som lokalmiljøets møtested
5. Trygge skoler
6. Fleksible skolebygg og fleksibel skolekapasitet
7. Bygge digitalisert, klimaklokt og energigjerrig
8. Riktige løsninger i et livsløpsperspektiv

I vedlegget presenteres de åtte innsatsområdene med strukturen: bakgrunn, mål og strategiske grep. Nedenfor er noen viktige hovedgrep beskrevet.

Store skoler

Store skoleenheter, normalt med 4 parallell i grunnskolen og 10 parallell i ungdomskolen (enkelte steder vil det være behov for enda større enheter), legger til rette for flere positive effekter og er viktig for å kunne møte morgendagens utfordringer. Store skoler gir solide profesjonsfelleskap for bedre å kunne møte fremtidens kompetansekrav. Samlokalisering av fagmiljøer gjør det lettere å kunne tilby bred fagkompetanse og mer spisskompetanse, og samtidig variasjon i undervisningsformer. I tillegg kommer stordriftsfordeler som mer effektiv ressursbruk og mulighet for å tilrettelegge for støttetjenester lokalt.

Sentral lokalisering

I tråd med kommuneplanens arealdel og Klimastrategien 2030 skal fortetting foregå ved kollektivknutepunkter og sentre. Lokalisering av skoleanlegg til områder med god tilgang til kollektivløsninger skal bidra til lavere transportbehov og større fleksibilitet i skolens nedslagsfelt og endringer i skolegrenser. Skoler nær knutepunkt med høy bolig- og næringstetthet forutsetter effektiv bruk av tilgjengelig arealer og skolene vil inneha egenskaper som er vanlig for skoler i bystrøk. Skolen skal skape stolte og miljøbevisste skoleelever og ansatte, og være et attraktivt møtested for lokalbefolkning/nærmiljø.

Fleksibelt, klimaklokt og bærekraftig

Bærekraftige og klimakloke løsninger skal legges til grunn under bygging og ved valg av materialer, oppvarming og drift. Areal er driver for både kostnader og CO₂- utslipp, så skolene skal legge til rette for fleksibel og god bruk av arealene til skole og annen sambruk.

Vedlegg:

Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune - forslag 29.01.2018

3879794

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Saken er redegjort for i DEL 1

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Ungdomsrådet behandlet sakene *Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune og Skolebehovsanalyse 2018-2037* under ett og fattet likelydende vedtak i begge saker:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Neddriving og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålstegn ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode

- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 033/18:

Rådets anbefaling:

Ungdomsrådet deler antagelsene som fremkommer i Rådmannens saksfremlegg når det gjelder stordriftsfordeler ved så store skoler som skolebehovsanalysen legger opp til og ser at slike skoler kan ha fordeler når det gjelder fagtilbud, større kompetansevariasjon hos undervisningspersonell, faglig forsering m.m.

På den annen side er Ungdomsrådet bekymret for hvilke konsekvenser så store skoler vil ha for skolemiljøet og i hvilken grad hver enkelt elev vil bli sett når skolene blir så vidt store og skolens ledelse ikke lenger vil ha kapasitet til å kjenne hver elev/hver familie.

Imidlertid er alt dette, både Rådmannens vurderinger og Ungdomsrådet bekymringer, antagelser og kvalifisert gjetning. Det finnes ikke relevant erfaring eller forskning når det gjelder skoler i størrelsesorden +/- 10-paralleller og 1.000 barn i norsk barne- og/eller ungdomsskole.

Derfor synes Ungdomsrådet det er litt vel radikalt - for ikke å si eksperimentelt - å etablere så mange store skoler på en gang. Hvorfor må fem av Norges seks største ungdomsskoler ligge i Bærum? Ungdomsrådet anbefaler at man etablerer en stor skole, en pilotskole, og høster erfaringer fra den skolen før man eventuelt går i gang med flere skoler.

Det understrekes at Ungdomsrådet ikke i utgangspunktet er negative til så store skoler det legges opp til i skolebehovsanalysen men mener det er nødvendig med mer erfaring og kunnskap før man igangsetter et prosjekt i så stor skala som det her legges opp til. Videre er Ungdomsrådet undrende til om det er en riktig politikk å møte økende befolkning med å redusere antall skoler. Nedrivning og nybygg fremfor rehabilitering, samt lengre skoleveier som fører til bilbruk og bussing fremfor gåing og sykling, er vel ikke i tråd med Bærum kommunes klimastrategi.

Ungdomsrådet stiller spørsmålstegn ved hvorfor ikke elevrådene har fått uttale seg i sakens anledning. Det er grunn til å tro at elevenes uttalelser ikke alltid ville samsvare med foreldrenes og deres stemme burde vært hørt i saken.

Uavhengig av antall mener Ungdomsrådet at følgende forutsetninger må være på plass dersom det skal etableres så store skoler som det legges opp til i Rådmannens forslag til skolebehovsanalyse:

- Økt lærertetthet
- Tiltak innen miljøarbeid og psykososialt arbeid
- Elever med spesielle behov må det sikres et like godt eller aller helst bedre tilbud enn i dag
- Innsparinger i forbindelse med å slå sammen skoler bør komme hele bærumsskolen til gode
- Skolehelsetjenesten bør styrkes
- Store skoler krever store utearealer
- Skolene bør deles inn i soner, f.eks. trinnvis, for å gi mer oversiktlige miljøer

I fasen med sammenslåing, nedlegging og nyetablering må følgende forutsetninger legges til grunn:

- I sammenslåingsprosesser bør det opprettes ekstra miljølærerressurser
- Skolen bør ha et nært samarbeid med nærmiljøet, f.eks. med idretten
- Elever må gis et fullverdig skoletilbud i overgangsprosessen, ikke i brakker («paviljonger»)

Videre er det viktig med løpende evaluering, registrering av statistikk og oppfølging av de store prosjektene skolebehovsanalysen legger opp til.

Behandlingen i møtet 17.04.2018 Hovedutvalg for barn og unge

Forslag fremmet av Harald Sævareid, SV

1. Barneskoler skal som hovedregel ikke være mer enn 3-parallell eller 600 elever
2. Ungdomsskoler skal som hovedregel ikke være mer enn 7 parallell eller 620 elever

Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H

Saken utsettes i påvente av behandling i Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Ungdomsrådet.

Votering:

Utsettelsesforslaget ble enstemmig vedtatt.

Forslag fra Sævareid følger saken til neste møte.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 033/18:

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Ungdomsrådet.

Behandlingen i møtet 06.02.2018 Hovedutvalg for barn og unge**Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H**

Saken behandles over to møter.

Hovedutvalg barn og unge ber om et notat hvor de ulike områdene drøftes og utredes grundig. Notatet skal vurdere og drøfte blant annet store og små skoler også sett i sammenheng med skolenes fagmiljøer og ny lærernorm.

Votering:

Forslag fra Hojem ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for barn og unge-06.02.2018- 011/18:**Vedtak:**

Saken behandles over to møter.

Hovedutvalg barn og unge ber om et notat hvor de ulike områdene drøftes og utredes grundig. Notatet skal vurdere og drøfte blant annet store og små skoler også sett i sammenheng med skolenes fagmiljøer og ny lærernorm.

Dato: 12.04.2018 Arkivkode: N - 275.9 Bilag nr: Arkivsak ID: 16/15832 J.post ID: 18/66824
 Saksbehandler: Helge Jørgensen
 Saksansvarlig: Jan Willy Mundal

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	19.04.2018	036/18
Hovedutvalg for bistand og omsorg		
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	049/18
Formannskapet		
Kommunestyret		

Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune - herunder norm for uteoppholdsareal i barnehage og skole - 2. gangs behandling

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 036/18

Innstilling:

- Ny veiledende norm for uteoppholdsareal pr. barn i barnehager og pr. elev i barneskoler og ungdomsskoler vedtas
- Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune vedtas med rådmannens forslag til endringer

Rådmannens forslag til vedtak:

- Ny veiledende norm for uteoppholdsareal pr. barn i barnehager og pr. elev i barneskoler og ungdomsskoler vedtas
- Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune vedtas med rådmannens forslag til endringer

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen legger i saken frem forslag til veileder for utomhusanlegg og ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager, barneskoler og ungdomsskoler. Forslagene har vært på høring og

innspill er vurdert og hensyntatt. Det er redegjort grundig for høringen som er gjennomført. Forslaget til ny veileder følger som vedlegg til saken.

Formål og bakgrunn

Det har vært et ønske om et verktøy som kan stille krav til funksjon og fysisk utforming for kommunalt eide utomhusanlegg og andre anlegg der det er krav om godkjent utomhusplan, for eksempel parker og grøntanlegg, anlegg i natur- og friluftsområder, leke- og aktivitetsområder, idrettsanlegg, barnehager og skoler.

En slik veileder vil kunne sikre bedre kvalitet på slike anlegg. Flere andre kommuner har utarbeidet veiledere eller normaler for utomhusanlegg. Et utvalg av disse har vært utgangspunktet for den tverrfaglige gruppens arbeid for å få til et produkt som er godt tilpasset Bærum kommunes behov.

En veileder for utomhusanlegg på tverrfaglig grunnlag vil være et viktig ledd i kommunens visjon om en fremtidsrettet, helhetstenkende kommune med bærekraftige tjenester. Mandatet for arbeidet ble utvidet til å inkludere ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler.

Nye arealkrav for uteoppholdsareal ved barnehager og skoler

Det er særlig viktig å få en ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler. Etableringen av nye skoler og barnehager med tilhørende detaljreguleringer er utfordrende for kommunen. Kommunen har svært begrenset tilgang til tomteareal i pressområder, der tomteprisene i tillegg er høye. Det er viktig at kravet til uteoppholdsareal reflekterer den situasjonen kommunen står i.

Ny veiledende norm:

- 24 kvm uteoppholdsareal pr. barn i barnehager
- 20 kvm uteoppholdsareal pr. elev for barneskoler
- 15 kvm uteoppholdsareal pr. elev for ungdomsskoler

Rådmannen vurderer dette som en god løsning i de situasjoner hvor kommunen skal løse sosialinfrastruktur og det ikke finnes «mer» tilgjengelig areal. Her vil det være viktig å finne gode løsninger med mindre uteoppholdsareal. Dette er helt nødvendig for å kunne sikre den sosiale infrastrukturen etter hvert som knutepunktene i Bærum fortettes.

Retningslinjene i forhold til uteoppholdsareal for skole og barnehager foreslås vedtatt som veiledende og ikke minimumsarealer, slik at man i hvert enkelt prosjekt må utarbeide retningslinjer knyttet til uteoppholdsareal. Det er for eksempel allerede vedtatt flere anlegg med lavere arealnormer enn det som her foreslås som veiledende. Ikke minst må arealene sees i sammenheng med tilliggende parker/friområder og idrettsanlegg, samt eventuelle utearealer tilrettelagt som del av bygningskonstruksjonene – for eksempel på tak.

Se følgende kapitler i veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune:

- Kapittel 6 - Uteoppholdsarealer i barnehager
- Kapittel 7 - Uteoppholdsarealer på skoler
- Kapittel 2.14 - Sambruk.

Når det gjelder uteoppholdsareal for bo- og behandlingssentre og omsorgsboliger, anses Husbankens veileder å være tilstrekkelig for å ivareta gode uteoppholdsarealer for de ulike

brukergruppene (se kapittel 8 i Veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune).

Veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune

En veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune stiller krav til funksjon og fysisk utforming for kommunalt eide utomhusanlegg, og for andre anlegg der det stilles krav om godkjent utomhusplan. Begrepet «utomhusanlegg» omfatter utendørs anlegg for rekreasjon, lek, idrett i tettsteder og friluftsliv jfr. definisjon i KOSTRA, samt mer typiske grøntanlegg/områder.

Se veilederen for mer informasjon.

Statlige føringer.

Barnehageloven og Opplæringsloven har anbefalinger om størrelse på utearealer til barnehager og skoler. Helsedirektoratet har inngått en avtale med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) om å utarbeide en rapport med anbefalinger knyttet til barnehagens og skolens uteareal, innhold, utforming og omgivelser. Anbefalingene skal inngå i myndighetenes veiledninger og retningslinjer for utforming og drift av virksomhetenes uteområder. NMBU skal levere sin rapport 1.9.18.

Tidligere behandling

Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune (Vedlegg 1) inkludert ny veiledende norm for uteoppholdsareal i barnehage og skole ble vedtatt lagt ut på offentlig høring av:

- Hovedutvalg for barn og unge - 16.1.2018
- Hovedutvalg for bistand og omsorg - 17.1.2018
- Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur -18.1.2018

Høringsrunde før 2. gangs behandling

Høringsfrist var 9.3.18. Saken ble behandlet i:

- Bærum Eldreråd sak 013/18 – møte 30.01.2018. Rådet har sendt inn høringsuttalelse.
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne sak 012/18 – møte 29.1.2018 og 5.3.18. Rådet har sendt inn høringsuttalelse.
- Bærum Ungdomsråd sak 016/18 – saken ble tatt til orientering på møte 5.3.18

Det ble avholdt et eget informasjonsmøte 14.2.18. Innen fristen 9.3.18 er det mottatt ni høringsuttalelser som følger saken i samlevedlegg.

Høringsuttalelser knyttet til ny veileder:

Bærum Eldreråd viser til at veilederen er mangelfull i forhold til eldres behov. Eldrerådet ber om at arealkravet for uteoppholdsrom samkjøres med de krav som er foreslått i forhold til arealet i uteområdene i barnehager og skoler og eldre i forskjellige faser av aldringsprosessen. Videre bør følgende vektlegges for å gi de eldste eldre og uføre best mulig tilgang på uteliv:

- I forbindelse med boligblokker vil det være viktig at behovet for uteareal for eldre respekteres. Å kunne gå tur rundt blokka med rullator, vil være dagens tur for mange. Samtidig ser eldrerådet at det er viktig å vektlegge sitteområder, turstier og veier med lett tilgjengelighet og tilstrekkelig antall benker til passet funksjonsdyktige eldre.
- Treningsmuligheter/treningsapparater i parker og uteområder nær boligene.
- Universell tilgjengelighet på badestrender og andre utendørs rekreasjonsområder.

Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne i Bærum ber kommunen vurdere om det skal:

- Kreves en særskilt redegjørelse hvis det ikke er valgt tiltak og løsninger som er universelt utformet.

Bærum Natur og friluftsråd vurderer ny veileder som et svært viktig dokument for framtidig utforming av alle utomhusarealer i Bærum. De berømmer tverrfagligheten i høringsutkastet og har gitt enkelte kommentarer og forslag til tiltak.

Rådmannens forslag til endringer i teksten i veilederen:

Alle innspill er vurdert og rådmannen foreslår ny tekst i veilederen på flere punkter. De viktigste endringene er:

- Støtter Bærum Eldreråd sin vurdering om at forslag til veileder er mangelfull i forhold til eldres behov og legger inn forslag til ny tekst.
- Støtter Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne i Bærum som ber kommunen vurdere om det skal kreves en særskilt redegjørelse hvis det ikke er valgt tiltak og løsninger som er universelt utformet.
- Støtter Bærum Natur og friluftsråd ønske om å sikre verdifulle trær «varig vern» og mer medvirkning fra interesseorganisasjoner.

Se vedlegg 3 med kommentarer til høringsinnspillene og nye forslag til tekst i veilederen.

Høringsuttalelser knyttet til ny veiledende norm for uteoppholdsareal i barnehager og skoler

Det er kun Bærum Eldreråd som har uttalt seg om dette. Eldrerådet ber om at:

- Arealkravet for uteoppholdsrom samkjøres med de krav som er foreslått i forhold til arealet i uteområdene i barnehager og skoler og eldre i forskjellige faser av aldringsprosessen.
- Eldrerådet er bekymret for konsekvensene av minskede arealkrav.

Rådmannen vurderer at arealkrav for uteoppholdsrom knyttet til eldre i forskjellige faser av aldringsprosessen ikke kan samkjøres med ny veiledende norm for uteoppholdsareal i barnehager og skoler. Det vises til Husbankens veileder ang. uteoppholdsareal for bo- og behandlingssentre og omsorgsboliger som vurderes å være tilstrekkelig for å ivareta gode uteoppholdsarealer for de ulike brukergruppene.

Når det gjelder bekymring for konsekvensene av minskede arealkrav viser rådmannen til hvor viktig behovet for en ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler er.

Notat for uteoppholdsareal i barnehager og skoler i andre kommuner

Hovedutvalg barn og unge ba om et notat om uteoppholdsareal i barnehager og skoler i andre kommuner. Notat om Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim og Asker ligger vedlagt saken. (Vedlegg 11)

Prosess/medvirkning internt og eksternt

For å favne vidt og få med alle berørte avdelinger i kommunen, ble det høsten 2016 nedsatt en tverrfaglig prosjektgruppe for utarbeide en ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler, og en veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune.

Barnas representant i Planutvalget uttaler i saken: «*Med utgangspunkt i erfaringer fra barnehagedrift, slites barnehagers uteområder allerede i dag svært raskt ned. Skogbunn og gress*

blir med dagens arealnorm med et snitt på 28,5 m² utsatt for stor belastning. Å redusere utearealnormen vil medføre at uteområdene slites ytterligere. Å redusere utearealet på generell basis anbefales ikke.» Barnas representant uttaler videre: «Å vektlegge sambruk, fleraktivitet og flergenerasjonsbruk er gode føringer for alle uteområder, både for barnehager og skoler utomhusanlegg».

Folkehelsekontoret bidrar både med råd og veiledning og er delegert godkjennings- og tilsynsmyndighet for barn og elevers arbeidsmiljø gjennom Folkehelseloven og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Flere av bestemmelsene omfatter uteområdet bl.a. krav til beliggenhet, utforming og innredning, aktivitet, sikkerhet, lydforhold og psykososiale forhold. Størrelse på skolens uteområde er omtalt i veilederen til forskriften, og er et område Helsedirektoratet ser nærmere på i disse dager. Folkehelsekontoret legger forskriftens bestemmelser og veilederen til grunn ved godkjenning og tilsyn. Folkehelsekontoret har bidratt inn i arbeidsgruppa med råd og veiledning, men vil på faglig grunnlag måtte vurdere alle nye skoler og barnehageprosjekter, med bakgrunn i lovverket som er delegert.

Det har vært en ekstern prosess med høring og medvirkning. Saken har vært på høring før 2. gangs politisk behandling.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

En ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler som medfører at antall kvadratmeter uteoppholdsareal reduseres, kan i utgangspunktet føre til reduserte tomtekostnader. Men samtidig krever reduserte arealer at kvaliteten på innholdet må styrkes. Økt slitasje krever bedre materialkvalitet og økt vedlikehold. Det må tas høyde for at disse uteoppholdsarealene også vil ha en stor betydning for nærmiljøet i områder med knapphet på felles utearealer. Dersom det blir behov for å anvende arealer utenfor skolen eller barnehagen som tilleggsareal, kan dette også medføre kostnader for skole- eller barnehageprosjektene.

Det er ikke beregnet samlede økonomiske konsekvenser, det vil bli gjort i det enkelte byggeprosjekt.

Beslutningspunkter

Det skal tas standpunkt til og vedtas en ny veiledende norm for uteoppholdsareal for barnehager og skoler og Veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune.

Vedlegg:

Veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune, forslag, april 2018, etter høring	3976847
Høringsinnspill etter offentlig høring, skjema ML	3966681
Høringsuttalelser - veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune_samlet	3976195
Norm for uteoppholdsareal i barnehager og skoler i andre kommuner. (L)(5176438)	3976943

Behandlingen i møtet 19.04.2018 Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur**Votering:**

Rådmannens forslag, punkt 1, ble vedtatt mot 3 stemmer (2H (Strømme, Zeiner-Gundersenn) + MDG)

Rådmannens forslag, punkt 2, ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 036/18:**Innstilling:**

- Ny veiledende norm for uteoppholdsareal pr. barn i barnehager og pr. elev i barneskoler og ungdomsskoler vedtas
- Ny veileder for utomhusanlegg i Bærum kommune vedtas med rådmannens forslag til endringer

Dato: 03.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/7850 J.post ID: 18/70136
 Saksbehandler: Odd Landsverk
 Saksansvarlig: Stein Erik Skilhagen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Eldrerådet	10.04.2018	029/18
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	09.04.2018	036/18
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	07.05.2018	038/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	031/18
Utvalg for samarbeid	18.04.2018	015/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	050/18
Hovedutvalg for bistand og omsorg	18.04.2018	039/18
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	19.04.2018	035/18
Formannskapet	10.04.2018	060/18
Planutvalget	03.05.2018	094/18
Formannskapet		
Kommunestyret		

Innbyggermedvirkning, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet

Ungdomsrådet-07.05.2018- 031/18

Rådets anbefaling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.
- Ved ungdomsmedvirkning bør man oppsøke ungdommen der de er
 - På skolene. Klassens time kan benyttes til medvirkning
 - I organisasjoner hvor det er ungdommer blant medlemmene
- Innbyggere som deltar i medvirkningsprosesser må i størst mulig utstrekning gis tilbakemelding på resultatet av prosessen.

Planutvalget-03.05.2018- 094/18**Innstilling:**

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 035/18**Innstilling:**

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-18.04.2018- 039/18**Innstilling:**

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Utvalg for samarbeid-18.04.2018- 015/18**Innstilling:**

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Eldrerådet-10.04.2018- 029/18**Vedtak:**

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for

- innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.
- Det er viktig at de små seniorsentrene opprettholdes, og at seniorsentrene generelt gis økonomisk grunnlag for å drive forsvarlig.

Formannskapet-10.04.2018- 060/18

Vedtak:

Saken tas foreløpig til orientering og settes opp til realitetsbehandling etter at den har vært behandlet i alle underliggende utvalg og råd.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-09.04.2018- 036/18

Saken utsettes til neste møte i rådet.

Rådmannens forslag til vedtak:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannens ønsker å konkretisere hvordan kommunen kan etablere en mer aktiv rolle i tilretteleggingen av samarbeidet mellom kommune, innbyggerne, næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og det øvrige organisasjonslivet i Bærum. Initiativet er basert på erkjennelsen om at bærumssamfunnet kan mobilisere store ressurser gjennom å hjelpe hverandre.

Som en oppfølging av orienteringen i Formannskapet 10.05.2016 (sak 074/16) utdyper rådmannen i denne saken en retning for arbeidet og legger fram forslag til tiltak som kan fremme samarbeid med de ulike samfunnsaktører i bærumssamfunnet. Retningen i arbeidet vil også gi rom for mer eksperimentering eller «prøving og feiling» for å teste ut mulige løsninger. Rådmannen foreslår å legge erfaringer med samarbeidsprosessene i 2018/19 til grunn for å utarbeide en «Strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumssamfunnet». Det rapporteres på framdrift og erfaringer i arbeidet underveis, før strategien legges fram til politisk behandling i juni 2019.

Endrings- og innovasjonsprosesser i Bærum må involvere eksterne aktører, slik at det blir god sirkulasjon av kunnskap og praksis. Samspill med eksterne aktører gjennom innovative prosesser og

samarbeid med forskningsmiljøer og sosiale entreprenører er eksempler på dette. Innovasjoner har oftest utgangspunkt i idéer fra innbyggere, brukere og ansatte. God dialog og medvirkning er derfor en viktig forutsetning for å kunne løse framtidige utfordringer og utvikling av nødvendige nye og bedre løsninger. Det er en avhengighet mellom kommunens hovedmål om å «være en innovativ og endringsdyktig organisasjon» og å «legge dialog og medvirkning til grunn for utvikling av bedre løsninger». Innovasjon, innbygger samarbeid, frivillighet og samskaping er derfor viktige komponenter som hver for seg og sammen kan medvirke til å utvikle Ett Bærum - med innbyggerne i sentrum.

Visjonen, «Sammen skaper vi fremtiden – mangfold, raushet, bærekraft» er et løfte om medvirkning til næringsliv, innbyggere, organisasjoner, frivillighet og kommunen i utviklingen av både kommunens virksomhet og bærumssamfunnet. I revidert innovasjonsstrategi 2018-2021, «Gjennomføring av morgendagens løsninger», er mobilisering av eksterne ressurser i arbeidet med nåværende og framtidige utfordringer som krever omstilling tillagt vekt.

Kommunen skal ha en aktiv rolle i samfunnsutviklingen og være fremoverlent i forhold til endringer. For å være en god bidragsyter og lykkes med utvikling av kommunen som tjenesteyter, må det tas i bruk nye former for medvirkning og samskaping i bærumssamfunnet. Dette medfører at kommunen, i tillegg til rollen som tjenesteyter, også må tilrettelegge for at andre aktører kan bidra til en god samfunnsutvikling. Medvirkning og samskaping er en forutsetning for en bærekraftig arbeidsdeling mellom kommunen og samfunnet for øvrig.

I del 2 av saken gis det en status for pågående prosesser og en drøfting av begrepene «innbygger samarbeid», «frivillighet» og «samskaping».

Tidligere behandling

Det vises til følgende relevante saker:

[Evaluerings av kommunens brukerundersøkelser](#), Formannskapet 26.09.2012, sak 122/12 (Vedtak: saken tas til orientering).

[Brukerundersøkelser og medvirkning](#), formannskapet 08.10.2014, sak 141/14 (Vedtak: Det gis tilslutning til omleggingen av dagens brukerundersøkelser slik saken beskriver).

[Innbyggerdialog og medvirkning – orientering](#), Formannskapet 10.05.2016, sak 074/16 (Vedtak: saken tas til orientering).

[Innbyggerutvalg Skytterdalen](#), Sektorutvalg Bistand og omsorg 17.01.18, sak 17/31574

Temaet innbyggerdialog og medvirkning har også blitt belyst gjennom:

- Borgerinddragelse - Implementering og optimering. Foredrag av Lars Klüver, Direktør i Fonden Teknologirådet (10. mai 2016)
- Innbyggerdialog og medvirkning – politikernes rolle - muligheter og utfordringer. Kommunestyreseminar (31. august 2016)
- Studiebesøk til Århus, (Januar 2017)
- Digitalisering & innbygger samarbeid. Formannskapsseminar på Lysebu (19.-20. oktober 2017).

Strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumssamfunnet

Bærum har lange tradisjoner med dialog og samarbeid med kommunens innbyggere. Det er etablert gode kanaler for samarbeid i planarbeid, velferdsområdet og innen idrett og kultur.

Frivilligheten står sterkt i kommunen. Våre innbyggere deltar aktivt i organiserte lag og foreninger. Dugnadsbæringen markerer seg regelmessig som en betydelig ressurs. Samtidig har kommunene satt en ny dagsorden for hvordan samarbeid mellom innbyggere og kommunen kan utvikles. Begreper som samskaping og medborgerskap uttrykker forventninger om et bredere samarbeid enn det frivilligheten, slik vi kjenner den i dag, rommer. Utdfordringene vi står foran de neste ti-årene vil også kreve et større samfunnsansvar fra alle for å sikre vedlikehold og utvikling av et fellesskap bygd på tillit og felles ansvar.

En åpen invitasjon til innbyggere, sivil sektor og næringsliv om større engasjement og deltakelse vil også utfordre politikerrollen og det politiske systemet. På den ene siden vil de folkevalgte gjennom kommunestyre, formannskap og utvalg ha besluttsende myndighet og fastlegge hvordan kommunen skal utvikles og styres. Men prosessene i forkant av beslutninger og gjennomføring kan bli åpnere og mer demokratisk. Nye samarbeidsformer vil kreve andre måter å møte og inkludere innbyggere på. I noen saker skal det kun informeres, mens det i andre sammenhenger er relevant å samprodusere løsninger med innbyggere, frivillige og/eller andre samfunnsaktører i lokalsamfunnet.

Tiden er nå moden for å igangsette et arbeid med å utvikle en klarere og bredere strategi for samarbeid, frivillighet, og samskaping i bærumssamfunnet. Det er ønskelig å legge opp til arbeidsformer som sikrer medvirkning fra alle interessentene som bør inngå i samarbeidet.

Rådmannen ser for seg at følgende kan være del av eller vurderes i en innbyggerstrategi:

- Mer variert og mangfoldig praksis for deltakelse og medvirkning i politiske beslutningsprosesser, jamfør deltakertrappen som deler innflytelse og medvirkning inn i ulike nivåer.
- Frivilligheten slik vi kjenner den i dag med en primær målsetting om at den kan utøve sin virksomhet på egne premisser med støtte fra kommunen.
- Et bredt omfang av private initiativ for å utvikle tilbud som kan inkludere innbyggere som ønsker delta i et fellesskap, som for eksempel i Århus, bl.a. «Selskapet for varm velkomst» eller appen som kobler mennesker til ulike fritidstilbud.
- Samarbeid om felles oppgaveløsninger mellom private initiativ og kommunen som kan komme innbyggere til gode. Samskaping er et begrep som kan dekke dette selv om det finns mange definisjoner. Frivillig sektor kan her utvikle sin virksomhet slike flere allerede gjør, bl.a. Røde kors (frivillige utfører oppgaver, sosiale entreprenører tilbyr tjenester eller utvikling av helt nye tilbud når nye behov oppstår).

Pilotprosjekter – høste erfaringer med samarbeid, frivillighet og samskaping

Rådmannen ønsker å fortsette arbeidet med å implementere nye former for innbyggersamarbeid. Følgende pilotprosjekter er aktuelle i 2018/19:

A: Nærmiljøutvikling i Skytterdalen (innbyggerutvalg)

Opprettelse av et innbyggerutvalg i Skytterdalen for en begrenset periode er et konkret tiltak basert på arbeidsutvalgets anbefalinger og vedtak i Hovedutvalg bistand og omsorg.

Hensikten med et innbyggerutvalg er å avdekke hvorvidt dette kan gi ny kunnskap og innsikt i utviklingen av lokalsamfunnet. Utvalgets sammensetning vil være 4 -5 innbyggere med variert bakgrunn, 4 politikere og 1 ansatt fra administrasjonen i Bærum kommune (sak 17/31574).

Innbyggerutvalget vil være et rådgivende organ og et sentralt bindeledd mellom kommunen og lokalsamfunnet Skytterdalen.

Formål:

1. Kartlegge fysiske forhold i lokalmiljøet, holdning til og oppfatning av det sosiale miljø. Hensikten er å få til en snuoperasjon, fra et negativ til et positivt inntrykk av Skytterdalen.
2. Innbyggerutvalget skal bidra til å skape aktivitet og godt sosialt liv mellom husene i samarbeid med frivillige, innbyggere, foreninger, kultur- og næringsdrivende på en slik måte at engasjement og aktiviteter blir selvgående etter at initiativet er avsluttet.
3. Innbyggerutvalget skal stimulere og mobilisere lokale ressurser, foreslå og eventuelt gjennomføre tiltak slik at Skytterdalen blir et godt og trygt sted å bo.
4. Innbyggerutvalget skal bidra til at innbyggerne sammen med kommunen deltar som frivillige for å løse avgrensede og definerte oppgaver. Det er også viktig å avklare områder hvor det kan være ønskelig og aktuelt med mer innsats, og hvilke oppgaver som ikke kan løses av lokalsamfunnet.

Erfaringene fra utvalgets arbeid tas med i kommunens videre arbeid og tilrettelegging for en mer konkret og aktivt innbyggingsamarbeid.

Rådmannen vil vurdere om det som en del av prosessen frem mot 2019 kan være hensiktsmessig å etablere et eget innbyggerutvalg som bidrar til å utvikle innbyggerstrategien for bærumsamfunnet. Det kan også være aktuelt å vurdere opprettelse av politiske ad hoc utvalg på sak innenfor et bestemt område og/eller sektorutvalg. Medborgerutvalget i Århus kommune er et eksempel på hvordan et slikt utvalg kan organiseres.

B: Strategi for utvikling av fornebusamfunnet

Kommunestyret har bedt rådmannen fremme en sak om strategi for dette, i samarbeid mellom kommunen og lokalsamfunnet, næringslivet og andre relevante organisasjoner. Den tar utgangspunkt i fornebusamfunnets behov, aktørenes ulike roller, og fokuserer på at mange deltar i og tar ansvar for prosesser som fører til løsninger og beslutninger som er godt forankret lokalt og politisk. Et slikt samarbeid må etableres og fungere over lengre tid.

Eksempler fra andre større utviklingsprosjekter viser at det er gjort ulike erfaringer med tilsvarende arbeidsformer, men lokale prosesser av denne art er i liten grad gjennomført i Bærum. Skal dette prøves ut på Fornebu, må kommunen se på det som en samfunnsinnovasjon som med stor sannsynlighet vil utfordre aktørenes rolleforståelse.

Kommunedelplan 3 setter mål og rammer for den fysiske utforming av Fornebuområdet. Utbyggingsavtalene angir og bestemmer hva som skal etableres av sosial infrastruktur og de økonomiske bidragene for realisering disse. Plan- og bygningsloven beskriver roller, prosesser og beslutninger som må på plass før det kan bygges.

Fremdeles gjenstår det et stort handlingsrom for å skape gode samfunnskvaliteter. Dette rommet

bør brukes til å bygge relasjoner mellom ulike aktuelle aktører, skape felles eierskap til utfordringer og behov, samt finne løsninger som eies av mange. En slik arbeidsform kan gi andre løsninger enn aktørene tenker i utgangspunktet, men de vil med stor sannsynlighet være bærekraftige.

En deltakende arbeidsform med mål om å skape resultater i fellesskap, må starte med konkrete saker og behov der det er rom for å ta lokale beslutninger. Arbeidsformen kan også benyttes i tidlige faser av saksområder som etter loven til sist skal vedtas i folkevalgte organer.

«Fornebu 2035 - strategi for utvikling av fornebusamfunnet» tar utgangspunkt i at kommunen gjør klokt i å arbeide sammen med befolkning, organisasjoner og næringsliv om utvikling av konkrete samfunnstema. Ved å arbeide med utvalgte tema, kan det relativt raskt skapes noen gode løsninger for fellesskapet. Samtidig kan det utvikles relasjoner, kunnskap og erfaringer som på sikt gjør samarbeid enklere og bedre.

C: Innbyggerpanel

Et innbyggerpanel kan bestå av et representativt utvalg av befolkningen, anslagsvis 5 – 600 personer, bosatt i Bærum kommune. Representativitet tenkes ivaretatt ved at panelet speiler befolkningens kjennetegn med hensyn til kjønn, alder, etnisitet og bosted. Et fortrinn ved et panel kan være at det blir mulig å mobilisere «de tause stemmene» eller personer som vanligvis ikke deltar i organiserte sammenhenger. Et innbyggerpanel kan involveres i saker der kommunen ønsker medvirkning for å utvikle tjenestene eller jobbe med samfunnsflokke (wicked problems). Dette kan skje ved utsendelse av elektroniske spørreundersøkelser der holdninger og/eller innspill til konkrete problemstillinger innhentes fra paneldeltakerne. Medvirkning kan også være panelmøter der et utvalg av innbyggerpanelet inviteres til å delta. Rådmannen ønsker å teste ut et slikt panel i mindre målestokk, og knytte det opp mot en eller flere problemstillinger, for eksempel innenfor virksomhetsområdet barn og unge. En eventuell utvidelse av panelet til et «bærumspanel» besluttes med utgangspunkt i erfaringene som etableres i et mindre pilotforsøk.

D: By-Lab Sandvika

I løpet av april legges politisk sak omkring konseptvalg for «ny» rehabilitert Kommunegård frem til politisk behandling. I tråd med vedtak fra Formannskapet i sak FSK 120/17, skal konseptaken konkretisere hvilke hensyn som bør tas for å forbedre kommunegårdens posisjon mot bybildet, og sikre at investeringen er i tråd med fremtidens utvikling av Sandvika by.

I tråd med dette, og i tråd med Kommunens hovedmål om å legge «dialog og medvirkning til grunn for utvikling av bedre løsninger» - legges det i konseptet til grunn at en rehabilitert Kommunegård i større grad skal invitere til interaksjon med byliv i Sandvika, og at bygget som kommuneorganisasjonens «hus» skal tilrettelegge for samspill og samskaping med bærumssamfunnet. Rådmannen foreslår som en målsetting om at det i ny Kommunegård skal etableres «en arena for samskaping og innovasjon mellom kommunen, innbyggere og næringsliv»

Som ledd i å forberede en slik samskapingsarena, foreslår rådmannen å utvikle og prøve ut et konsept for By-Lab Sandvika der ulike verktøy og metoder tas i bruk for å initiere og gjennomføre aktuelle medvirknings- og samskapingsprosesser for utvikling av Sandvika.

En By-Lab bør være et medvirkningskontor på gateplan, sentralt i Sandvika. Kontoret kan fungere som en møteplass for innbyggere, næringsliv og andre aktuelle interessenter. Dette kan være representanter fra for eksempel Plan- og miljøadministrasjonen, større kommunale prosjekter med

almen interesse, grunneiere/aktuelle næringer, Vårt Sandvika, Bærum næringsråd, frivillige organisasjoner med flere.

By-Labben bør brukes bredt, ikke bare for medvirkning i planprosesser (Kommuneplan, handlingsplaner på sektornivå med mer), men også som en arena for innbyggerinitiativer og en arena for å vise frem mange av de utviklingsprosjektene kommunen er inne i, for eksempel nye digitaliseringsprosjekt eller eiendomsprosjekt. Et aktuelt bruksområde er å benytte By-Labben som festivalkontor under Byfesten i Sandvika.

Ledergruppen fra Plan- og miljøadministrasjonen er allerede i gang med å utarbeide et By-Lab konsept i LUP (ledelse- og utviklingsprogrammet). Deres arbeidstitel er: «Hva, hvor og hvordan bør By-Lab Sandvika være for å imøtekomme behov for dialog og informasjon, og samtidig kunne være et nyttig grep for kommunens arbeid med byliv og – utvikling».

By-Lab Sandvika er ett av flere initiativer som handler om å bygge innovative arenaer for samarbeid og samskaping i bærumsamfunnet. Et annet innspill kommer fra Bærum bibliotek som ønsker å utvikle allerede eksisterende møteplasser til også å handle om lokal by/samfunnsutvikling («samtaler i Sandvika», søknad om interne innovasjonsmidler, 2018). Rådsmannen ønsker i tiden fremover å koordinere og samordne innspill og initiativer som kan samle kommunen i dette arbeidet.

E: Andre initiativer

Et initiativ eller satsing som allerede pågår er områdesatsinger eller nærmiljøprosjektene på Emma Hjorth og Rykkinn. Dette er prosjekter basert på innbygger-samarbeid og samskaping med befolkning, frivillige organisasjoner og andre aktører i lokalmiljøene.

Rådsmannen åpner også opp for initiativer på andre områder. Dette kan være:

- Dialogkonferanser med den organiserte frivilligheten gjennom etablerte råd eller i kontaktforum med de store organisasjonene.
- Lokale idéverksted (eller kanskje 1.0 årsmøter), jamfør kafemøtene i arbeidet med kommunereformen. «Hva er viktig for deg?».
- Invitere ungdomsrådet i arbeidet.
- Arbeidsgrupper på utvalgte områder etter behov.
- Interaktiv nettside for informasjon og dialog.

I nåværende situasjon er det altså ikke hensiktsmessig å foreta en streng avgrensning av hvilke områder som kan egne seg for innbygger-samarbeid og samskaping. Det er aktuelt å ta i bruk nye former for medvirkning innenfor mange tematiske områder. Eksempler på dette er:

- Miljø og klima
- Velferdstjenester
- Nærmiljøutvikling
- Samfunnsutvikling
- Internasjonalisering
- Endring og omstilling av kommunens virksomheter

Erfaringer fra utprøving av nye og innovative former for innbygger-samarbeid skal være et fundament for å utvikle en strategi for samarbeid, frivillighet og samskaping med befolkning,

næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner i og utenfor kommunen. Rådmannen ønsker at strategien skal skapes sammen med befolkningen/samfunnsaktørene i Bærum.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

Rådmannen vil legge til rette for at det avsettes nødvendige ressurser til å gjennomføre nye former for innbyggersamarbeid. Dette kan ivaretas gjennom å omprioritere ressurser i organisasjonen og eventuelt toppfinansiere tiltak som trenger ekstraordinær ressurstilgang for å lykkes. Rådmannen vil komme tilbake til dette når dagens aktivitetsnivå og ressursgrunnlaget er nærmere kartlagt og beskrevet.

Beslutningspunkter

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Status

Bærum kommune har i mange år vært opptatt av bruker- og innbyggermedvirkning i utvikling av lokalsamfunnet og kommunale tjenester. Ulike verktøy og metoder har blitt benyttet i arbeidet. Brukerperspektivet var i lang tid preget av brukertilfredshetsundersøkelser, men dialogmetodikk har også blitt benyttet. Brukermedvirkning er fortsatt viktig, men preges nå i økende grad av et utviklingsperspektiv og ikke av øyeblikksmålinger for brukertilfredshet. Metoden «[Brukerreise](#)» er et godt eksempel på dette.

Befolkningen kan påvirke politikikutviklingen gjennom formaliserte råd. Rådet for funksjonshemmede, eldrerådet og ungdomsrådet er gode eksempler. Kultur- og idrettsråd er tett på beslutningsprosessene for hvordan budsjettmidler skal fordeles i forhold til anleggsplanene.

Studietur til Århus

Hovedutvalg bistand og omsorg gjennomførte januar 2017 en studietur til Århus kommune. Århus kommune har gjennomført en rekke tiltak hvor medborgerinnflytelse, samskaping og frivillighet har vært viktig for å løse kommunens utfordringer. Det ble presentert et mangfold av små og store private initiativ som ble oppmuntret og støttet fra kommunens side. Blant annet har frivillighet blitt revitalisert, hvilket innebærer å benytte seg av innbyggernes engasjement i forhold til hvordan kommunen legger til rette for å bruke idéene og ressursene fra innbyggerne. Studieturen ga inspirasjon og idéer til å utvikle større gjensidighet i samarbeidet mellom kommune og innbyggere. Medborgerskapspolitikk fremstod uferdig, men like fullt med en spennende innretning hvor det ikke minst ble tatt i bruk nye samarbeidsformer.

Etter studieturen ble det av Hovedutvalg bistand og omsorg opprettet et politisk arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget foreslo at det ved utvikling og tilrettelegging av tjenestetilbudet innenfor

hovedutvalgets ansvarsområde bør/skal medvirkning i større grad vektlegges, slik at innbyggernes initiativ, engasjement og ressurser blir ivaretatt. Utvalget påpekte spesielt at det er viktig å øke medvirkningen innenfor mer komplekse og krevende områder, som for eksempel psykisk helse - rus og vanskelighetstilte. I tillegg kom utvalget med en klar oppfordring til ordfører og rådmann om et bredere initiativ til å utvikle fremtidens innbyggingsamarbeid. (Sak 040/17, 19.04.17)

Seminar på Lysebu

Formannskapet avholdt i oktober 2017 et seminar på Lysebu der dialog og innbyggingsamarbeid sto på dagsorden. Formannskapet drøftet kommunens erfaringer så langt og produserte innspill og ideer til hvordan dialog og samarbeid med kommunens innbyggere kan utvikles videre.

I seminaret kom det fram at fremtidige utfordringer gjør det nødvendig å bevege seg fra informasjon til og kommunikasjon med innbyggerne, til mer aktiv bruk av innbyggingsamarbeid og frivillighet. Det er behov for å «endre vårt tanke sett» fra en kommune som er hovedansvarlig for tilrettelegging og utfører av nødvendige tjenester, til en kommune som i større grad sammen med innbyggere, organisasjoner og næringsliv skaper morgendagens bærumssamfunn.

For å få til dette er det nødvendig at kommunen stimulerer til en mer tydelig og kraftfullt innbyggingsamarbeid, frivillighet og samskaping; en innbyggerstrategi for bærumssamfunnet.

Nye former for medvirkning og samskaping utfordrer tradisjonelle arbeidsformer og roller. Dette gjelder både for administrasjon og politikere. Det ble derfor drøftet hvordan og med hvilken form politikere og administrasjon kan samarbeide med innbyggere, frivillige organisasjoner, næringsliv og andre aktører for å utvikle bærumssamfunnet. Seminaret konkluderte blant annet et det er nødvendig å:

- definere formålet med samarbeid og medvirkning
- utarbeide gode metoder slik at arbeidet skjer på en systematisk måte
- avklare hvorfor, hvordan og innenfor hvilke områder medvirknings- og samskapingsprosesser bør tas i bruk.

Formannskapet oppsummerte seminaret med å oppfordre rådmannen til å videreutvikle bruken av innbyggermedvirkning, samarbeid og frivillighet og da særlig i forhold til:

- se nærmere på kommunens erfaringer med innbyggermedvirkning og frivillighet
- oppsummere og synliggjøre det kommunen allerede gjennomfører av medvirkningsprosesser
- basert på erfaringer - prøve ut nye former og metoder for medvirkning, samarbeid og frivillighet

Videreutvikling av innbyggingsamarbeid, frivillighet og samskaping

I saken er begrepene «innbyggingsamarbeid», «frivillighet» og «samskaping» sentrale. De benyttes i mange sammenhenger og tillegges til tider ulikt meningsinnhold. Innholdet i begrepene kan også endre seg over tid, i takt med ny tenkning og erfaringer som gjøres. Bærum kommune vil legge følgende forståelse til grunn:

Innbyggingsamarbeid

Innbyggingsamarbeid handler om hvordan kommune og befolkning på ulike måter deltar og er felles

om utviklingen av lokalsamfunnet og av tilbud og tjenester. I sak om innbyggerdialog og medvirkning (Formannskapet 10.05.2016, sak 074/16) beskrev rådmannen deltakertrappen og de ulike nivåer på samarbeidet mellom kommune og befolkning. I dag foregår mye av samarbeidet «nederst» i trappen, der kommunen informerer, konsulterer og i noen sammenhenger tilrettelegger for dialog i konkrete saker. I denne saken peker rådmannen på at samarbeidet fremover skal starte tidlig i prosesser og at likeverdig deltakelse er grunnlaget for å kunne skape bærekraftige løsninger som mange har eierskap til. Innbyggingsamarbeid er å snu tankegangen fra at kommunens oppgave er å løse problemer for innbyggerne til å finne de beste løsningene sammen med dem.

Samskaping

Samskaping handler om å arbeide på en bestemt måte når oppgaven er å finne gode løsninger på konkrete behov. Ved samskaping involveres aktørene helt fra starten av. Ofte kommer initiativene fra innbyggerne selv og kommunen blir mer en tilrettelegger enn en styrende part. Det handler om å mobilisere ressursene i samfunnet, og sammen finne nye og bedre løsninger for samfunnet.

Samskaping skjer altså når to eller flere offentlige og private parter inngår i et likeverdig samarbeid, med hensikt å definere problemer og designe og implementere nye og bedre løsninger. Vekten i relasjonene flyttes i slike prosesser fra transaksjon til interaksjon. Gode interaksjoner skaper bedre transaksjoner. Verdiskapingen i selve interaksjonen er mer betydningsfull enn verdien i transaksjonen, ikke minst hvis målet er at verdiskapingen skal være langsiktig.

Det kan pekes på tre «motivasjoner» for at samskaping nå er i ferd med å få fotfeste i Norge:

- "Mer for mindre" – altså en økonomisk drevet motivasjon. Presset kommunal økonomi i kombinasjon med økt etterspørsel etter velferdstjenester krever nye løsninger. Samskaping kan være en mulig løsningsstrategi siden dette kan aktivisere ressurser som i mindre grad belaster offentlige budsjetter.
- En ambisjon om bedre kvalitet i velferdstjenestene. Når velferdstjenestene utvikles i samarbeid med berørte aktører (herunder brukere) øker sannsynligheten for at tjenestenes innhold styrkes, både med hensyn til faglighet, kvalitet og relevans. Å invitere andre perspektiver og interessenter inn i velferdsproduksjonen enn de rent offentlige kan bidra til å skape innovasjon og dermed også muliggjøre nye og bedre løsninger.
- En demokratisk ambisjon. Brukere/innbyggere og andre aktører tildeles en mere direkte stemme i prioriteringer og utformingen av løsninger. De demokratiske verdiene innenfor rammen av demokratimodellen får dermed en større plass

Frivillighet

Frivillighet = frivillig innsats/frivillig arbeid
der frivillig innsats = Ulønnet innsats gjort
av fri vilje som kommer individer eller
grupper, også utenfor egen husholdning,
til gode.

I [Frivillighetsmelding 2012](#), «Strategi for samarbeid mellom Bærum kommune og frivillig sektor», utdypes kommunens rolle i samarbeidet med frivilligheten i Bærum. Frivillig innsats, enten det er personlige initiativer eller organisert virksomhet, er en stor ressurs i utviklingen av trygge og gode lokalsamfunn i kommunen. Opprettelsen av lokale frivilligsentraler bidrar til en tettere kontakt med organisasjoner og innbyggere og økt engasjement om behov og tilbud. I tillegg til Bærum Frivilligsentral i Sandvika er det nå opprettet frivilligsentraler på henholdsvis Rykkinn og Fornebu

I meldingen stilles det også noen spørsmål som retter søkelyset på framtidens frivillighet:

- Kan kommunen ved hjelp av frivillige understøtte og/eller erstatte offentlige tjenester slik at det frigjøres ressurser til en forbedret innsats overfor de som trenger det mest?
- Kan kommunen tilrettelegge for at frivillig sektor etter hvert løser oppgaver kommunen selv ikke lenger har mulighet til å løse?
- Kan kommunen se for seg en forskyvning i balansen mellom hva det offentlige tar seg av og hva den enkelte, familien, nettverket eller frivillig sektor kan løse?

Dette er viktige spørsmål som rådmannen ønsker å ta med seg når nye og framtidsrettede løsninger skal skapes sammen med kommunens innbyggere.

Frivillighet Norge og KS har utarbeidet en Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor (2017-2020), og partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer. I plattformen pekes det blant annet på at kommunene og frivillige organisasjoner bør drøfte hvordan man sammen kan finne nyskapende arbeidsformer og nye løsninger for utfordringer i lokalsamfunnet. Dette er en arbeidsform rådmannen slutter seg til.

To perspektiver

Rådmannen foreslår å anlegge to perspektiver for å mobilisere ressursene i lokalsamfunnet for å utvikle nye løsninger på samfunnsutfordringer. Det ene perspektivet handler om å være nysgjerrig på hva interessentene (innbyggere, næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og frivilligheten) ønsker å hjelpe til med. Dette handler blant annet om «frivillighetens iboende logikk» der det kan hevdes at frivilliges bidrag i lokalsamfunnet i hovedsak utløses av indre motivasjon og ikke ytre press. Dette innebærer at frivillige bidrag må oppleves som nyttig og tilfredsstillende noen konkrete behov de frivillige selv definerer. Næringslivinteressenter kan ha en økonomisk motivasjon for deltakelse, men deres motivasjon kan også være tuftet på innbyggerrollen, der et ønske om å ta samfunnsansvar inngår.

I det andre perspektivet inviterer kommunen aktuelle aktører for å finne løsninger på konkrete utfordringer kommunen ønsker å få hjelp til.

Felles for begge perspektivene er at kommunen tilrettelegger møteplasser («dansegulvet») for dialog og medvirkning. Ressursene eller interessentene som mobiliseres på dansegulvet drøfter hvilke behov som skal løses og hvordan dette skal skje. Her kan kommuneadministrasjonen bidra med prosjekt- og fasiliteringsmetodikk for å strukturere prosjektforløpene. Løsningene som har målbar effekt/verdi bør gjennomføres og de «lavhengende frukter» bør høstes umiddelbart.

På samarbeidssarenaene bør kommunen prøve å:

- synliggjøre hvilke felles behov sivilsamfunn, kommune og næringsliv har og hvordan de kan hjelpe hverandre med å løse dem
- utløse ubenyttede ressurser i lokalsamfunnet som kan jobbe med identifiserte behov
- øke kommunens kompetanse i tilrettelegging av dialog og medvirkningsprosesser ved å prøve ut nye metoder og verktøy. I dette ligger også å utvikle kompetanse i å lede

samskappingsprosesser der likeverdige parter inngår i samarbeidet.

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt, med følgende tilleggspunkter:

- Ved ungdomsmedvikning bør man oppsøke ungdommen der de er
 - På skolene. Klassens time kan benyttes til medvirkning
 - I organisasjoner hvor det er ungdommer blant medlemmene
- Innbyggere som deltar i medvirkningsprosesser må i størst mulig utstrekning gis tilbakemelding på resultatet av prosessen.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 031/18:

Rådets anbefaling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.
- Ved ungdomsmedvikning bør man oppsøke ungdommen der de er
 - På skolene. Klassens time kan benyttes til medvirkning
 - I organisasjoner hvor det er ungdommer blant medlemmene
- Innbyggere som deltar i medvirkningsprosesser må i størst mulig utstrekning gis tilbakemelding på resultatet av prosessen.

Behandlingen i møtet 03.05.2018 Planutvalget

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Planutvalget-03.05.2018- 094/18:

Innstilling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Behandlingen i møtet 19.04.2018 Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 035/18:

Innstilling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Behandlingen i møtet 18.04.2018 Hovedutvalg for bistand og omsorg

Forslag fremmet av Bjørn Agnar Larsen, R

I arbeidet med innbyggermedvirkning vektlegges samarbeid med velforeninger, idrettslag, foreldregrupper, interessegrupper (altså eksisterende strukturer) i større grad enn det som er skissert i saken.

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Larsens forslag oversendes rådmannen uten votering.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-18.04.2018- 039/18:

Innstilling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Behandlingen i møtet 18.04.2018 Utvalg for samarbeid

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for samarbeid-18.04.2018- 015/18:

Innstilling:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.

Behandlingen i møtet 10.04.2018 Eldrerådet

Forslag fremmet av ,

Fellesforslag fra alle fremmet av Ragna Berget Jørgensen:

Det er viktig at de små seniorsentrene opprettholdes og at seniorsentrene generelt gis økonomisk grunnlag for å drive forsvarlig.

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Fellesforslaget ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådet-10.04.2018- 029/18:

Vedtak:

- Bærum kommune prøver ut nye former for innbyggersamarbeid og samskaping, som beskrevet i saken.
- Erfaringene fra arbeidet i 2018/2019 legges til grunn for å utarbeide en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet.
- Rådmannen vil orientere om framdrift og erfaringer fra arbeidet høsten 2018 og våren 2019.
- Det er viktig at de små seniorsentrene opprettholdes, og at seniorsentrene generelt gis økonomisk grunnlag for å drive forsvarlig.

Behandlingen i møtet 10.04.2018 Formannskapet

Forslag fremmet av Lisbeth Hammer Krog, H

Saken tas foreløpig til orientering og settes opp til realitetsbehandling etter at den har vært behandlet i alle underliggende utvalg og råd.

Votering:

Ordførerens forslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet-10.04.2018- 060/18:

Vedtak:

Saken tas foreløpig til orientering og settes opp til realitetsbehandling etter at den har vært behandlet i alle underliggende utvalg og råd.

Behandlingen i møtet 09.04.2018 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Saken utsettes til neste møte i rådet.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-09.04.2018- 036/18:

Saken utsettes til neste møte i rådet.

Dato: 30.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/10670 J.post ID: 18/93325
 Saksbehandler: Mari Oppedal
 Saksansvarlig: Siv Herikstad

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	051/18
Hovedutvalg for bistand og omsorg		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	07.05.2018	043/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	029/18

Handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge - høringsutkast

Ungdomsrådet-07.05.2018- 029/18

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge sendes på høring.
2. Rådmannen fremmer ny sak for politisk behandling hvor høringsinnspillene er hensyntatt i plandokumentet.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen legger frem forslag til en handlingsplan som skal bidra til å *forebygge, avdekke og håndtere* når barn og unge utsettes for vold, seksuelle krenkelser og overgrep. Rådmannen foreslår at utkastet til handlingsplan sendes på høring før den vedtas politisk.

Barnekonvensjonens artikkel 19 slår fast at staten skal beskytte barn mot fysisk og psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner. Ifølge Barneombudet er vold og overgrep mot barn og unge en samfunnsutfordring. Det er et betydelig, men undervurdert folkehelseproblem. Det er ødeleggende for det enkelte utsatte barn, etterlater

seg barn i stor fare for å utvikle fysisk og psykisk uhelse og gir økt risiko for rusproblemer, utenforskap samt læringstap. Å oppleve vold som barn gir økt risiko for å bli utsatt for vold og for å bli voldsutøver som voksen.

Seksuell vold handler om alt fra trakassering og krenkelser til å bli presset til å utføre uønskede seksuelle handlinger, inkludert å bli utsatt for voldtekt og seksuell tortur. Den seksuelle volden er svært psykologisk nedbrytende, fordi den rammer vår mest private og sårbare side.

Tall fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) viser at over 20 prosent av kvinner og nesten åtte prosent av menn oppgir at de har vært utsatt for et seksuelt overgrep før de fylte 18 år. Så mange som 30 prosent oppgir at de har opplevd vold som barn, fem prosent har opplevd alvorlig vold.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Barna oppdager og utforsker sin egen seksualitet, kjønnsidentitet og seksuelle identitet og stiller spørsmål relatert til kropp, kjønn og reproduksjon allerede fra 3-4 års alder. Å lære å respektere andres kropp og grenser er avgjørende for å forebygge krenkelser. Ved systematisk formidling av alderstilpasset kunnskap i barnehage og skole, ønsker kommunen å skape et positivt forhold til, og trygghet på, egen kropp. Dette vil gjøre det lettere for barn å skille mellom positiv og problematisk berøring og kan senke terskelen for å si ifra til en voksen dersom de selv blir utsatt for krenkelser eller overgrep.

Alle ansatte i Bærum kommune skal ha handlingskompetanse; *de skal ha kunnskap til å se og mot til å handle*, for å sikre at barn som lever med vold, seksuelle krenkelser og overgrep får hjelp. Dette gjelder alle tjenester som er i kontakt med målgruppen 0 -23 år. Handlingsplanen inneholder en tredelt strategi som retter seg mot barn, foreldre og ansatte.

Handlingsplanen har fått tittelen *En barndom uten krenkelser og vold- vårt felles ansvar!* Tittelen skal synliggjøre det felles samfunnsoppdraget og plikten offentlige tjenester, foreldre og befolkningen generelt har for å sikre at barn og unge opplever en trygg barndom uten krenkelser og vold. Det forebyggende arbeidet er sektorovergripende og tverrfaglig fundert.

Handlingsplanen har følgende overordnede mål:

1. Sikre at barn og unge, fra svangerskap til fullført videregående skole, får tilstrekkelig informasjon og kunnskap om vold, seksuelle krenkelser og overgrep, rettigheter og hjelpeapparatets tilbud slik at de kan forstå og melde fra dersom de blir utsatt for vold.
2. Sikre at ansatte som jobber med barn og unge har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å kunne avdekke og håndtere saker der barn blir utsatt for vold, seksuelle krenkelser og overgrep.

Handlingsplanen fremmer forslag til konkrete tiltak som skal ha en klar ansvarsdeling og iverksettes i handlingsplanperioden 2018-2022.

Handlingsplanen er utarbeidet i tråd med nasjonale retningslinjer og anbefalinger og må sees i sammenheng med Bærum kommunes handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2015-2019; *Kunnskap til å se, mot til å handle*.

Tidligere behandling

Hovedutvalg for barn og unge fattet følgende vedtak 9.mai 2017

BAUN - 045/17 - 09. 05. 2017:

1. Bærum kommune gjennomfører kompetanseheving av ansatte i barnehager og barne- og

ungdomsskoler med tanke på barn, seksualitet og overgrep.

2. Bærum kommune utarbeider en handlingsplan for forebyggende arbeid mot seksuelle overgrep begått mot barn og unge.
3. Bærum kommune utarbeider en strategi for undervisning med tanke på forebyggende arbeid mot seksuelle overgrep begått mot barn og unge.
4. SLTs handlingsprogram om temaet legges frem for behandling i Hovedutvalget for barn og unge når den foreligger.
5. Utvalget gis en orientering, foredrag eller lignende av en forsker eller annen fagperson på området.

I forbindelse med politisk behandling i Hovedutvalg barn og unge av Høring- NOU 2017: 12 Svikt og svik 12.12. 2017, ble det fattet følgende vedtak:

BAUN - 110/17 - 12.12.2017:

Rådmannen bes komme tilbake med en sak der det utredes hvilke av tiltakene foreslått i NOU 2017:12 Svikt og svik som kan gjennomføres i Bærum kommune innenfor gjeldende regelverk. Dette skal også ses i sammenheng med planlagte handlingsplaner for blant annet vold i nære relasjoner.

Formål og bakgrunn

Intensjonen med denne saken er å legge frem forslag til handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge, i tråd med overnevnte vedtak.

Regjeringen oppnevnte ved kongelig resolusjon 13. november 2015 et utvalg som fikk i mandat å gjennomgå alvorlige saker der barn og ungdom har vært utsatt for grov vold, seksuelle overgrep og alvorlig omsorgssvikt. Hensikten var å avdekke hvorvidt, i hvilken grad og på hvilken måte det har forekommet svikt i det offentlige tjenesteapparatets håndtering av disse sakene, og gi anbefalinger for hvordan fremtidige tilfeller kan forebygges og forhindres.

Barnevoldsutvalget mener at en av de sentrale årsakene til svikt som ble avdekket, er manglende kunnskap og kompetanse i tjenestene. De peker også på sviktende samarbeid og samordning mellom tjenester. Gjennomgangen viser også svikt når det gjelder barn og unges medvirkning, og det ble avdekket eksempler på at barn ikke hadde blitt snakket med. Gjennom utvalgets arbeid har det kommet fram at det råder stor usikkerhet i tjenestene når det gjelder tolkningen og den praktiske anvendelsen av regelverk om taushetsplikt, opplysningsplikt, opplysningsrett og avvergeplikt.

Slik Rådmannen vurderer det, vil forslag til tiltak i denne handlingsplanen følge opp anbefalingene som er gitt i NOU: 2017: 12 Svikt og svik innenfor det som er kommunens myndighetsområde. Noen av anbefalingene er også ivaretatt i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Redegjørelse

Omfang av vold, seksuelle krenkelser og overgrep

Vold, seksuelle krenkelser og overgrep rammer en betydelig andel barn og unge. I Norge er det

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) som står for de største undersøkelsene om omfang av vold og overgrep mot barn og unge. På bakgrunn av definisjoner av vold og metode, viser omfangsundersøkelsene noe ulike tall. Deres forskning viser blant annet:

- Cirka 30 prosent av voksne sier at har opplevd mindre alvorlig fysisk vold fra sine foresatte i barndommen.
- Cirka fem prosent har opplevd alvorlig fysisk vold fra foresatte i barndommen. Menn og kvinner hadde i like stor grad vært utsatt for alvorlig fysisk vold fra foresatte. Av de som var blitt utsatt for alvorlig vold oppga ni av ti at det hadde skjedd flere ganger og de aller fleste oppga å ha blitt utsatt for mindre alvorlige former for vold i tillegg.
- Alle former for seksuelle overgrep i barndommen forekom oftere blant kvinner enn blant menn. En av ti kvinner (10,2 prosent) og en av tretti menn (3,5 prosent) rapporterte seksuell kontakt med en minst fem år eldre person før fylte 13 år.
- 23 prosent har opplevd en form for seksuell krenkelse i løpet av oppveksten (både i og utenfor familien). Jenter er betydelig mer utsatt enn gutter.

Resultater fra Ungdata ungdomsundersøkelsen i 2017, viser at hele 22 prosent av jenter og ti prosent av gutter på videregående skole sier at de i løpet av det siste året har blitt befølt mot sin vilje på en seksuell måte. Resultatene for det som betegnes som seksuelle overgrep viser at elleve prosent jenter og tre prosent gutter oppgir at de har blitt presset til seksuelle handlinger det siste året.

Forebygge, avdekke og håndtere

Bærum kommune skal forebygge, avdekke og håndtere når barn og unge utsettes for vold, seksuelle krenkelser og overgrep. Hensikten med denne handlingsplanen er å lansere en tredelt strategi som retter seg mot barn, foreldre og ansatte.

Målgrupper og mål

Foresatte

Foresatte er de viktigste personene i et barns liv. De kan også innebære en risiko for barnet ved å være utøver av vold, seksuelle krenkelser og overgrep. Voksne som selv har vært utsatt for vold og overgrep har en forhøyet risiko for selv å bli en overgriper.

Vi skal forebygge vold, seksuelle krenkelser og overgrep:

- Ved å gi blivende foreldre og foresatte kunnskap om barns seksuelle helse og utvikling
- Ved å gi blivende foreldre og foresatte kunnskap om konsekvensene, for seg selv og barnet, av vold og overgrep mot barn
- Ved at blivende foreldre og foresatte som har det vanskelig skal få tidlig hjelp og veiledning til å bli trygge foreldre

Barn

Denne planen har barn og unge som sin viktigste målgruppe, og arbeidet med å sikre en trygg oppvekst for barnet skal starte når det er i mors mage.

Planen retter seg mot alle barn i Bærum i aldersgruppen 0-23 år. Forskning viser at noen barn og unge er mer utsatt for vold og overgrep enn andre. NOU 2017: 12 Svikt og svik viser at på et generelt nivå forbindes lav sosioøkonomisk status med økt risiko for at barn utsettes for vold, overgrep eller omsorgssvikt. Barn i familier hvor det er rusmisbruk eller alvorlig psykisk lidelse

fremstår som særlig utsatte. Videre øker forekomsten av vold og overgrep mot barn og unge under og etter krig og naturkatastrofer. Mange enslige mindreårige asylsøkere og barn i flyktningfamilier har vært utsatt for store belastninger i sitt opprinnelsesland eller under flukten, og kan også være mer utsatt mens de bor på mottak og venter på vedtak om opphold. NOU 'en forklarer også at risikoen er betydelig forhøyet blant barn med psykisk utviklingshemming og nedsatt funksjonsevne.

Arbeidet med å lage en rød tråd gjennom et barns liv er gjeldende for alle barn i Bærum kommune, og det forutsettes at forebyggingsstrategiene for de mest sårbare og utsatte barna på alle nivåer tilpasses etter behov og at rutiner for å avdekke og håndtere er på plass.

Vi skal forebygge vold, seksuelle krenkelser og overgrep:

- Ved å lære alle barn om hva en sunn seksuell helse innebærer.
- Ved å lære alle barn om vold, seksuelle krenkelser og overgrep.

Vi skal ivareta unge med skadelig seksuell atferd:

- Ved å fange opp og samarbeide godt med fagfolk.
- Ved å tilby hjelp.

Tiltak rettet mot foreldre, barn og ungdom

Denne handlingsplanen inneholder til sammen 52 konkrete tiltak. Hovedfokuset er forebyggende tiltak rettet mot barn og foreldre fordelt på alder og klassetrinn. Av planen fremgår det at barn fra de er i mors mage skal beskyttes mot vold og overgrep. Fra barna er tre år gamle og ut grunnskolen skal de årlig lære om sunn seksuell helse, grenser, kropp, normalitet, problematisk berøring, vold og seksuelle krenkelser og overgrep. Undervisningen skal gis av barnehage og skole og tilpasses barnets alder og modenhetsgrad.

Ansatte

Avdekking og håndtering av vold, seksuelle krenkelser og overgrep krever kunnskap og kompetanse.

Vi skal forebygge vold, seksuelle krenkelser og overgrep:

- Ved at ansatte har kunnskap og kompetanse om barns seksuelle helse og utvikling.
- Ved at ansatte som skal gi barn kunnskap om seksuell helse, vold, seksuelle krenkelser og overgrep, besitter kunnskap og kompetanse som sikrer kvalitet i arbeidet og trygge opplevelser for barna.
- Ved at alle ansatte har kompetanse til å ta opp, tematisere og snakke med barn om vold, seksuelle krenkelser og overgrep.
- Ved at alle ansatte som jobber med barn og unge skal ha handlingskompetanse; kunnskap og kompetanse til å kunne avdekke og håndtere vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge.

Samtidig skal kommunen sikre at barn ikke skal bli utsatt for vold, seksuelle krenkelser og overgrep av ansatte i kommunen:

- Ved at alle tjenester skal ha rutiner og retningslinjer for å sikre at vold, seksuelle krenkelser og overgrep ikke utøves av ansatte.
- Ved at konsultasjonsteamet bistår tjenestesteder i kommunen i saker hvor det er mistanke eller anklage om at ansatte har begått vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn, mennesker med psykisk utviklingshemming og nedsatt funksjonsevne eller eldre.

Tiltak rettet mot ansatte

Alle ansatte i Bærum kommune har en selvstendig plikt til å melde fra til barneverntjenesten og/eller politiet når det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for vold. *Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten* innebærer en

tydeliggjøring av virksomhetenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold, seksuelle krenkelser og overgrep. Samtidig er det viktig å påpeke at alle ansatte har et ansvar og bidrag i arbeidet med å forebygge, avdekke og håndtere vold, seksuelle krenkelser og overgrep.

Handlingsplanen fremmer forslag til tiltak som skal sikre at den enkelte ansatte har kunnskap og kompetanse til å forebygge, avdekke og håndtere vold, seksuelle krenkelser og overgrep. I tillegg fremmer planen forslag til tiltak som skal sikre bedre koordinering og samordning på individ- og systemnivå.

Økonomiske omkostninger for samfunnet ved vold og overgrep mot barn

Vista Analysis har på oppdrag fra det regjeringsoppnevnte Barnevoldsutvalget beregnet de samfunnsøkonomiske kostnadene ved at barn utsettes for vold, omsorgssvikt og overgrep i Norge. Vista Analysis anslår at de økonomiske omkostningene, som følger av skadene disse barna er påført, kan settes til 33 milliarder kroner for barn rammet i 2015 og tidligere. De påpeker at anslaget er forsiktig anslått og kan være så høyt som 75 milliarder kroner (NOU 2017:12 Svikt og svik, vedlegg 2).

Private og fylkeskommunale aktører

I Bærum kommune er det flere private skoler samt åtte videregående skoler underlagt Fylkeskommunen. Rådmannen ønsker å rette dette arbeidet mot alle barn og unge i kommunen og vil derfor invitere de private aktørene innenfor barnehage og skole samt fylkeskommunen til et samarbeid om tiltakene i handlingsplanen. Dette gjelder også private fastleger i kommunen og relevante frivillige organisasjoner som samarbeider med kommunen.

Prosess/medvirkning internt og eksternt

Arbeidet med handlingsplanen er forankret i SLT- styret (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak) og SLT koordineringsgruppe.

I prosessen med å utarbeide handlingsplanen har det vært nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe. Gruppen har bestått av kommunale tjenester som barnehage, skole, helsetjenester barn og unge, barneverntjenesten, ungdom og fritid og krisesenteret. I tillegg har eksterne aktører som politiet og representant for fastlegene sittet i arbeidsgruppen. Representant for fylkeskommunen har vært invitert inn men har vært forhindret i å delta. Regionalt senter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging region øst (RVTS ØST) og Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging har bidratt med innspill og kvalitetssikring av planen.

Denne planen handler først og fremst om barn og det har derfor vært viktig å få innspill fra barn og unge under utarbeidelsen av planen. Våren 2018 fikk Ungdomsrådet presentert ambisjonen og målene til denne handlingsplanen samt noen konkrete spørsmål:

- Hva trenger de unge å lære?
- Hvordan bør det formidles?
- Hva trenger foreldre å vite?
- Hva trenger ansatte å vite?

Innspillene fra Ungdomsrådet er hensyntatt i planen.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

Mye av det arbeidet som kommunen har igangsatt og skal igangsette, handler om koordinering og bruk av eksisterende tjenester i kommunen innenfor eksisterende budsjettammer.

Beslutningspunkter

Lokal handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge sendes på høring og rådmannen fremmer ny sak hvor høringsinnspillene er hensyntatt.

Vedlegg:

Forslag til handlingsplan for å forebygge vold, seksuelle krenkelser og overgrep	3992843
Informasjons brosjyre til ungdom om seksuelle overgrep 15.6	3993704
tiltakskort-for-barn	3993711

Vedlegg:

Forslag til handlingsplan for å forebygge vold, seksuelle krenkelser og overgrep	3992843
Informasjons brosjyre til ungdom om seksuelle overgrep 15.6	3993704
tiltakskort-for-barn	3993711

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet**Votering:**

Saken ble enstemmig tatt til orientering.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 029/18:**Vedtak:**

Saken tas til orientering.

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
09.04.2018			18/7304	18/65406
Saksbehandler:	Heidi V Bjurstedt			
Saksansvarlig:	Siv Herikstad			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	17.04.2018	043/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	052/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	027/18

SLT årsrapport 2017

Ungdomsrådet-07.05.2018- 027/18

Vedtak:

Årsrapport 2017, for Samordning av Lokale rus og- kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT), tas til orientering.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 043/18

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Rådmannens forslag til vedtak:

Årsrapport 2017, for Samordning av Lokale rus og- kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT), tas til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Intensjonen med SLT årsrapport 2017, er å legge frem status for kommunens arbeid med å forebygge rus og kriminalitet gjennom SLT- modellen.

SLT er en modell utviklet av det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD), og er implementert i cirka 200 kommuner og bydeler i Norge. Modellen skal sikre et effektivt, forpliktende og koordinert samarbeid på tvers av fag-/etat-/sektor og kommunegrenser i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Arbeidet skal være kunnskapsbasert og proaktivt. I Bærum kommune retter arbeidet seg mot barn og unge i aldersgruppen 0-23 år, med unntak av området forebygging av ekstremisme.

Dette fagområdet har ingen aldersbegrensning. Bærum kommune vedtok i august 2012 å implementere SLT modellen innenfor eksisterende rammer. Bærum kommune har to SLT koordinatorene som arbeider innen ulike fagområder.

SLT er en trenivås modell med styrende-, koordinerende- og utførende nivå. SLT forplikter både kommune og politi til å ha et tett og nært samarbeid rundt bestemte innsatsområder. Styret for SLT Bærum er sammensatt av representanter for ordfører og rådmann, samt leder for enhet Vest i Oslo politidistrikt/ stasjonssjef i Bærum, seksjonsleder forebyggende enhet Vest, regionsdirektør fylkeskommunen og SLT koordinatorene. Koordineringsgruppen er underlagt SLT- styret og er satt sammen av kommunale tjenester relevante for målgruppen samt representanter fra politiet og fylkeskommunen. Det utførende nivået består av fire ungdomsteam, samt alle som jobber med barn og unge.

Innsatsområdene for SLT 2017 er delt inn i fire deler med tilhørende undermål og tiltak:

Gjøre SLT modellen kjent og benyttet

- En SLT- struktur hvor koordineringsgruppe og utførernivå kommuniserer tett og rus- og kriminalitetsutfordringer automatisk løftes opp i SLT- systemet
- Gjøre SLT kjent internt i kommunen og eksternt opp mot samarbeidspartnere

Kriminalitetsforebygging

- Forebygge radikaliserings og ekstremisme
- Forebygge «grenseløs» seksuell atferd
- Bidra inn i arbeidet med barn og unge som opplever vold i nære relasjoner
- Ny handlingsplan for å forebygge vold og seksuelle overgrep mot barn og unge
- Forebygge kriminalitet på nett

Rusforebygging

- Forebygge rusbruk blant ungdom

Unge medvirkning i SLT innsatsområdene

- Gjennomføre og følge opp Ungdata ungdomsundersøkelsen 2017
- Invitere ungdom til årlig SLT konferansen
- Invitere ungdom til samarbeid med brosjyren «Sex – hvor går grensen»

Utfordringsbildet i Bærum for 2017, basert på innspill fra politiet, viser at det er viktig å ta tak i utfordringene rundt rus, grenseløs seksuell atferd og utenforskap blant ungdom. Dette samsvarer med innsatsområdene for SLT i 2018.

Politiet melder at de største utfordringene i 2017 har vært:

- rus
- tyveri i form av «mindre tyveri fra butikk»
- deling av bilder som seksualiserer jevnaldrende, altså barn under 18 år
- andre sedelighetssaker begått av jevnaldrende
- bekymringer for enkeltindivider knyttet til radikaliserings og voldelig ekstremisme

Tidligere behandling

Det utarbeides årlig en rapport for SLT- arbeidet.

Prosess/medvirkning internt og eksternt

Styret og koordineringsgruppen i SLT har bidratt til å utarbeide årsrapporten. Rapporten har vært til behandling og godkjenning i SLT- styret.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

SLT ble etablert innenfor eksisterende økonomiske rammer i 2013. Kommunen har mottatt tilskudd til etablering av modellen, en million over en femårsperiode, fra Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging. Fra og med 2018 driftes SLT av interne ressurser. Prosjekter, konferanser og kompetanseheving er i hovedsak finansiert gjennom eksterne tilskudd- og støtteordninger.

Vedlegg:

SLT årsrapport 2017

3947553

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Ungdomsrådet-07.05.2018- 027/18:

Vedtak:

Årsrapport 2017, for Samordning av Lokale rus og- kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT), tas til orientering.

Behandlingen i møtet 17.04.2018 Hovedutvalg for barn og unge

Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Votering:

Hojems forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 043/18:

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Dato: 09.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/7494 J.post ID: 18/66488
 Saksbehandler: Mari Oppedal
 Saksansvarlig: Siv Herikstad

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet	07.05.2018	028/18
Hovedutvalg for barn og unge	17.04.2018	044/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	053/18
Hovedutvalg for bistand og omsorg	18.04.2018	042/18

Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme-revidering

Ungdomsrådet-07.05.2018- 028/18

Rådets anbefaling:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vedtas slik den foreligger.
2. Tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde, iverksettes.
3. Det må satses på samlingssteder for ungdom, f.eks. fritidssentre for å forebygge ekstremisme
4. Forebygging av høyreekstremisme må fortsatt prioriteres høyt.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-18.04.2018- 042/18

Vedtak:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vedtas slik den foreligger.
2. Tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde, iverksettes.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 044/18

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vedtas slik den foreligger.
2. Tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde, iverksettes.

SAKEN I KORTE TREKK

Bærum kommune vedtok i 2015 *Lokal handlingsplan mot ekstremisme*. Planen ble utarbeidet med utgangspunkt i den nasjonale handlingsplanen, og har i hovedfokus på det forebyggende arbeidet knyttet til ekstremisme. Rådmannen varslet en gjennomgang av arbeidet etter to år.

Saken redegjør for utført arbeid og legger frem forslag til revidert handlingsplan for forebyggingsarbeidet. Revideringen er basert på erfaringer lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Planen har fått tittelen *Handlingsplan mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme* og anerkjenner i større grad behovet for å styrke tiltakene som retter seg mot hatefulle holdninger og ytringer, samt sammenhengen disse kan ha til voldelig ekstremisme.

Ekstremisme er en utfordring som krever innsats på flere nivåer. Planen må også være tilstrekkelig dynamisk for å kunne favne eventuelle endringer i utfordringsbildet. I saken redegjøres det for de konkrete tiltakene i planen. Tiltakene skal ha en klar ansvarsdeling og videreføres eller iverksettes i handlingsplanperioden 2018-2021.

I arbeidet med å forebygge hatkriminalitet og ekstremisme, utkrystalliserer det seg flere akser. Både kommunenivå og politi skal jobbe med henholdsvis universell, selektiv og indikativ forebygging. I dette ligger prinsippet om tiltak som retter seg mot hele befolkningen (universelt nivå), tiltak som retter seg mot grupper/ individer med forhøyet risiko for å utvikle problemer (selektivt nivå) og individer med høy risiko eller klare tegn på problemer (indikert nivå).

Den reviderte handlingsplanen viser retning og virkemidler kommunen og politiet skal arbeide innenfor i forebyggingsarbeidet. Planen er bygget opp langs følgende prioriterte innsatsområder:

- Samordning og koordinering
- Kunnskap og kompetanse
- Tidlig innsats og forebygging
- Oppfølging av individer i risikosonen
- Oppfølging ved utreise, hjemkomst og brudd med ekstreme miljøer
- Foreldre og foresatte
- Radikalisering og hatytringer på internett

Tidligere behandling

Denne saken fremmer forslag til revidert handlingsplan mot ekstremisme. Hovedutvalg barn og unge fattet følgende vedtak for opprinnelig plan i 2015:

BAUN-014/15 - 10.02.2015 Vedtak:

1. *Den lokale handlingsplanen mot ekstremisme vedtas slik den foreligger.*
2. *Kommunen vedtar å iverksette tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde. Tiltak som gjelder andre aktører er tatt med i saken til orientering.*

3. *Sektorutvalg barn og unge ber om en årlig redegjørelse fra rådmannen om ekstremisme i Bærum.*
4. *Sektorutvalg barn og unge presiserer at handlingsplanen gjelder all form for ekstremisme, utvalget ber derfor om at dette blir omfattet i kommende planrullinger mot ekstremisme.*

Formål og bakgrunn

Intensjonen med denne saken er å legge frem forslag til revidert lokal handlingsplan mot ekstremisme i tråd med føringer i tidligere saker og vedtak.

Lokal handlingsplan for forebygging av ekstremisme ble utarbeidet av Bærum kommune i samarbeid med Asker og Bærum politidistrikt (nå Oslo politidistrikt) i 2015. Det konkrete arbeidet rettet mot ekstremisme startet i 2013 og det ble avsatt midler til innsats i Handlingsprogrammet (HP) 2014-2017. I HP- perioden 2017 og 2018 har midlene blitt videreført.

Rådmannen har årlig lagt frem status for arbeidet, og videre varslet en gjennomgang etter to års innsats. Denne saken redegjør for arbeidet hittil, og fremmer forslag til revidert handlingsplan for perioden 2018- 2021.

Redegjørelse

Denne saken fremmer forslag til *lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme* for perioden 2018 til 2021 i Bærum kommune. Handlingsplanen er en revidering av *lokal handlingsplan mot ekstremisme*, vedtatt i 2015. Handlingsplanen er laget i samarbeid med Oslo politidistrikt og bygger på den nasjonale handlingsplanen mot ekstremisme som ble lagt frem av regjeringen i juni 2014. I tillegg bygger planen på kommunens erfaringer fra det forebyggingsarbeidet som er igangsatt i kommunen, samt nasjonale og internasjonale erfaringer.

Det målrettede arbeidet rettet mot forebygging av ekstremisme ble igangsatt høsten 2013. Flere tiltak er iverksatt i samarbeid mellom kommune og politi.

Handlingsplanen for å forebygge ekstremisme må også ses i sammenheng med andre styringsdokumenter i kommunen. De ytre rammene for hvordan vi ønsker at barn og unges oppvekstvilkår skal være, følger først og fremst av kommuneplanens samfunnsdel.

Tiltak i foreslåtte plan vil mer konkret rettes mot forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. I det ligger det at planen i mindre grad vil omhandle tiltak som er ivaretatt i andre deler av kommunens planverk samt det generelle arbeidet som skal sikre barn og unges oppvekstvilkår.

I arbeidet med å forebygge ekstremisme, forankret i handlingsplanen, har det særlig utkrystallisert seg tre områder hvor kommune og politi vurderer det bør iverksetes nye tiltak.

Dette gjelder:

- Forebyggende arbeid mot ekstreme holdninger, ytringer og handlinger innen skole
- Forebyggende arbeid rettet mot unge voksne som er i NAV- systemet
- Forebygging av radikaliserings på nett

Handlingsplan mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme har følgende ambisjon og mål:

Ambisjon: Sammen skaper vi et mangfoldig og trygt "bærumssamfunn" uten hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

Mål: Bærum kommune og Oslo politidistrikt skal forebygge, avdekke og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Bærum. Bærum kommune skal forebygge at hatytringer får grobunn i samfunnet.

Det presiseres at dette er en handlingsplan for forebygging av ekstremisme uavhengig av ideologisk, religiøs eller politisk overbevisning. Kommunen og politiet må være forberedt på endringer i utfordringsbildet og kunne justere kursen deretter.

Utfordringsbildet

Trusselbildet i internasjonal og europeisk sammenheng endrer seg i takt med hendelser/situasjoner i konfliktområder og vil dermed påvirke trusselnivået her hjemme. I Norge er det Politiets sikkerhetstjeneste (PST) som vurderer og justerer trusselnivået ut fra det totale trusselbildet. PST presenterer hvert år en nasjonal trusselvurdering. Trusselvurderingen er med på å danne grunnlaget for vår forebygging og håndtering av bekymringer knyttet til personer og miljøer der ekstreme og hatefulle tanker får vokse frem.

I PSTs trusselvurdering for 2018 leser vi at ekstreme islamister fortsatt utgjør den største terrortrusselen mot Norge. "Miljøene fremstår imidlertid som noe svekket sammenlignet med for noen år siden. Videre vil et økt aktivitetsnivå blant enkelte høyreekstreme miljøer være en utfordring det kommende året. Det er imidlertid lite sannsynlig at høyreekstreme grupper vil begå terrorhandlinger".

Bærum har enkeltpersoner med knytninger til et ekstremt islamistisk miljø på Østlandet. Det samme gjelder for et fåtall av aktive medlemmer i den høyreekstreme grupperingen Den Nordiske Motstandsbevegelsen (DNM). Selv om det er relativt få individer det er knyttet store bekymringer til, identifiserer politiet fortsatt nye personer som ser ut til å være i en radikaliseringsprosess.

Erfaringer lokalt, nasjonalt og internasjonalt viser at arbeidet med å forebygge ekstremisme fordrer et kontinuerlig arbeid på lik linje med andre utfordringer innen kriminalitetsforebygging som eksempelvis rus og vold. Bekymringsmeldinger til politiet har de siste årene vært relativt stabilt. Samtidig påpeker politiet at avdekkingskompetansen til kommunale tjenester er styrket, og at kommunale tjenester er bedre rustet for å håndtere bekymringer.

Det er utfordringer knyttet til å måle effekt av forebyggede arbeid fordi det vil innebære og måle «ikke- hendelser». Det er likevel gjort en samlet vurdering av kommune og politi på videreføring av tiltak. Begge parter må innrette arbeidet sitt i et samlet langsiktig og helhetlig forebyggende perspektiv. Vedlagt denne saken følger en redegjørelse for de 39 tiltakene som ble foreslått av kommune og politi i lokal handlingsplan mot ekstremisme i 2015. Redegjørelsen inneholder forslag til endringer, videreføring eller avslutning av konkrete tiltak.

Handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme inneholder følgende prioriterte innsatsområder:

Samordning og koordinering

I Bærum kommune er hovedansvaret for arbeidet med å forebygge ekstremisme lagt til velferdsdirektør. Arbeidet knyttet til ekstremisme er forankret i SLT- styret. SLT er en modell for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i kommunene. Hovedsakelig rettes SLT- arbeidet mot personer under 18 år eller opp til 23 år. SLT- styret i Bærum har besluttet at arbeidet knyttet til ekstremisme skal favne alle individer uavhengig av alder.

SLT- koordinator er sentral i arbeidet og leder *kjernegruppen*. Kjernegruppen skal formalisere samarbeidet mellom kommunen, nærmiljøene, politiet og politiets sikkerhetstjeneste (PST), samt sikre det strategiske arbeidet. Kjernegruppen har det koordinerende og rådgivende ansvaret for oppfølging av personer som er trukket inn i radikale miljøer, ved bekymring for utreise, hjemvendte og familier til personer som har reist ut av landet. Ressurspersoner fra hele kommunens tjenesteapparat trekkes inn i gruppen ved behov.

I tillegg er frivillige organisasjoner og trossamfunn viktige i det forebyggende arbeidet. Både kommune og politiet vil fortsette å samarbeide med disse. Samarbeidet er formalisert gjennom et dialogforum.

Overnevnte samarbeidsfora foreslås videreført i ny plan.

Kunnskap og kompetanse

Kunnskap og kompetanse om risiko- og motivasjonsfaktorer knyttet til ekstremisme er en forutsetning for å kunne møte bekymringer og sette inn riktige tiltak. Det er viktig at ansatte i kommune og politi har kompetanse om mulige bekymringstegn og håndtering av disse. Riktig kompetanse om fenomenet vil også kunne motvirke en mulig mistenkeliggjøring/stigmatisering av grupper eller atferd. En slik stigmatisering kan igjen bidra til økt polarisering og marginalisering.

I det videre arbeidet ønsker Bærum kommune og Oslo politidistrikt å heve kunnskap og kompetanse om hatytringer og hatkriminalitet. I dette inngår fenomenkunnskap og kunnskap om lovlige og ulovlige ytringer og handlinger knytte til hatkriminalitet.

Kommune og politi vil fortsette å utarbeide veiledningsmateriell og overføre kunnskap gjennom kurs og seminarer til ansatte i kommunen, politiet, statlige og fylkeskommunale aktører.

Bærum kommune og Oslo politidistrikt har de senere år knyttet seg til ulike nettverk, kompetansesentre, departementer og forskningsinstitusjoner for kunnskap og erfaringsutveksling. Dette har vært viktig for å sikre et kunnskapsbasert arbeid lokalt. Kommune og politi vil fortsette å utveksle erfaringer og kunnskap og selv bidra til kunnskapsutvikling i det videre arbeidet.

Tidlig innsats og forebygging

Bærum kommune skal sikre trygge og inkluderende miljøer i barnehage og skole, preget av mestring og medvirkning. Disse perspektivene er allerede nedfelt både i barnehagenes rammeplan og i opplæringsloven for grunnskole og videregående skole.

Generell forebygging rettet mot hatytringer, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme kan styrkes ved økt kunnskap, bevissthet og refleksjon rundt disse temaene i skolen. Det er utviklet flere læringsressurser til dette formålet og nasjonalt er tiltaket forankret i regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Bærum kommune vil gjennomgå de ulike undervisningsoppleggene som er utarbeidet og implementere tiltak i skolen tilpasset den enkelte skoles behov. Undervisningsoppleggene skal knyttes til relevante kompetansemål.

Oppfølging av individer i risikozonen

Ungdomsundersøkelsen 2017 viser at Bærum i stor grad er et sted der barn og unge opplever at det er godt å vokse opp. Likevel vet vi at noen faller utenfor felleskapet. Kommunen foreslår å videreutvikle arbeidet rettet mot enkeltindivider i faresonen for utenforskap og ekstremisme.

Bærum kommune etablerte i 2016 en mentorordning for å styrke arbeidet med å forebygge utenforskap. Oppfølgingen bygger typisk på prinsipper om hjelp og støtte til å mestre eget liv. I 2017 ble denne ordningen lagt til Utekontakten for å sikre et bredere fag- og kompetansemiljø med et omforent mandat. For oppfølging av individer over 18 år er NAV en viktig aktør som sikrer tilknytning til arbeid og samarbeid inn mot andre kommunale aktører.

Bærum kommune skal sikre et koordinert og helhetlig tjenestetilbud til personer i risikogruppen for utenforskap og voldelig ekstremisme og vil fortsette arbeidet med å styrke tjenestene i dette.

Oppfølging ved utreise, hjemkomst og brudd ved ekstreme miljøer

I samarbeid med politi og PST kan Bærum kommune også i fremtiden stå ovenfor utfordringer knyttet til utreise og re-integrering av hjemvendte personer som har oppholdt seg i ekstreme miljøer. Kommune og politi vil fortsette å samarbeide om disse utfordringene. Samarbeid og ansvarsområder er nedfelt i rutiner.

Foreldre og foresatte

Foreldre er de viktigste aktørene i barn og unges liv og spiller en viktig rolle i det generelle forebyggingsarbeidet for å sikre barn og unges oppvekstvilkår. Samtidig spiller de en sentral rolle i saker hvor noen er bekymret for at ungdom trekkes mot radikale miljøer.

Kommunen vil styrke fokuset på foreldreveiledning og særlig vurdere muligheten for å etablere foreldreveiledningskurs i samarbeid med organisasjoner og trossamfunn. I tillegg vil kommunen prøve ut en ordning med faddere, i tilknytning til skolene, for familier som er nye i kommunen. Ordningen antas å styrke deltakelse og inkludering for familier i sitt eget nærmiljø.

Radikalisering og hatytringer på internett

Forskning gjort ved Politihøgskolen konkluderer forholdsvis sikkert med at betydningen av sosiale medier for rekruttering og radikalisering hittil har vært undervurdert. Sosiale medier har en svært viktig funksjon for disse formålene da de tilrettelegger for at rekruttering skjer svært effektivt.

Parallelt fremhever Ligestillings- og diskrimineringsombudet at for alle former for hatytringer, har den økende bruken og tilgjengeligheten av sosiale medier, ført til at hatytringer spres raskt og når stadig flere.

Som en naturlig konsekvens av den digitale satsningen i bærumskolen, har skolene styrket arbeidet med digital dannelse og nettvett og utarbeidet et årshjul med ulike aktiviteter som understøtter denne opplæringen. Opplæring av barn og unge i digital dannelse vil være et viktig virkemiddel i det langsiktige forebyggingsarbeidet. Samtidig skal ansatte i skole og kommunalt tjenesteapparat

forøvrig få kompetanse om hvordan hatytringer, radikalisering og kriminalitet på internett skal håndteres.

Prosess/medvirkning internt og eksternt

I prosessen med å evaluere tiltakene vedtatt i lokal handlingsplan mot ekstremisme, har kommunen og politi gjort løpende vurderinger og evalueringer basert på erfaringer lokalt og utvikling av tiltak i nasjonal handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

I prosessen med å utarbeide en revidert lokal handlingsplan har SLT styret i Bærum, bestående av representanter for ordfører, rådmann, leder av Oslo politidistrikt Enhet Vest og leder for forebyggende seksjon avdeling Asker og Bærum, utgjort styringsgruppen. Arbeidsgruppen har bestått av Radikaliseringsskontakter i politiet, SLT koordinator, Ungdom og fritid, Nav, grunnskole og Voksenopplæringscenteret. Arbeidsgruppens representanter ble valgt på bakgrunn av ønsket fokus inn i ny plan.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

For perioden 2014-2016 ble det avsatt 500 000 kr til arbeidet med å forebygge ekstremisme.

I Handlingsprogrammet for perioden 2017- 2020 er det avsatt 1, 3 millioner kr til arbeidet med å forebygge ekstremisme. Midlene ble økt med 800 000 kr til 1, 3 millioner kr i 2017 for å sikre videreføring av mentorordningen ved å styrke Utekontakten.

Mye av det arbeidet som kommunen har igangsatt og skal igangsette, handler om koordinering og bruk av eksisterende tjenester i kommunen innenfor eksisterende budsjettammer. I tillegg søker kommunen midler til konferanser, utvikling av veiledningsmateriell og utprøving av tiltak hos eksterne aktører.

Vedlegg:

Forslag handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme	3950003
Status tiltak handlingsplan for forebygging av ekstremisme	3950004
veileder-ved-bekymring	3950005

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt, med følgende tilleggspunkter;

- Det må satses på samlingssteder for ungdom, f.eks. fritidssentre for å forebygge ekstremisme
- Forebygging av høyreekstremisme må fortsatt prioriteres høyt.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 028/18:

Rådets anbefaling:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vedtas slik den

foreligger.

2. Tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde, iverksettes.
3. Det må satses på samlingssteder for ungdom, f.eks. fritidssentre for å forebygge ekstremisme
4. Forebygging av høyreekstremisme må fortsatt prioriteres høyt.

Behandlingen i møtet 18.04.2018 Hovedutvalg for bistand og omsorg

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-18.04.2018- 042/18:

Vedtak:

1. Lokal handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme vedtas slik den foreligger.
2. Tiltakene i planen som omfatter kommunens ansvarsområde, iverksettes.

Behandlingen i møtet 17.04.2018 Hovedutvalg for barn og unge

Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Votering:

Hojems forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 044/18:

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av behandling i Ungdomsrådet.

Dato: 04.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/7623 J.post ID: 18/67608
 Saksbehandler: Nina Kolbjørnsen
 Saksansvarlig: Kristin Nilsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	09.04.2018	034/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	030/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	054/18

Barnekonvensjonen - orientering om kommunens arbeid

Ungdomsrådet-07.05.2018- 030/18

Vedtak:

Kommunens arbeid med barnekonvensjonen i perioden 2016-2017 tas til orientering.

Rådets anbefaling:

Rådet anbefaler at elever i bærumsskolen gis mer og bedre informasjon om barnekonvensjonen.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-09.04.2018- 034/18

Vedtak:

1. Kommunens arbeid med barnekonvensjonen i perioden 2016-2017 tas til orientering.
2. Rådet viser til kartleggingen av hvordan FNs barnekonvensjon implementeres i kommunen, og ser med bekymring på at hensynet til barn og unge med funksjonsnedsettelse er relativt lite synlige i Bærum kommunes plandokumenter. Det er en oppfatning blant informantene at barn og unges behov ikke alltid blir godt nok ivaretatt. Rådet oppfordrer kommunen til å forbedre rutineene knyttet til disse forholdene.

Rådmannens forslag til vedtak:

Kommunens arbeid med barnekonvensjonen i perioden 2016-2017 tas til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Tidligere behandling

Bærum kommunes arbeid med å kartlegge hvordan FNs barnekonvensjon implementeres har tidligere blitt omtalt i sak om barns rett til medvirkning lagt frem for Hovedutvalg barn og unge 13.06.2016 (058/16), Formannskapet 21.06.2016 (118/16), og Kommunestyret 22.06.2016 (071/16).

Formål og bakgrunn

Bærum kommune ble i 2014 invitert inn i prosjektet «Barnekonvensjonen i praksis» i regi av Fylkesmannen i Oslo og Akershus som et ledd i deres arbeid med oppfølging av kommunenes arbeid med barnekonvensjonen. For Bærum kommune ønsket rådmannen å ta utgangspunkt i konvensjonens 42 artikler for å kartlegge hvordan tjenestene helt konkret jobbet med konvensjonen, og hvilke områder som bør intensiveres for å sikre at alle barn i Bærum får oppfylt sine rettigheter, jfr konvensjonen.

Prosjektet «Barnekonvensjonen i praksis» ble etablert og besto av tre pilarer:

- 1) Kartlegging av hvordan barnekonvensjonen blir brukt i kommunens arbeid
- 2) Videreutvikle arbeidet i relevante tjenesteområder slik at man sikrer at barns rettigheter blir ivaretatt
- 3) Øke kunnskap om barnekonvensjonen og barns rettigheter blant barn og unge, befolkningen generelt og politikere spesielt.

Rapporten som er vedlagt saken omhandler kartleggingen av hvordan artiklene i barnekonvensjonen praktiseres i kommunens tjenester. I denne saken redegjøres det for oppfølging av kartleggingen.

Redegjørelse

De 42 artiklene i barnekonvensjonen ble gruppert inn i syv hovedområder:

1. Rett til medbestemmelse
2. Rett til god omsorg
3. Rett til særskilt vern og støtte
4. Rett til vern mot vold og overgrep
5. Rett til fullverdige liv
6. Rett til god helse
7. Rett til utdanning.

I perioden september 2014 - april 2016 ble representanter fra følgende tjenestesteder intervjuet: Helsetjenester barn og unge, Barneverntjenesten, PPT, Ungdom og fritid, Tilrettelagt fritid, Barne- og avlastningsboligene, skole, barnehage, Plan- og bygningstjenesten, NAV, Flyktningkontoret, Tildelingskontoret og Familievernkontoret.

Status for arbeid med oppfølging av kartleggingen

Kartleggingen viste at de aller fleste barn i Bærum vokser opp med å få rettighetene sine oppfylt.

Bærum kommune har gode planer og strategier som ivaretar barns rettigheter. Kommunen har en rekke tiltak som skal sikre at barns rett til liv og utvikling blir ivaretatt. I all hovedsak viste kartleggingen at kommunens tjenester jobber etter prinsippene i barnekonvensjonen. Utfordringen er å sikre at alle planer, strategier og tiltak er like tilgjengelig for alle barn i kommunen, og da særlig de mest sårbare barna. Arbeid med god medvirkning for barn som gruppe og barn i enkeltsaker kan videreutvikles, og det er nødvendig å jobbe kontinuerlig med medvirkningskompetanse i tjenestene.

I perioden etter at kartleggingen ble gjennomført har kommunen jobbet systematisk med anbefalingene. Viktig tiltak som har blitt iverksatt er:

1. Barns rett til medvirkning

Barnekonvensjonen er nevnt og referert til i en rekke av kommunens strategier og planer. Opprettelsen av Ungdomsråd i 2017 er et viktig tiltak for å sikre medvirkning fra barn som gruppe inn i kommunens overordnede planer og strategier. Gjennomføringen av undersøkelsen Ungdata junior (5-7. trinn på barneskolen) og Ungdata (8. trinn på ungdomsskolen – 3. trinn på videregående) er viktige verktøy for å høre barn og unges stemmer om forhold som angår deres oppvekstvilkår. Alle tjenestene som omhandler barn og unge har gått igjennom sine rutiner for å styrke arbeidet med å sikre tilstrekkelig medvirkning fra barn i enkeltsaker. Det har blitt utarbeidet [nye rutiner](#) for barns rett til å bli hørt i alle saker knyttet til opplæringslovens paragraf 9A. Kommunens arbeid med digital skolehverdag har gitt barn og unge en digital linje til å si sin mening om forhold som angår dem til lærer, skolens ledelse og helsesøster.

2. Barns rett til god omsorg

NAV har et eget prosjekt hvor det jobbes systematisk med barnefamilier som lever med lav inntekt over tid, hvor barn og unge også medvirker.

3. Barns rett til særskilt vern og støtte

Tjenester for enslig mindreårige asylsøkere har blitt organisert under et eget tjenestested for å sikre god koordinering av tjenester for disse barna. Det skal i løpet av våren 2018 gjøres en ekstern evaluering av kommunens tilbud til enslig mindreårige asylsøkere.

4. Barns rett til vern mot alle former for vold og overgrep

Kommunen har startet arbeidet med ny handlingsplan for vold og overgrep mot barn/ unge hvor kompetanseheving av ansatte og barn er en sentral del.

5. Barns rett til fullverdig liv

[Brobygger prosjektet](#) handler om å etablere helhetlige tjenester for mennesker med utviklingshemming. Koordinerende enhet har blitt styrket slik at personer som har krav på hjelp fra flere tjenester kan få et koordinert tilbud.

6. Barns rett til helse

Kommunen har blitt sertifisert som «trafikksikker kommune» og jobber aktivt med å sikre at kommunen skal bli sertifisert som «trygt lokalsamfunn». Barn under 18 år som får grunnskoleopplæring for voksne (voksenopplæring) har nå tilbud om skolehelsetjeneste. Bærum helse og friskliv har etablert et livsstilsendringkurs for barn 6-10 år og deres familier.

7. Barns rett til utdanning og fritid

Skolene jobber målrettet med å forebygge mobbing. Alle skoler skal følge planen for et trygt

skolemiljø. Det har blitt utarbeidet en [nettressurs](#) som ivaretar behovene til barn og unge med stort læringspotensial. Kommunen har en ordning som skal bidra til at alle barn kan delta i en fritidsaktivitet gjennom arbeidet med å koordinere midler fra barne- og familiedirektoratet og ordningen med fritidsstipend.

Veien videre

Kommuneplanens hovedmål ivaretar barnekonvensjonens prinsipper. Prinsippene er også ivaretatt i de fleste av sektorenes delmål. Grunnlaget for arbeid med barnekonvensjonen videre er derfor lagt i kommunens arbeid med tjenester rettet mot barn og unge.

Vedlegg:

Kartlegging av implementering av FNs barnekonvensjon i Bærum kommune 3950653

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Se vedlagt rapport.

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt med følgende tilleggsbemerkning:

Rådet anbefaler at elever i bærumsskolen gis mer og bedre informasjon om barnekonvensjonen.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 030/18:

Vedtak:

Kommunens arbeid med barnekonvensjonen i perioden 2016-2017 tas til orientering.

Rådets anbefaling:

Rådet anbefaler at elever i bærumsskolen gis mer og bedre informasjon om barnekonvensjonen.

Behandlingen i møtet 09.04.2018 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Forslag fremmet av ,

Magnar Danielsen (H) fremmet følgende forslag:

Rådet viser til kartleggingen av hvordan FNs barnekonvensjon implementeres i kommunen, og ser med bekymring på at hensynet til barn og unge med funksjonsnedsettelse er relativt lite synlige i Bærum kommunes plandokumenter. Det er en oppfatning blant informantene at barn og unges behov ikke alltid blir godt nok ivaretatt. Rådet oppfordrer kommunen til å forbedre rutinene knyttet til disse forholdene.

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Danielsens forslag ble enstemmig vedtatt.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-09.04.2018- 034/18:**Vedtak:**

1. Kommunens arbeid med barnekonvensjonen i perioden 2016-2017 tas til orientering.
2. Rådet viser til kartleggingen av hvordan FNs barnekonvensjon implementeres i kommunen, og ser med bekymring på at hensynet til barn og unge med funksjonsnedsettelse er relativt lite synlige i Bærum kommunes plandokumenter. Det er en oppfatning blant informantene at barn og unges behov ikke alltid blir godt nok ivaretatt. Rådet oppfordrer kommunen til å forbedre rutineene knyttet til disse forholdene.

Dato: 09.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/6986 J.post ID: 18/62623
 Saksbehandler: Gro Steigum
 Saksansvarlig: Erik Førland

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	055/18
Ungdomsrådet	07.05.2018	032/18
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	07.05.2018	041/18
Hovedutvalg for bistand og omsorg		
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	19.04.2018	038/18

Tiltaksplan Sammen for barn og unge - Status 2017

Ungdomsrådet-07.05.2018- 032/18

Vedtak:

Status *Tiltaksplan sammen for barn og unge* tas til orientering

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 038/18

Vedtak:

Status *Tiltaksplan sammen for barn og unge* tas til orientering

Rådmannens forslag til vedtak:

Status *Tiltaksplan sammen for barn og unge* tas til orientering

SAKEN I KORTE TREKK

Det vises til sak 37/17, hvor det ble gitt en status for tiltaksplanen. Saken ble behandlet i Funksjonshemmedes råd, Hovedutvalg for barn og unge, Hovedutvalg for bistand og omsorg og Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mai 2017.

Satsingen *Sammen for barn og unge* er rettet mot bedre samhandling og samordning i det forebyggende arbeidet for barn og unge i Bærum. Tiltaksplan for 2015-2019 ble politisk vedtatt i april 2015, og skal være retningsgivende for kommunens prioriteringer framover.

Forebyggende arbeid skal i større grad enn i dag skje der barn og unge er. Gjennom tidlig innsats skal vi handle når vi er bekymret for barn og unges livssituasjon. Tverrfaglig samhandling og involvering av barn og unge og deres foresatte, skal sikre god oppfølging og utvikling for barn og unge.

- Forebygging av press og stress
- Forebygging av utenforskap og marginalisering
- Unge voksne uten fast bolig
- Tverrfaglig samhandling
- Rutiner for samarbeid ved overganger
- Bruk av individuell plan
- Øke antall meldinger til barnevernet

Satsingen Sammen for barn og unge er forankret hos rådmannen, gjennom ledernivåene og ut til den enkelte ansatte som arbeider med barn og unge. Det skal være en aktiv plan med regelmessig politisk rapportering

Status i perioden 2015-2017

Tjenestene har etablert mange tiltak innenfor satsingsområdene. Tverrfaglig og koordinert hjelp til barn og unge som har behov for ekstra oppfølging, har vært et prioritert område også i 2017. Ny tverrfaglig modell er innført med samarbeid på individnivå ved Tidlig innsatsteam, og med Ungdomsteam på systemnivå. Foresatte som har brukt Tidlig innsatsteam gir svært gode tilbakemeldinger på tilbudet.

Antall unge voksne uten fast bolig er redusert. Det er etablert rutiner mellom tjenestene for å sikre overganger, og tverrfaglige rutiner for å forebygge alvorlig skolefravær er utarbeidet.

Det har vært en økning av antall meldinger til barnevernet totalt, slik målsettingen er, mens økningen som gjelder de yngste barna er marginal.

Det er etablert arenaer for å dele kunnskap på tvers av sektorer gjennom frokostseminarer og tverrfaglige workshops.

Rådmannen har iverksatt et program for videreutvikling av hele velferdsområdet i Bærum og vil i den sammenheng revitalisere Sammen for barn og unge. Det arbeides med følgende problemstillinger:

- Hvordan kan vi best mulig levere barne- og ungdomstjenestene til alle og samtidig samarbeide om de som trenger noe i tillegg?
- Hvordan skape en endring som innebærer at kommunen prioriterer ressurser tidlig i barneårene og organiserer tjenestene etter brukerperspektivet?

Rådmannen kommer tilbake med en sak om programmet i løpet av 2018.

Vedlegg:

Tiltaksoversikt SBU-status 2017
Årsrapport 2017 Staus Måltall SBU

3947523
3947524

DEL 2 – MER OM SAKEN:

En kjernegruppe med kommunalsjef for Barne- og ungdomstjenester og seksjonsledere for barnehage og skole har sammen med koordinatoren hatt spesielt ansvar for å sikre god forankring, oppfølging og implementering av *Tiltaksplan sammen for barn og unge*.

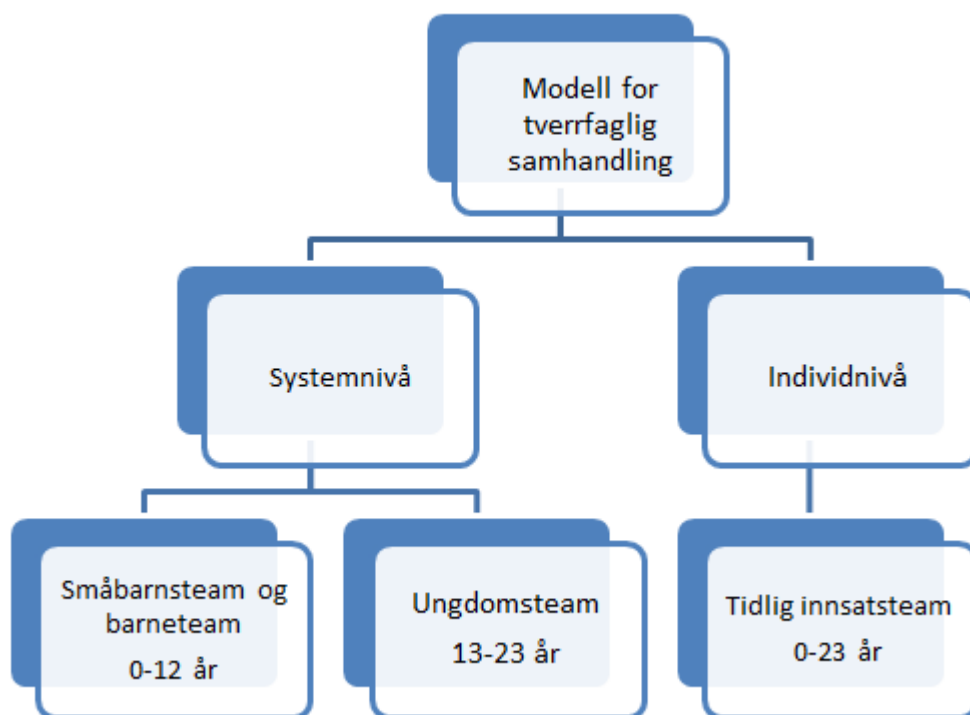
Oppfølging og konkretisering av tiltaksplanen

Det er utarbeidet en oversiktstabell hvor de 21 prioriterte tiltakene i *Sammen for barn og unge* er konkretisert i aktiviteter under hvert av de syv satsingsområdene. Ansvarfordeling for oppfølging av tiltak og aktiviteter er avklart, og det er link til tjenestestedenes relevante dokumenter slik som virksomhetsplaner, handlingsplaner o.l. som synliggjør oppfølgingen i den enkelte tjeneste. Tiltak og aktiviteter for barn og unge i risiko (tiltak på selektert/indikert nivå), er oppført i egen kolonne. Tjenestelederne/seksjonslederne har rapportert status for 2017 i egen kolonne, jfr. *oversiktstabell vedlegg 1*.

Det er utarbeidet måleindikatorer for utvalgte tiltak under hvert av satsingsområdene. Disse vil bli omtalt senere.

Tverrfaglig samarbeid

Tverrfaglig og koordinert hjelp til barn og unge som har behov for ekstra oppfølging, har vært et prioritert område også i 2017. Det er etablert en modell for tverrfaglig samhandling, med samarbeidsteam både på individ og systemnivå. En robust samhandlingskultur med felles verdier blant ledelse og ansatte, er helt avgjørende for samhandlingen om tidlig innsats og medvirkning mot barn og unge i en utsatt posisjon og deres foreldre.

Tidlig innsatsteam (TIT) – samarbeid på individnivå

Fem ambulerende Tidlig innsatsteam (TIT), inndelt etter barnets alder, ble etablert og igangsatt fra februar 2016. Dette for å sikre tidlig innsats, tverrfaglig drøfting og helhetlig tilnærming ved

bekymring for et barn eller en ungdom. Helsesøster, PP-rådgiver og barnevernkonsulent er faste deltakere i teamet. Det er utpekt en koordinator for hvert team som leder prosessen i møtet. Ingen saker blir drøftet i teamet uten foresattes samtykke, og det er et mål om 100 prosent deltakelse av foresatte. En motiverer også ungdom (over 15 år) til å medvirke i drøftingen. I tillegg møter skoleledelse/barnehageledelse og andre relevante fagpersoner i saker der de er involvert i oppfølgingen av barnet/familien.

Alle som er i kontakt med barn/unge og foreldre kan melde sak for konsultasjon og drøfting i TIT, etter å ha hatt samtale og fått samtykke fra foresatte og/eller ungdommen. Foreldre kan også selv ta kontakt med koordinator for teamet direkte. Møtet skal alltid resultere i en forpliktende handlingsplan med fordeling av ansvar for den videre oppfølging. Det inviteres til et oppfølgingsmøte i TIT innen fem måneder for å sjekke ut om handlingsplanen er fulgt opp. Det er utarbeidet en [metodebok for TIT](#).

TITerstatter de tverrfaglige utvalgene som tidligere var etablert for barnehagebarn og ved den enkelte skole. Kartlegging som ble gjennomført i 2014 viste at disse utvalgene fungerte veldig ulikt, og at det ikke var et system som sikret foreldrenes medvirkning. TIT ble etablert for å sikre et likt tilbud og involvering av foreldre tidlig ved bekymring for et barn. [Brosjyre](#)

Innsatsteamene har møte hver 14. dag etter fastlagt møteplan. Det føres protokoll (anonymisert) fra hvert møte med registrering av hvem som har henvist saken, hvem som har deltatt i møtet, hvilken type problemstilling som gir grunn til bekymring m.m.

Dokumentasjon i enkeltsaken med henvisning til TIT og plan for oppfølging, dokumenteres i barnets elevmappe/journal i de aktuelle tjenester som har et oppfølgingsansvar for barnet/familien.

Det har vært behandlet totalt 58 saker i TIT hvorav 51 var nye saker. Dette er økning fra 2016 hvor antall saker var 32. I tillegg har TIT-koordinatorene mottatt 47 henvendelser fra foreldre, barnehagepersonell og skole, som ikke har endt opp som sak i TIT, men hvor det er gitt veiledning. Det har vært flest saker i TIT som omhandlet barn i barnehage og i barneskole. Det har kun vært to saker som gjaldt ungdom i alderen 16-23 år.

Målet om 100 prosent deltakelse av foresatte er nådd. I to av tre saker som gjaldt ungdom over 15 år, deltok ungdommen det gjaldt.

Saker som har vært behandlet i innsatsteamene har hatt forskjellig type problemstillinger som konsentrasjonsproblemer, atferdsproblemer, samspillsproblemer, relasjon til jevnaldrende, bekymring for barnets helse- og utvikling, psykisk sykdom hos foreldre, somatisk sykdom hos foreldre, bekymring for omsorgssituasjon m.m.

Det har vært gjennomført ett erfaringsseminar om Tidlig innsatsteam for medlemmer og varamedlemmer i TIT. Tema var erfaringsutveksling fra teamene og en innføring i Nettverksmetodikk.

Høsten 2017 ble det gjennomført en anonymisert brukerundersøkelse blant foresatte som hadde møtt i TIT. Svarene som har kommet inn er i hovedsak fra TIT 0-5 år og TIT 6-12 år. Det er kommet ett svar fra TIT 13-15 år, og ingen svar fra TIT 16-23 år. Bakgrunnen for manglende svar fra ungdomsteamene, er at det har vært få saker i denne aldersgruppen i høst. Brukerundersøkelsene vil fortsette utover våren 2018, slik at en også kan få tilbakemeldinger fra ungdom og foresatte som har deltatt i TIT ungdomsteam.

Foresatte ble spurt om de opplevde seg ivaretatt under møtet, om forventningene de hadde ble innfridd, om de var fornøyd med tiltakene for oppfølging som ble besluttet, og om de vil anbefale andre å delta på møte i TIT. Brukerne gir svært gode tilbakemeldinger. 96 prosent opplevde de fikk mulighet til å si sin mening, og en like stor andel opplevde å bli møtt med respekt og forståelse. 79 prosent opplevde at forventningene de hadde ble innfridd, og 68 prosent tror at hjelpen fra TIT vil føre til en forbedring av situasjonen. 27 av 28 vil anbefale andre å delta i TIT. En var usikker.

Høsten 2016 ble det gjennomført en tilsvarende spørreundersøkelse rettet mot inviterte fagpersoner som hadde deltatt i TIT. Over 78 prosent av dem som svarte vil anbefale andre å bruke TIT. 87 prosent var enig i at foreldrene ble ivaretatt på en god måte. 84 prosent var enig i at det videre koordineringsansvaret i oppfølgingen ble avklart i møtet, mens 92 prosent var enig i at det var klart hvem som skulle gjennomføre de ulike tiltakene i oppfølgingen av barnet/familien.

TIT har nå vært i drift i 2 år. Tilbakemeldingene fra foresatte og fagpersoner som har brukt teamet, er meget gode. Koordinatorene og de faste deltakerne i TIT opplever også TIT som et nyttig og relevant tilbud.

Det er likevel en utfordring å nå ut med informasjon i barnehager og skoler om TIT sin rolle og funksjon, og hvilke type saker som kan henvises. Det kan synes som om terskelen for å melde inn saker for enkelte oppleves som høy. Noen ungdomsskoler gir tilbakemelding om at de ikke ser nytten av å bruke teamet, fordi de allerede samarbeider godt tverrfaglig i «sine saker». Andre synes det er vanskelig å ta sin bekymring for barnet opp med foreldrene, noe som er en forutsetning for å melde saken til TIT. Selv om det er en økning i henvendelser og saker, er det fortsatt langt igjen til TIT er implementert som et naturlig valg for tverrfaglig drøfting der helsestasjon, barnehage eller skole er bekymret for en gravid, et barn eller en ungdom.

En har sett at det er en forskjell på de saker som meldes inn fra helsestasjon, barnehage og barneskole, og de saker som meldes fra ungdomsskole og de som gjelder ungdom over 15 år. Problemstillingene og bekymringen som meldes inn i aldersgruppen 0-12 år er ofte i et tidligere forløp enn de saker som gjelder ungdom. Det har kommet tilbakemeldinger fra enkelte ungdomsskoler som sitter med komplekse saker de har jobbet med over mange år, og som fortsatt er utfordrende. De melder at de har behov for noe annet enn et konsultasjonsteam. Sakene de ber om hjelp til, er ikke i et tidlig forløp. De ønsker seg «hjelpere» som kan sette inn nye tiltak som ikke er prøvd ut. Ved noen anledninger har vi erfart at de har hatt andre forventninger til TIT enn det tilbudet de har fått. I utviklingen av TIT, bør det kartlegges om et konsultasjonsteam som TIT er formålstjenlig ved bekymring for ungdom, hvor de fleste utfordringene har vart over mange år.

Ungdomsteam – samarbeid på systemnivå

Juni 2016 ble fire ungdomsteam igangsatt. To team dekker ungdom i ungdomsskolealder, og to team for aldersgruppen 16-23 år. Teamene er forankret geografisk i henholdsvis østre og vestre Bærum.

Formålet med ungdomsteamene er å drøfte samarbeidssaker på systemnivå for å øke kjennskapen til hverandre og samordne innsatsen i det forebyggende arbeidet. Teamet skal drøfte utfordringer knyttet til barn og unges oppvekst i nærmiljøet eller trender på tvers i kommunen. Teamene skal være handlingsorientert, og sikre samordning av lokale tiltak. De syv satsningsområdene i *Sammen for barn og unge* skal ha spesiell fokus.

Deltakere i teamene er representanter fra utøvende nivå fra ungdomskolene og videregående skoler, skolehelsetjenesten, Ungdom og fritid, Flyktningkontoret, Politi, Nav, PPT og oppfølgingstjenesten, rustjenesten og barnevernet. Andre innkalles ved behov. En kan se på Ungdomsteamene som SLT-modellens utøvende nivå. SLT-koordinatorene fungerer som møteledere for teamene. En tverrsektoriell arbeidsgruppe har utarbeidet [mandat for ungdomsteam](#).

Det har vært gjennomført syv møter i Ungdomsteam i 2017. I tillegg har det vært arrangert en workshop for medlemmer og varamedlemmer i ungdomsteam om *Ungdomsproblematikk og samarbeid med barneverntjenesten og politiet*.

Eksempel på tema som har vært drøftet: Grenseløs seksuell atferd, forebygging av kriminalitet på nett, russtid og ekskludering, felles rusplan, psykiske utfordringer, gatemekling, unge som blir sendt på skole i utlandet.

Kompetanseheving på tvers av sektorer

I *Tiltaksplan sammen for barn og unge* er det satt et mål om å etablere en felles faglig plattform og forståelse hos alle som jobber med barn og unge. Det er spesielt viktig å ha en felles forståelse på hvordan vi best kan se og hjelpe de som trenger det mest, før problemene eskalerer. Personalet skal ha tilstrekkelig kompetanse til å identifisere barn som er i risiko for å komme i en utsatt posisjon og til å vite hvordan de skal handle.

Frokostseminarer

Det har vært arrangert ti tverrfaglige frokostseminarer i 2017. Målgruppe: Alle som møter barn og unge i sitt arbeid. Tema har vært:

- Nettvett v/Politiet
- Barn utsatt for vold i nære relasjoner v/Krisesenteret
- Konfliktrådet, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff
- Ungdom i NAV
- Ungdata v/SLT-koordinator
- Legevaktens møte med voldsutsatte
- Sosial tilbaketrekning hos ungdom v/Utekontakten
- Trygg-kontakt v/skole
- Koordinerende enhet, mandat og oppgaver
- Barnevernet - samarbeid med andre tjenester

Respons og deltakelse har vært god. Til sammen har ca. 450 fagpersoner deltatt på frokostseminarene. Disse har representert, barnehager, skoler, helsestasjoner, psykisk helsetjeneste, barnevern, PP-tjeneste, avlastningsboliger, fritidsklubber, oppfølgingstjeneste, flyktningkontor, NAV, politi m.fl.

Presentasjonen filmes og legges ut på hjemmesiden *Sammen for barn og unge*:

<https://www.baerum.kommune.no/barnogunge>, slik at ansatte som ikke har kunnet delta på frokostseminaret, kan dra nytte av forelesningen.

Deltakerne gir uttrykk for at det er nyttig for dem å møte andre faggrupper på en felles møteplass. På frokostseminarene knyttes kontakter, noe som igjen kan føre til at det tverrfaglige samarbeidet i enkeltsaker går lettere i etterkant. Formen på frokostseminarene, hvor det gis rom for spørsmål, refleksjon og drøfting, trekkes også fram som verdifullt.

Workshop/halvdagsseminar

Det har vært arrangert tre tverrfaglige halvdagsseminarer høsten 2017 med tema *Barn utsatt for vold og seksuelle overgrep*. Seminarene ble gjennomført i et samarbeid mellom Barne- og ungdomstjenester og Krisesenteret. Ekstern foredragsholder kom fra Støttesenteret mot incest i Oslo, [SMISO](#). Tema for de tre seminardagene var rettet mot ulike aldersgrupper 0-5 år, 6-12 år og 13 -23 år. Målgruppe: ansatte i barnehage, skole, helsestasjon, PPT, fritidssektor, psykisk helsetjeneste, flyktningkontor og barnevern.

Ca. 220 personer deltok i opplegget. Tilbakemeldingene fra deltakerne var meget gode. Det er stort behov for kunnskap om dette temaet.

Måling av effekt på kort og lang sikt

For å følge opp om tiltakene i *Sammen for barn og unge* har effekt, vil dette forutsette registrering av resultater over tid. I tiltaksplanen er det gitt føringer om at det skal utvikles måleindikatorer for å se om arbeidet går i riktig retning.

I samarbeid med tjenestene er det utviklet måltall for handlingsplanperioden for tiltak under hvert av de syv satsningsområdene i tiltaksplanen, se vedlagt måltabell med status 2015, 2016 og 2017, *vedlegg 2*.

Tidlig innsats

- Det er en økning av antall saker der barnehagene har benyttet det nyopprettede Veiledningssenteret. I 2017 var det 180 innkomne saker mot 130 i 2016.
- Nye henvisninger til PPT er redusert.
- Venteliste for sakkyndig vurdering i PPT er avviklet ved årsskiftet.
- Det er en økning av andelen barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehage fra 2,6 prosent i 2016 til 3,5 prosent i 2017.
- Det er en relativt stor nedgang i andelen elever som mottar spesialundervisning i 2017, sammenlignet med 2016. Prosentandelen sank fra 6,4 til 5,3. Dette er en ønsket utvikling, og det er mange faktorer som påvirker dette. En faktor som kan ha påvirket nedgangen slik at den fremstår som noe større enn den reelt burde være, er at det på tidspunkt for innrapportering fra skole til GSI (som tallene for spesialundervisning bygger på) var et etterslep i PPT sitt arbeid med ferdigstilling av sakkyndig vurdering.

I og med at skolene ikke kan gjennomføre spesialundervisning i perioder som ikke er omfattet av et gyldig enkeltvedtak, som igjen bygger på PPT sin sakkyndige vurdering, kan det på rapporteringstidspunktet ha vært noen elever med behov for spesialundervisning som ennå ikke hatt fått et vedtak fordi sakkyndig vurdering ikke var ferdigstilt. Elevene mottok i denne perioden tilpasset opplæring, og det ble følgelig ikke rapportert at de mottok spesialundervisning

Press og stress

- Når det gjelder andelen elever som opplever at de blir mobbet, viser snittet for indikatoren «Mobbing på skolen» at det er stabilitet i Bærums tall fra 2016 til 2017 (4,8). Elevundersøkelsen er gjennomført på alle klassetrinn fra 5. til 10. Det er samlet sett bevegelser i både positiv og negativ retning på enkelte trinn. Sammen for barn og unge har man valgt å se spesifikt på måltallene for 7. og 10. trinn. Her har det vært noe negativ utvikling, mens det på andre trinn har vært tilsvarende positiv utvikling.
- Ungdata – undersøkelsen 2017 i Bærum viser at det er en økning i andelen ungdom som rapporterer

depressivt stemningsleie sammenlignet med 2014. Andelen har økt fra 11 til 13 prosent i ungdomsskole og 17 til 19 prosent i videregående skole. Den nasjonale trenden er den samme.

Marginalisering/utenforskap

- Det er en økning fra 25 til 42 ungdommer har deltatt i spillhuset Arena siste år.
- Det er en nedgang i andelen barn som har fravær over 10 prosent i ungdomsskolen sammenlignet med 2016 fra 15,1 til 13,9 prosent. Barneskolen har en liten økning.

Unge voksne uten fast bosted

- Det har vært en nedgang i antall unge med stønad uten bolig.
- Hybelhuset D30 med 9 plasser åpnet høsten 2016 og har ved årsskiftet 55,5 prosent belegg.

Meldinger til barnevernet

- Det har vært en økning fra 845 til 892 meldinger til barnevernet i 2016. Antall meldinger barn 0-5 år har hatt en liten økning fra 196 til 215 meldinger. Antall meldinger fra foresatte har økt fra 42 til 62.

Individuell plan

- Antall barn og unge med IP registrert i SAMPRO er 213 ved årsskiftet. Tallene er usikre. Prosess med å kvalitetssikre registrering er iverksatt.

Tverrfaglig samarbeid

- Se s 4. om saker til Tidlig innsatsteam

Behandlingen i møtet 07.05.2018 Ungdomsrådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Ungdomsrådet-07.05.2018- 032/18:

Vedtak:

Status *Tiltaksplan sammen for barn og unge* tas til orientering

Behandlingen i møtet 19.04.2018 Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-19.04.2018- 038/18:

Vedtak:

Status *Tiltaksplan sammen for barn og unge* tas til orientering

Dato: 04.04.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/4427 J.post ID: 18/29581
 Saksbehandler: Jan Tore Haugen Brunstad
 Saksansvarlig: Siv Herikstad

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet	09.04.2018	025/18
Hovedutvalg for barn og unge	17.04.2018	036/18
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	056/18

Standard for behandling av elevpermisjoner

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 036/18

Vedtak:

Saken behandles over 2 møter. Spørsmål og innspill i dette møtet og realitetsbehandling i neste møte.

Ungdomsrådet-09.04.2018- 025/18

Innstilling:

1. Skolenes håndtering av elevpermisjoner følges tett og det legges inn en årlig status om elevfravær og skolenes permisjonshåndtering i den årlige tilstandsrapporten.
2. Det legges til rette for at skolene, i samarbeid med FAU, iverksetter tiltak slik at holdninger til elevpermisjoner og fravær jevnlig drøftes i lokale forum som foreldreutvalg, elevråd og samarbeidsutvalg
3. Foreldres mulighet til å søke permisjon for sine barn ved viktige familiebegivenheter samt ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid utvides. Følgende legges inn i «Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring»:

***ved viktige familiebegivenheter i nær familie
ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid***

4. Foreldres mulighet til å søke permisjon siste halvår på 10. trinn innskrenkes. Følgende legges til i Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring:

Det skal normalt ikke gis permisjon dersom det er til hinder for forberedelse til eller gjennomføring av eksamen på 10. trinn.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Skolenes håndtering av elevpermisjoner følges tett og det legges inn en årlig status om elevfravær og skolenes permisjonshåndtering i den årlige tilstandsrapporten.
2. Det legges til rette for at skolene, i samarbeid med FAU, iverksetter tiltak slik at holdninger til elevpermisjoner og fravær jevnlig drøftes i lokale forum som foreldreutvalg, elevråd og samarbeidsutvalg
3. Foreldres mulighet til å søke permisjon for sine barn ved viktige familiebegivenheter samt ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid utvides. Følgende legges inn i «Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring»:

***ved viktige familiebegivenheter i nær familie
ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid***

4. Foreldres mulighet til å søke permisjon siste halvår på 10. trinn innskrenkes. Følgende legges til i Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring:

Det skal normalt ikke gis permisjon **siste halvår på 10. trinn**.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen legger med dette frem forslag til revidert «Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring». Dette som en oppfølging av vedtakene i Formannskapet 21.03.2017, sak- 059/17:

1. *Rådmannen gjennomfører evaluering av «Retningslinjer for elevpermisjoner» i løpet av skoleåret 2017/2018. I forkant gjennomføres en høring hvor representanter for elever, foreldre og ansatte vil delta via den enkelte skoles samarbeidsutvalg (SU).*
2. *Rådmannen legger frem sak for Hovedutvalg barn- unge umiddelbart etter gjennomført høring.*
3. *Inntil evalueringen foreligger, videreføres dagens praksis slik den beskrives i saken, herunder at det blant annet kan innvilges permisjon når elever er tatt ut til å delta ved idrettslig eller kulturell konkurranse/ stevne på nasjonalt eller internasjonalt nivå, men at feriereiser legges til årets 175 fridager.*

Tidligere behandling

[13/212669](#)- Retningslinjer for elevpermisjoner og fravær fra pliktig opplæring (18.12.2013)

[14/72666](#) - Grunnskolen - justerte retningslinjer for elevpermisjoner (4.2.2014)

[15/051864](#)- Standard for behandling av søknader om permisjoner fra grunnskoleopplæringen (4.3.15)

[17/43532](#) – Retningslinjer for elevpermisjoner (27.02.2017)

Bakgrunn

Bestemmelsene om elevpermisjon er regulert i opplæringsloven § 2-11. Paragrafen må ses i sammenheng med §2-1 som omhandler rett og plikt til grunnskoleopplæring:

§ 2-1. Rett og plikt til grunnskoleopplæring

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ei offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretaast gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarande opplæring. Dersom ein elev utan å ha rett til det, har fråvære frå den pliktige opplæringa, kan foreldra eller andre som har omsorg for eleven, straffast med bøter dersom fråværet kjem av at dei har handla forsettleg eller aktlaust. Offentleg påtale blir ikkje reist utan når kommunen set fram krav om slik påtale.

§ 2-11. Permisjon frå den pliktige opplæringa

Når det er forsvarleg, kan kommunen etter søknad gi den enkelte eleven permisjon i inntil to veker. Elevar som høyrer til eit trussamfunn utanfor Den norske kyrkja, har etter søknad rett til å vera borte frå skolen dei dagane trussamfunnet deira har helgedag. Det er eit vilkår for retten at foreldra sørgjer for nødvendig undervisning i permisjonstida, slik at eleven kan følgje med i den allmenne undervisninga etter at permisjonstida er ute.

I de "tilhørende forskriftene" er det blant annet fastsatt et minstetimetall som elever i offentlig grunnskoleopplæringen har rett til (rundskriv Udir-01-2013). En innvilget permisjon etter § 2-11 vil gå til fradrag i dette timetallet.

For de fleste barn og ungdommer vil det være naturlig med en viss mengde uunngåelig fravær i forbindelse med sykdom, tannlegebesøk m.m. Rådmannen mener derfor det er viktig å begrense det fraværet som det er mulig å påvirke.

Alle elever har rett og plikt til grunnskoleopplæring (Opplæringsloven § 2-1). Foreldre skal bidra til at barnet gjøres i stand til å motta denne opplæringen. Foreldres holdninger til skole, uttrykt for eksempel gjennom hvorvidt man søker permisjon fra skolen de dagene det er undervisning, påvirker også barnets holdning til skole og utdanning.

Bærumsskolene skal, hver eneste skoletime, bidra til elevenes faglige og sosiale læring, læreglede og opplevelse av mestring.

Evaluering av elevpermisjonsreglementet og høring

Strategi- og utviklingsenheten utførte i 2017 en kartlegging av erfaringene med Bærum kommunes retningslinjer for elevpermisjoner etter 3 års bruk. Rapporten er vedlagt saken i sin helhet.

Som en oppfølging av rapporten ble det nedsatt en arbeidsgruppe bestående av følgende representanter:

- Foreldrerepresentanter

- Rektorer
- Skoleadministrasjonen
- Strategi- og utviklingsenheten i Bærum kommune.

Arbeidsgruppen har med utgangspunkt i rapporten, og de funn som er gjort, diskutert eventuelle behov for endringer/justeringer knyttet til gjeldende standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring.

Gjennomgangen viser at rektorer, lærere, foreldre og elever er positive til at grunnskolen skal ha en felles standard og rammeverk for behandling av søknader om elevpermisjoner. Arbeidsgruppen fulgte opp tilbakemeldingene ved å fremme forslag til justeringer av gjeldende reglementet. Dette forslaget ble sendt på høring til skolenes samarbeidsutvalg med høringsfrist 15. januar 2018.

Tilbakemeldingene fra skolenes samarbeidsutvalg er lagt ved saken.

Oppsummering av høringsinnspillene

Arbeidsgruppen ba om tilbakemelding på fire forslag, og mottok i etterkant innspill fra 37 skoler. Innspillene fra samarbeidsutvalgene er lagt ved saken.

Følgende fire forslag fra arbeidsgruppen ble sendt ut på høring:

1. Det er behov for å gjennomføre tiltak som i større grad fører til at skolene har lik praktisering av standarden. Standard med tilhørende retningslinjer utformes slik at den fremmer enhetlig behandling ved skolene.
2. Selv om standard for elevpermisjoner har medført en reduksjon av antall søknader og innvilgede søknader så har det totale fraværet i grunnskolen økt siden 2014. Arbeidet med å avdekke eventuelle årsaker til dette, samt gjennomføre tiltak som kan redusere det totale fraværet i grunnskolen, fortsetter.
3. Både rektorer, lærere og foreldre opplever at standard med tilhørende retningslinjer er strenge. Arbeidsgruppen foreslår derfor følgende justeringer/tilpasninger i forhold til kap. 5. «Vurdering av permisjonssøknader» i standarden i «Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring».

Forslag til justeringer/tilpasninger er i kursiv.

Punkt 5 Vurdering av permisjonssøknader. Retningslinjene nedenfor sier noe om i hvilke situasjoner skolen kan innvilge permisjon, forutsatt at dette er forsvarlig, og i hvilke situasjoner skolen ikke skal innvilge permisjon.

Det skal i grunnskolen i Bærum ikke innvilges permisjon i perioder med forberedelser til, og gjennomføring av:

- Statlige kartleggingsprøver
- Nasjonale prøver
- Eksamener, muntlig og skriftlig

Det skal innvilges permisjon til:

- familiehendelser av særlig sorgpreget karakter, for eksempel dødsfall eller begravelse.

Dette gjelder også på dager der det gjennomføres prøver eller forberedelse til prøver.

Utenfor perioder med forberedelse til og gjennomføring av statlige kartleggingsprøver, nasjonale prøver og eksamen kan det innvilges permisjon:

- når eleven er tatt ut til å delta ved idrettslig konkurranse/stevne på nasjonalt eller internasjonalt nivå
- når eleven er tatt ut til å delta på kulturelle arrangement/fremføringer på nasjonalt eller internasjonalt nivå
- **ved viktige familiebegivenheter i nær familie**
- **ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid**

Det skal normalt ikke gis permisjon **siste halvår på 10. trinn.**

4. Standarden har en språkform som oppleves som formell og strikt, hvilket medvirker til at retningslinjene fremstår som mer negative enn nødvendig. Det oppfordres til å revidere standardens språk og form slik at den er mer pedagogisk og brukertilpasset. I tillegg er det behov for en tydelig utforming av begrunnelsen for en restriktiv permisjonspraksis.

Rådmannens vurdering

«Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring» skal fungere både som informasjon til foresatte og som verktøy for rektorene i saksbehandlingen av elevpermisjonssøknader. En fare ved oppmyking av språkform er at det kan gi et mer upresist uttrykk. Rådmannen anbefaler at retningslinjene i stor grad beholdes i den språkformen den er i, men at det legges opp til en mer pedagogisk og brukertilpasset form som informasjon på kommunens og skolens nettsider, der det også lenkes opp til søknadskjema.

Det er nødvendig med tett oppfølging av skolens håndtering av elevpermisjoner, og det bør legges til en årlig status i Tilstandsrapporten om elevfravær og skolens permisjonshåndtering.

Vedrørende arbeidet med å redusere elevfravær, viser rådmannen til de nylig [reviderte fraværstrutinene](#). Rådmannen foreslår å legge til rette for at skolene, i samarbeid med FAU, iverksetter tiltak slik at holdninger til elevpermisjoner og fravær jevnlig drøftes i lokale forum som foreldreutvalg, elevråd og samarbeidsutvalg. Det er nødvendig med en sterk og tydelig tverretattlig innsats for å bidra til økt skolenærvær.

Rådmannen ønsker å utvide foreldres mulighet til å søke permisjon for sine barn ved viktige familiebegivenheter samt ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid. Følgende legges til i Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring:

ved viktige familiebegivenheter i nær familie
ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid

Rådmannen ønsker det fremgår tydelig at det vanligvis ikke gis elevpermisjon siste halvår på 10. trinn. Følgende legges til i Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring:

Det skal normalt ikke gis permisjon **siste halvår på 10. trinn**

Vedlegg:

Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæringen BAUN 2018	3906538
Hefte med alle høringsuttalelser - Evaluering elevpermisjoner. 22.01.18	3906541
Sammendrag høringsuttalelser	3906548

Behandlingen i møtet 17.04.2018 Hovedutvalg for barn og unge**Forslag fremmet av Harald Sævareid, SV**

Karleggingsprøver strykes
Nasjonale prøver strykes

Tillegg:

Det presiseres at permisjoner godkjent av skolen likevel er den enkeltes elev/foresattes ansvar. Eleven må selv ta ansvaret for den faglige opptateringen.

Forslag fremmet av Anne Lene W. Hojem, H

Saken behandles over 2 møter. Spørsmål og innspill i dette møtet og realitetsbehandling i neste møte.

Votering:

Hojems forslag ble enstemmig vedtatt.
Forslag fra Sævareid følger saken til neste møte.

Hovedutvalg for barn og unge-17.04.2018- 036/18:**Vedtak:**

Saken behandles over 2 møter. Spørsmål og innspill i dette møtet og realitetsbehandling i neste møte.

Behandlingen i møtet 09.04.2018 Ungdomsrådet**Votering:**

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt, med følgende justering i punkt 4:

*Det skal normalt ikke gis permisjon **siste halvår på 10. trinn** endres til: Det skal normalt ikke gis permisjon dersom det er til hinder for forberedelse til eller gjennomføring av eksamen på 10. trinn.*

Ungdomsrådet-09.04.2018- 025/18:**Innstilling:**

1. Skolenes håndtering av elevpermisjoner følges tett og det legges inn en årlig status om

elevfravær og skolenes permisjonshåndtering i den årlige tilstandsrapporten.

2. Det legges til rette for at skolene, i samarbeid med FAU, iverksetter tiltak slik at holdninger til elevpermisjoner og fravær jevnlig drøftes i lokale forum som foreldreutvalg, elevråd og samarbeidsutvalg
3. Foreldres mulighet til å søke permisjon for sine barn ved viktige familiebegivenheter samt ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid utvides. Følgende legges inn i «Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring»:

ved viktige familiebegivenheter i nær familie

ved deltakelse i politisk og/eller frivillig organisasjonsarbeid

4. Foreldres mulighet til å søke permisjon siste halvår på 10. trinn innskrenkes. Følgende legges til i Standard for behandling av søknader om permisjon fra grunnskoleopplæring:

Det skal normalt ikke gis permisjon dersom det er til hinder for forberedelse til eller gjennomføring av eksamen på 10. trinn.

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
08.05.2018			18/11736	18/100939
Saksbehandler:	Kari Kolbjørnsen Bjerke			
Saksansvarlig:	Siv Herikstad			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	057/18

Høring- forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven for å iverksette lærertetthetsnorm i grunnskolen

Rådmannens forslag til vedtak:

Rådmannens forslag til høringsvar oversendes Utdanningsdirektoratet som høringsvar fra Bærum kommune.

SAKEN I KORTE TREKK

Bærum kommune har mottatt invitasjon fra Utdanningsdirektoratet om å avgi en høringsuttalelse om forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven for å iverksette lærertetthetsnorm i grunnskolen. .

Høringsfristen er 22.mai.

Som del av høringen bes høringsinstansene om å ta stilling til forslagene til ny forskriftsbestemmelse, behovet for unntak, overgangsordninger og plassering av bestemmelsen i forskriften. Høringsinstansene inviteres også til å gi innspill om hvilke konsekvenser den foreslåtte reguleringen vil kunne ha.

Rådmannen mener det er viktig at normen ikke stiller krav til den faktiske størrelsen på en undervisningsgruppe. Det må gis handlingsrom ved den enkelte skole til å organisere opplæringen innen hoved trinnene, i tråd med lokalt utfordringsbilde. Videre mener rådmannen det er riktig med mulighet for unntak fra lærertetthetsnormen i en overgangsperioden på to år slik at skoler på visse vilkår kan ha et noe høyere forholdstall enn normen til og med skoleåret 2019-2020. Dette på bakgrunn av at det per i dag er skoler som har lavere forholdstall enn normen tilsier, og det er grunnlag for å bruke noe tid på omstillingen for å regulere antall lærere ved den enkelte skole i tråd

med normen og den økonomiske rammen.

Rådmannen vil påpeke at det er nødvendig med spesifikke tiltak for å utdanne og rekruttere tilstrekkelig antall lærere. Videre at det er riktig med utlysning av stillinger hvert halvår dersom det i en overgangsperiode på to år tilsettes noen uten godkjent lærerutdanning. Rådmannen *støtter ellers at bestemmelsen plasseres i et nytt kapittel 14 A i opplæringsloven.*

Rådmannens forslag til hørings svar er tatt i del av 2 av saken.

Tidligere behandling

Rådmannen orienterte om bakgrunnen for saken i Hovedutvalg for barn- unge- 17.04.2018- 035/18 i sak 18/79662. En fordelingsmodell ble vedtatt for skoleåret 2018/2019, og rådmannen ble gitt fullmakt til å iverksette rekruttering av årsverk utover budsjett i henhold til dette. Det ble lagt til grunn fullfinansiering fra staten og at det skulle foretas ny vurdering om så ikke skjer.

Formål og bakgrunn

I forbindelse med behandling av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018, Prop. 1 S (2017–2018), fattet Stortinget 4. desember 2017 vedtak i tråd med Finanskomiteens innstilling, Innst. 2 S (2017–2018). I innstillingen står det:

«Stortinget ber regjeringen innføre en norm for lærertetthet på skolenivå. Målet er at det høsten 2018 skal være 1 lærer per 16 elever i 1.–4. klasse og 1 lærer per 21 elever i 5.–10. klasse, og fra høsten 2019 er målet at det skal være 1 lærer per 15 elever i 1.–4. klasse og 1 lærer per 20 elever i 5.–10. klasse. Normen skal evalueres underveis og sees i sammenheng med tiltak for å rekruttere et tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere. Dagens lærerutdanning, herunder gjeldende opptakskrav, og regjeringens kompetansekrav skal legges til grunn. Det foretas en kvalitetssikring av kostnader knyttet til oppdaterte GSI-tall på skolenivå, slik at ingen kommuner skal tape på innføringen av normen. En justering av de samlede kostnadene legges inn i regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2018. Videre skal det utredes hvordan innfasingen av en norm kan gjennomføres uten fare for forsterket lærermangel i deler av landet.»

I den forbindelse har Utdanningsdirektoratet sendt ut høringsnotat som inneholder forslag om en ny bestemmelse om lærertetthet i forskrift til opplæringsloven. Som en del av høringen ber Utdanningsdirektoratet om tilbakemelding på forslagene til ny forskriftsbestemmelse, behovet for unntak, overgangsordninger og plasseringen av bestemmelsen i forskriften. Det inviteres også til å gi innspill om hvilke konsekvenser den foreslåtte reguleringen vil kunne ha.

Redegjørelse

I dag er det ingen materielle regler om lærertetthet verken i opplæringsloven eller forskrift til opplæringsloven. I 2013 ble det vedtatt en ny bestemmelse i opplæringsloven § 8-3 med tittelen *Forholdstall mellom talet på lærere og talet på elever*. Bestemmelsen gir Kunnskapsdepartementet hjemmel til å fastsette forskriftsregler om forholdstallet mellom lærere og elever per skole eller per kommune. I forarbeidene til bestemmelsen er det også påpekt at hjemmelen gjør det mulig å fastsette forskrifter som sikrer ressurser til å opprettholde og styrke lærertettheten i skolen. Det understrekes også at forholdstallet mellom lærere og antall elever er en matematisk størrelse som sier noe om den samlede ressursinnsatsen på en skole eller i en kommune, ikke noe om størrelsen på undervisningsgruppen.

I høringsbrevet inviteres høringsinstansene til å gi innspill innenfor følgende områder:

1. Har kommunen kommentarer til beskrivelsen av hva som skal reguleres?
2. Behov for unntaksregler i en overgangsperiode
3. Regelteknisk løsning på bakgrunn av at maksimaltall for hoved trinnene skal endres over tid (Ett sett normtall for 2018-2019, mens et annet sett normtall skal gjelde fra høsten 2019)
4. Plassering av forskriftsbestemmelsen i opplæringsloven

Videre i redegjørelsen gis en kort faglig bakgrunn for hvert av de fire områdene med tilhørende oppsummert forslag til hørings svar.

1. Har kommunen kommentarer til beskrivelsen av hva som skal reguleres?

Ny lærernorm er ikke en regel om hvor mange elever det skal være i en klasse eller gruppe.

Lærertetthetsnormen skal regulere lærertettheten på henholdsvis 1.–4. trinn, 5.–7. trinn og 7.–10. trinn på den enkelte skole. Normen skal ikke stille krav til den faktiske størrelsen på en undervisningsgruppe. Normen vil derfor ikke føre til at en klasse/gruppe på for eksempel 3. trinn med over 15 elever i 2019 vil ha rett til en ekstra lærer. Det er det totale antall elever på henholdsvis 1.–4. trinn, 5.–7. trinn og 8.–10. trinn på den enkelte skole som vil avgjøre hvor mange lærere som skal til for å oppfylle normen. Skolen må selv fordele lærerressursene slik de mener det er hensiktsmessig og forsvarlig så lenge forholdstallet på hvert hoved trinn ikke overstiger maksimaltallet for forholdet mellom lærere og elever.

Stortingsvedtaket innebærer heller ikke at det skal innføres nye klassedelingstall, eller tall for hvor mange lærere som skal være til stede i hver enkelt undervisningstime i en gruppe/klasse.

En konsekvens av lærertetthetsnormen er at enkelte skoler vil behøve flere lærere på et eller flere hoved trinn allerede fra høsten 2018. Dette vil skolene og kommunen kunne løse enten gjennom nyansettelser eller ved å flytte lærere mellom hoved trinn innad på en skole eller mellom skoler innad i samme kommune. Muligheten til å flytte lærerressurser kan imidlertid være begrenset blant annet av kompetansekravene i forskrift til opplæringsloven kapittel 14 eller arbeidsavtalen til den enkelte lærer.

Kravet til en bestemt lærertetthet kom i stand og skal iverksettes raskere enn det som er vanlig for regelverksendringer i grunnopplæringen. Utarbeidelsen av forskriftskrav og fastsettelse av økonomisk kompensasjon til kommunene skjer samtidig som skoler og kommuner er i gang med eller er ferdige med sine budsjettprosesser og disponering av lærerressurser for det kommende skoleåret. Utdanningsdirektoratet tar utgangspunkt i at disponeringen av lærerressurser gjenspeiler kommunenes og skolenes satsinger og vurderinger av lokale behov og hvordan forsvarlighetsregelen skal oppfylles. Hensikten med lærertetthetsnormen Stortinget har vedtatt er ikke å overprøve eller sette til side disse lokale vurderingene, men å sikre at innsatsen opprettholdes og om nødvendig styrke lærertettheten slik at det generelt er nok lærere på skolen.

Tidsperspektivet for innføringen av lærertetthetsnormen innebærer at skolenes og kommunenes mulighet til å planlegge for hvordan normkravet skal oppfylles allerede fra høsten 2018 er begrenset. På kort sikt antas det derfor at skoler og kommuner i stor grad vil bruke nyansettelser for å oppfylle normen. Over tid vil det være større fleksibilitet til å flytte ressurser mellom skoler og mellom trinn for å oppfylle kravene.

2. Behov for unntaksregler i en overgangsperiode

Både de gjeldende kompetansekravene for tilsetting og Stortingets vedtak om en lærertetthetsnorm, tilsier at normen først og fremst skal oppfylles ved bruk av lærere som oppfyller kompetansekravene for tilsetting i opplæringsloven. Utdanningsdirektoratet påpeker at innføringen av en lærertetthetsnorm kan medføre problemer med å rekruttere nok kvalifiserte lærere. På denne bakgrunn blir det stilt spørsmål om det vil være hensiktsmessig med regler som på visse vilkår åpner for unntak.

En mulighet er å ha unntak fra kompetansekravene, slik at kommuner kan oppfylle normtallene i lærertetthetsnormen ved å ansette ukvalifisert/ andre yrkesgrupper. En annen mulighet er å gjøre det mulig for kommunene å fravike lærertetthetsnormen. Følgende forslag er fremmet:

A: Videreføring av dagens unntak fra kompetansekravene slik at det er mulig for kommunene å ansette ukvalifiserte for oppfylle lærertetthetsnormen (nullalternativet).

B: Unntak fra lærertetthetsnormen i en overgangsperioden på 2 år slik at skolen på visse vilkår kan ha høyere forholdstall enn normen til og med skoleåret 2019-2020.

C: Unntak fra lærertetthetsnormen i en overgangsperioden på 4 år slik at skolen på visse vilkår kan ha høyere forholdstall enn normen til og med skoleåret 2021-2022.

3. Regelteknisk løsning på bakgrunn av at maksimaltall for hoved trinnene skal endres over tid

Det følger av stortingsvedtaket at maksimaltallet for hoved trinnene skal endres over tid. Ett sett normtall skal gjelde for skoleåret 2018-2019, mens et annet sett normtall skal gjelde fra høsten 2019 (se punkt 5.1.3 ovenfor). Denne overgangen kan teknisk løses på ulike vis. Utdanningsdirektoratet viser alternativ.

A: En mulighet er nå kun å fastsette normtallet som vil gjelde skoleåret 2018-2019 slik at det trer i kraft 1. august 2018.

Denne løsningen kan se ut slik:

På ein grunnskole skal forholdet mellom talet på lærarar og elevar i ordinær undervisning maksimalt vere

a) 16 elevar per lærar på 1.–4. årstrinn

b) 21 elevar per lærar på 5.–7. årstrinn

c) 21 elevar per lærar på 8.–10. årstrinn

B: En annen måte å løse det på regelteknisk er at begge reglene trer i kraft samtidig, og at det framgår av forskriftsteksten at det ene settet med forholdstall gjelder skoleåret 2018-2019, mens det andre settet først gjelder fra og med skoleåret 2019-2020.

Denne løsningen kan se slik ut:

På ein grunnskole skal forholdet mellom talet på lærarar og elevar i ordinær undervisning i skoleåret 2018-2019 maksimalt vere

a) 16 elevar per lærar på 1.–4. årstrinn

b) 21 elevar per lærar på 5.–7. årstrinn

c) 21 elevar per lærar på 8.–10. årstrinn

På ein grunnskole skal forholdet mellom talet på lærarar og elevar i ordinær undervisning frå 1. august 2019 maksimalt vere:

- a) 15 elevar per lærar på 1.–4. årstrinn*
- b) 20 elevar per lærar på 5.–7. årstrinn*
- c) 20 elevar per lærar på 8.–10. årstrinn*

4. Plassering av forskriftsbestemmelsen i opplæringsloven

Det finnes ikke et kapittel i forskrift til opplæringsloven som handler om verken organisering av undervisningen eller forholdstallet mellom lærere og elever. Utdanningsdirektoratet foreslår å plassere bestemmelsen om lærertetthet enten i kapittel 1 om innholdet i opplæringen, i kapittel 14 om kompetanse ved tilsetning og undervisning eller i kapittel 18 om kommunens økonomiske ansvar for grunnskoleopplæringen. Kapittel 14 fremheves som det beste alternativet fordi bestemmelsen vil ha nær sammenheng med ansettelse av lærere. Videre foreslår de å opprette et nytt kapittel 14 A da et nytt kapittel kan synliggjøre innholdet i bestemmelsen og fremstå som ryddig når regelen om lærertetthet får plass alene og ikke plasseres sammen med andre temaer. Det påpekes at en ulempe kan være at det kan virke unødig og uhensiktsmessig å plassere én enkelt bestemmelse i et nytt kapittel. Dette er imidlertid ikke nytt i forskrift til opplæringsloven.

Forslaget er at det opprettes et nytt kapittel 14 A og at bestemmelsen blir en ny § 14 A-1.

Beslutningspunkter

Rådmannens forslag til hørings svar slik det fremkommer i del 2 av saken oversendes Utdanningsdirektoratet som hørings svar fra Bærum kommune.

DEL 2: NÆRMERE OM SAKEN

RÅDMANNENS FORSLAG TIL HØRINGS SVAR

Har kommunen kommentarer til beskrivelsen av hva som skal reguleres?

Bærum kommune vil først og fremst påpeke at normen kan få store konsekvenser for tilpasning av behov på den enkelte skole. Gjennom midler til tidlig innsats har det vært mulig å tilpasse ressurser med tanke på blant annet demografi og tilrettelegging for tilpasset opplæring. I ressursberegningene holdes midler til spesialundervisning utenfor. Dette slår skjevt ut for de skoler som i tråd med anbefalinger om tilpasset opplæring i klasserommet har brukt ekstra midler på styrket lærertetthet. Lærenormen favoriserer dermed skoler som har brukt midler til spesialundervisning fremfor økt lærertetthet.

Bærum kommune ønsker å sette fokus på det reduserte handlingsrom normen medfører. Økt regulering gir lavere grad av fleksibilitet i ressursfordeling, i henhold til den enkelte skoles utfordringer og muligheter.

Bærum kommune mener det er viktig at normen ikke stiller krav til den faktiske størrelsen på en undervisningsgruppe. Det må videre gis handlingsrom ved den enkelte skole til å organisere opplæringen innen hoved trinnene, i tråd med lokalt utfordringsbilde. Videre er også grunn til å se reguleringen i lys av usikkert forskningsgrunnlag knyttet til økt lærertetthet samt forestående evaluering av tiltaket.

Behov for unntaksregler i en overgangsperiode.

Bærum kommune mener forslag B «Unntak fra lærertetthetsnormen i en overgangsperioden på 2 år

slik at skolen på visse vilkår kan ha høyere forholdstall enn normen til og med skoleåret 2019-2020» er det beste alternativet.

Det er helt nødvendig å ha en omstillingstid for å regulere antall lærere ved den enkelte skole i tråd med normen og den økonomiske rammen.

Videre at det må være en klar ambisjon om å iverksette nødvendige tiltak for å utdanne og rekruttere lærere i alle årsverk. Overgangsperioden bør begrenses til to år.

Bærum kommune forutsetter full finansiering av lærenormen og vil vurdere situasjonen på nytt hvis så ikke skjer. Bærum vil påpeke at det fortsatt er usikkerhet knyttet til finansieringsløsning for innføring av lærenorm, særlig knyttet til midler om tidlig innsats.

Regel teknisk løsning på bakgrunn av at maksimaltall for hoved trinnene skal endres over tid

Bærum kommune mener alternativ B er den beste regel tekniske løsningen hvor begge reglene trer i kraft samtidig, og at det framgår av forskriftsteksten at det ene settet med forholdstall gjelder skoleåret 2018-2019, mens det andre settet først gjelder fra og med skoleåret 2019-2020.

Plassering av forskriftsbestemmelsen i opplæringsloven

Bærum kommune vil understreke at det er klar ambisjon å tilsette lærere i alle gjeldende stillingshjemler.

Bærum kommune støtter at bestemmelsen plasseres i et nytt kapittel 14 A med teksten:

Ny 14 A-1 skal lyde:

§ 14 A-1 Forholdstall mellom lærer og elever på skolenivå

På ein grunnskole skal forholdet mellom talet på lærarar og elevar i ordinær undervisning maksimalt vere

a) 16 elevar per lærar på 1.–4. årstrinn

b) 21 elevar per lærar på 5.–7. årstrinn

c) 21 elevar per lærar på 8.–10. årstrinn

Skoleeigar kan fram til 1. august 2020 fråvike desse krava dersom dei ikkje har fått søkjarar som fyller kompetansekrava for tilsetjing etter opplæringslova § 10-1. Det må takast avgjerd om dette for kvart halvår. Stillingane må lysast ut minst kvart halvår. Bestemmelsen trer i kraft 1.8.2018 Andre ledd oppheves 1.8.2020

Dato: 07.05.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/11404 J.post ID: 18/101745
 Saksbehandler: Kari Kolbjørnsen Bjerke
 Saksansvarlig: Siv Herikstad

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	058/18
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Ungdomsrådet		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Tilstandsrapport 2017 - kvalitet i barnehage og skole

Rådmannens forslag til vedtak:

Hovedutvalg for barn og unge tar saken til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen legger med dette frem Tilstandsrapport 2017 for kommunens barnehager og skoler. Rapporten er en viktig del av styringssystemet for barnehage og skole og redegjør for kvalitetsarbeidet og resultatene i virksomhetene.

Rådmannen svarer også ut vedtaket i sak 018/17 om mobbknapp i bærumsskolen og sak 039/17 om elever med stort læringspotensial i denne rapporten. Rådmannen vil komme tilbake med en statusrapport om digital skolehverdag høsten 2018.

Tilstandsrapporten er todelt. Første del omhandler barnehage og andre del omhandler grunnskolen. Begge deler er bygget opp rundt to kvalitetsbegreper som er:

- **Strukturkvalitet** – forstått som virksomhetens ytre forutsetninger og rammer, for eksempel ressurser, kompetanse og lovverk.
- **Prosesskvalitet** – forstått som virksomhetens indre aktiviteter og selve arbeidet med oppvekst og opplæring.

På skole er det også rapporten bygget opp rundt:

- **Resultatkvalitet** – forstått som det som er oppnådd med det pedagogiske arbeidet i virksomheten, som for

eksempel barns utvikling og elevenes faktiske læringsutbytte.

I tillegg til å gjøre rede for kvaliteten i barnehage og skole, skisserer rapporten også utfordringer som barnehage og skole står overfor i 2018.

REDEGJØRELSE

Hovedpunkter for barnehage

Strukturkvalitet

Ved utgangen av 2017 var det 131 ordinære barnehager i Bærum (tallene bygger på årsmeldingsrapporteringen per 15. desember 2017, og tilsvarer tallene i KOSTRA-databasen). Av disse var 55 kommunale barnehager og 76 private barnehager. Det var tre åpne barnehager, alle kommunale. I tillegg var det 18 private familiebarnehageeiere som til sammen har 44 familiebarnehager.

Per 15.12. hadde barnehagen i Bærum totalt et gjennomsnitt på 5,9 barn per ansatt. Landsgjennomsnittet er totalt på 6 barn per ansatt. Det er relativt store variasjoner i bemanningen i de private barnehagene i Bærum.

Ved utgangen av 2017 var det 680 pedagogiske ledere i til sammen 612 årsverk. 12,6 prosent pedagogiske ledere hadde dispensasjon fra utdanningskravet i 2017, mens 12,7 prosent hadde dispensasjon i 2016.

Per 15.12.17 var det 1 327 minoritetsspråklige barn i barnehagene. Dette er en økning på 112 barn sammelignet med 2016. Særsilt språkstimulering ble gitt til 709 av de minoritetsspråklige barna. Dette er en økning på 88 barn sammenlignet med 2016. Bærum kommune søkte statlige prosjektmidler for å øke innsatsen i arbeidet med å øke andelen minoritetsspråklige barn i barnehagene i 2017, en satsing som fortsetter i 2018.

Prosesskvalitet

Arbeidet med å lage planer for å iverksette kommunens barnehagemeldings målsettinger startet høsten 2015. Det er utarbeidet en kvalitetsplan, *Kvalitetsplan 1- 2015-2018*, som beskriver satsingsområdene for den første tre-årsperioden. Kvalitetsutvikling i det pedagogiske arbeidet skulle i den første perioden foregå hovedsakelig innenfor områdene:

- Lekens betydning for barns utvikling
- Arbeid mot mobbing
- Real FAG – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

Foreldrene uttrykker stor fornøydheth med barnehagenes arbeid med satsingsområdene. De opplever at områdene har vært prioritert i barnehagens pedagogiske arbeid og hatt betydning for barnas utvikling. Flere påpeker at det har vært spesielt fornøyd med at barnehagen tar forebygging av mobbing på alvor og bidrar til at utvikles vennskap mellom barna.

Høsten 2016 startet samarbeid mellom barnehage og skole/SFO for å skape en god sammenheng og overgang mellom barnehage og skole/SFO for alle barn. Nye overgangsrutiner er utarbeidet på bakgrunn av eksisterende praksis i Bærum, og er utviklet gjennom en bred involvering av styreere og avdelingsledere for 1. trinn/SFO. De nye rutinene skal i sterkere grad ta hensyn til barnas individuelle behov for tilrettelegging i overgangen og ta mer utgangspunkt i barnas interesser. Alle

barnehager og skoler/SFO skal ha felles «grenseobjekter», som er noe som barna vil kjenne igjen fra barnehagen da de begynner på skolen/SFO.

Bærum er, sammen med bydel Bjerke og stiftelsen Kanvas, samarbeidspartner i innovasjonsprosjektet «Utdanningsbarnehager». Prosjektet ledes av Oslo Met og har forskningsmidler fra Norges forskningsråd. Prosjektet startet i 2016 og skal avsluttes i 2019. Prosjektet søker å skape innovative samarbeidsrelasjoner mellom utdanning og profesjonsfelt. Det retter seg mot manglende sammenhenger mellom utdanningsinstitusjonen og arbeidsplassen som læringsarena. Målet med prosjektet er å styrke kvaliteten på barnehagelærerutdanningen gjennom et likeverdige samarbeid mellom utdanning og profesjonsfelt.

Det er igangsatt et lokalt læringsmiljøprosjektet på Fornebu der fire kommunale barnehager, og en privat barnehage, og fire skoler på Fornbuområdet deltar. Målene i prosjektet er kompetanseheving på læringsmiljø, forebyggende mobbing og voksenledelse. Prosjektet er et skole- og barnehagebasert utviklingsarbeid og deltakerne har forpliktet seg til å være med i to år. Det er fagsamlinger og to veiledninger i den enkelte barnehage hvert semester. Det er forpliktende mellomarbeider mellom hver fagsamling og veiledning og deltakerne skal lese faglitteratur.

Hovedpunkter for skole

Strukturkvalitet

Per 01.10.16 gikk det 16 184 elever i bærumsskolen. 5,3 prosent av elevene mottar spesialundervisning, herav 565 gutter og 297 jenter. Andelen elever som mottar spesialundervisning øker fortsatt noe med alder/klassestrinn, og det er fortsatt spredning mellom skolene i hvor stor andel elever som har spesialundervisning.

6,4 prosent av elevene i bærumsskolen mottar særskilt norskopplæring, totalt 1 028 elever. Det er også her spredning mellom skolene i hvor stor andel som får særskilt norskopplæring.

Lærertettheten i bærumsskolen er 19,6 elever per lærer. Siden 2009 har lærere i bærumsskolen deltatt på 470 studier, flest i matematikk, norsk og lesing. 81 skoleledere har deltatt på studier i skoleledelse.

Prosesskvalitet

I tråd med kvalitetsplanen «Bedre læring» har rådmannen konsentrert utviklingsarbeidet i skolene rundt tre satsningsområder: relasjons- og ledelseskompetanse, vurdering for læring og digital didaktikk. De sentrale innsatsene har vært:

Relasjons- og ledelseskompetanse: Det har også siste år vært en bred satsing på dette feltet. Ny plan for å sikre et trygt og godt skolemiljø i bærumsskolen, innføring av mobbknapp på alle skolens nettsider, nettverk for miljølærere, videreutvikling av «Læringsmiljøprosjektet», Trygg-kontaktens arbeid, relasjoner i teknologitette omgivelser, opplæring av ansatte i SFO, revidering av overgangsrutiner, revidering av fraværsrutiner, arbeid med psykisk helse i skolen og oppfølging av nyutdannede lærere er sentrale innsatser.

Vurdering for læring: I kvalitetsplanen Bedre læring fremheves skolens og den enkelte lærers vurderingspraksis som grunnleggende for elevenes læringsutbytte. I 2017 har det vært viktige innsatser for å styrke vurderingsgrunnlaget. Etablering av rutiner for lese- og skrivevansker, kompetanseheving knyttet til bruk av talesyntese og retteprogram på nettbrettene, kompetanseheving knyttet til «Å skrive seg til lesing», realfagskommune, oppfølging av

lærerspesialister, deltakelse i 1+1-prosjektet til NIFU, oppfølging av elever med stort læringspotensial (gjennom veiledning, kompetanseheving, forsøk med forsering på barnetrinnet og forsøk med berikelsesgrupper), oppfølging av IBC- klassene på Ramstad, samarbeid med Ungt Entreprenørskap og satsning på praktisk-estetiske fag

Digital didaktikk: Digital skolehverdag har i løpet av 2017 blitt en grunnstein i bærumskolens pedagogiske utviklingsarbeid. I denne rapporten trekkes det frem noen viktige innsatser for å videreutvikle bærumsskolen via digital didaktikk og læring, digital dannelse og økt effektivitet via tekniske løsninger. Det er spesiell grunn til å trekke frem anskaffelse og etablering av ny administrasjonsløsning, videreutvikling av systemer og rutiner for informasjon, sikkerhet og personvern, kompetanseheving av skoleledere, lærere og helsesøstre, etablering av nettverk for lærere som underviser i programmering, oppfølging av Rambølls følgeevaluering, etablering av prosjekt «Oppvekstadministrative systemer» og prosjekt «Digitale læringsmidler».

Rådmannen har også arbeidet med å følge opp kvalitetsplanen for SFO, «Lekende læring» som grunnlag for nytt rammeverk for SFO i 2018.

Resultatkvalitet

Trivsel og mobbing: Elevene i bærumsskolen trives godt på skolen. Jentene har litt høyere motivasjon for skolen enn guttene. Når det gjelder mobbing, svarer 95 prosent av elevene at de ikke har blitt mobbet i det hele tatt, eller en sjelden gang. 4,6 prosent av elevene svarer at de har blitt mobbet 2-3 ganger i måneden, eller oftere. Dette tilsvarer 404 elever. Det er flest gutter som svarer at de blir mobbet, men forskjellene er ikke store. Det er svært få elever som oppgir at de blir mobbet digitalt.

Nasjonale prøver: Elevene i bærumsskolen presterer godt på nasjonale prøver på 5., 8. og 9. trinn, både i forhold til landsgjennomsnittet og andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. De aller fleste skolene ligger over det nasjonale snittet. Det er små forskjeller i prestasjoner mellom gutter og jenter, med en tendens til at forskjellene blir mindre jo eldre elevene blir. Det er svært få elever i Bærum som blir fritatt fra de nasjonale prøvene.

Eksamens- og standpunktkarakterer og grunnskolepoeng: Elevene i Bærum har gode eksamenskarakterer, sett i forhold til både det nasjonale snittet og kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Elevene presterer best i engelsk og matematikk, og jentene presterer noe bedre enn guttene. Elevene i Bærum har fått stadig høyere grunnskolepoeng de siste årene. Fra 2013 – 2017 har utviklingen vært på nesten et helt poeng. Jentene har flere grunnskolepoeng enn guttene.

Gjennomføring i vg1: Tall fra Akershus fylkeskommune viser at andelen elever fra bærumsskolen som fullfører og består opplæringen på vg1 var 90 prosent forrige skoleår. 1,1 prosent fullførte med ikke bestått, mens 3,3 prosent manglet grunnlag for vurdering. Andelen elever som fullfører har blitt større i perioden fra 2012 (86 %) – 2017 (90%).

Beslutningspunkter

Dette er en orienteringssak som ikke krever noen beslutning.

Vedlegg:

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
07.05.2018			18/7585	18/67156
Saksbehandler:	Gry Folge			
Saksansvarlig:	Erik Førland			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	059/18

Psykologisk førstehjelp i barnehagene

Rådmannens forslag til vedtak:

Hovedutvalg barn og unge tar sak om psykologisk førstehjelp i barnehagene til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

I Handlingsprogram 2018 – 2021 (side 48) foreslår rådmannen iverksatt psykologisk førstehjelp i barnehagene.

Hovedutvalg BAUN har fattet følgende vedtak i møte 15.11.2017: «*Hovedutvalg barn og unge ber om at Rådmannen kommer tilbake med en sak om hvordan arbeidet med psykisk helse kan knyttes tettere inn mot barnehagene.*»

I denne saken redegjøres det for hvordan arbeidet med psykologisk førstehjelp er tenkt iverksatt og gjennomført. Psykologisk førstehjelp er tiltak rettet mot alle barn.

Redegjørelse

Ett av hovedmålene i oppvekstsektoren er å legge til rette for gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge. Tjenester og tilbud skal utformes på en slik måte at de bidrar til en positiv utvikling og styrker barn og unges egne ressurser og mestring av eget liv. I Kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt av Kommunestyret 07.11.2016, fremgår følgende strategier og hovedgrep for sektor barn og unge:

Hovedgrep

Mestring og økt selvhjelpenhet

Delmål – VI VIL

- GI barn og unge mulighet til å mestre eget liv
- Ha tjenester som bygger på barn og unges ressurser

Forebygging og tidlig innsats

- Legge til rette for læring som gir målbare effekter
 - Spisse innsatsen mot grupper av barn og foreldre som har særskilte behov
-
- Bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår
 - Anerkjenne variasjon og ulikheter samt forebygge utenforskap og marginalisering
 - Gi barn og unge tidlig hjelp og oppfølging for å hindre at vansker utvikler seg til et mer langvarig problem

Kun en liten del av påvirkningen på befolkningens helsetilstand foregår innenfor helsesektoren. Mesteparten av de faktorene som påvirker folks helsetilstand skjer i andre sektorer, og for barn betyr dette i barnehagen, på skolen, med familien og med venner. En god barnehage- og skolehverdag er derfor viktig for barns trivsel og psykiske helse.

Voksne som møter barn og unge i det daglige kan legge et grunnlag for at barna kan utvikle seg til trygge, robuste mennesker. Det å møte barn på sine følelser og emosjoner står sentralt i en slik sammenheng. Det som kjennetegner barn som har god psykisk helse er at de er trygge, har god selvfølelse og selvtillit, og at de er empatiske overfor andre.

Noe av dette ligger i medfødte personlighetstrekk, og noen barn er derfor mer psykisk robuste enn andre. Men selv om barn og unge er født med ulik grad av psykisk sårbarhet, er det allikevel slik at man på like linje med fysisk trening, også kan trene og øve opp barn og unges psykiske helse. Blant annet gjennom å anerkjenne emosjoner og å lære barn og unge å snakke vennlig og støttende til seg selv.

I bærumsskolen anvendes i dag programmet «Psykologisk førstehjelp». Dette er et program som i tillegg til å være utformet for skole og barnehage, også kan anvendes hjemme og i andre hjelpetjenester. Anvendt i barnehage og skole fungerer programmet som forebyggende folkehelsearbeid for alle barn i kommunen. Etter at programmet nå har vært i bruk i skolen en tid, ønsker rådmannen å utvide tiltaket til også å omfatte barnehagene - som et ledd i satsningen på tidlig innsats for alle barn. I HP 2018-2021 sier rådmannen følgende om tiltaket:

«Psykologisk førstehjelp er et tiltak i barnehager som kan brukes for å stimulere tanke- og følelsesbevissthet. Tiltaket har sin forankring i grunnleggende utviklingspsykologi og kognitiv atferdsterapi (KAT). Når barna lærer hvordan tanker og følelser henger sammen, får de hjelp til å forstå og akseptere egne og andres følelser og tanker. På denne måten kan tiltaket hjelpe barna til å regulere egne følelser samt fremme empati og prososial atferd. Dette kan bidra til å skape en god hverdag i barnehagen for både barn og voksne. I samarbeid med helsetjenesten ønsker rådmannen å starte et arbeid med å implementere tiltaket i barnehagene.»

Om Psykologisk førstehjelp i barnehagen

Formål:

- utvikling av godt språk for følelser
- fremme kommunikasjon om vanskelige situasjoner og sterke følelser
- utvikling av selvreguleringsferdigheter og gode holdninger til seg selv og andre

Bruksområder:

- lesestunder, samlingsstunder, samtaler og lek
- hjemme og i samtaler i barnehage og hjelpetjenester

Psykologisk førstehjelp i barnehagene er tilpasset aldersgruppen 4-7 år. Det er imidlertid ønskelig å se på om programmet også kan tilpasses og være egnet for aldersgruppen 3 år. I Nansenparken barnehage på Fornebu har de gode erfaringer fra arbeid med psykisk helse for de minste, og det kan være hensiktsmessig å bygge videre på disse erfaringene i samarbeid med de som utvikler programmet for Psykologisk førstehjelp.

Prosess/medvirkning internt og eksternt

Det er satt ned en arbeidsgruppe med barnehagestyrere som sammen med helsetjenester barn og unge ser på hvordan Psykologisk førstehjelp kan implementeres i bærumsbarnehagene. Det er tatt kontakt med de som har utviklet programmet for å se på tilpasninger for de ulike aldersgruppene i barnehagene.

Opplæring av barnehagepersonell vil skje fra høsten 2018. Alle de kommunale barnehagene vil delta i opplæringen og satsningen, og alle de private vil få tilbud om deltakelse på lik linje med de kommunale barnehagene.

Organisatoriske og økonomiske konsekvenser av beslutningene

Det lyses hvert år ut diverse statlige midler innen tidlig innsats/forebygging og psykisk helse som kommunene kan søke på. Bærum kommune vil søke statlige prosjektmidler for å finansiere opplæringen av styrere og barnehagepedagoger.

Beslutningspunkter

Rådmannen er opptatt av å skape gode forutsetninger for et trygt og god oppvekstmiljø for alle barn i Bærum. Tidlig innsats og godt forebyggende arbeid for alle barn i barnehager og skoler er viktige bidrag for å få til dette. Å implementere Psykologisk førstehjelp i barnehagene i Bærum innebærer at man vil kunne gi også de minste barna mulighet til utvikle et vokabular og trygghet for å uttrykke sine tanker og følelser - noe som kan få stor betydning for dem senere gjennom oppveksten.

Rådmannen vil i plan for psykologtjenester også omtale psykisk helse i barnehagene.

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Les mer om Psykologisk førstehjelp [her](#)

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
07.05.2018			15/136319	18/79459
Saksbehandler:	Gry Folge			
Saksansvarlig:	Erik Førland			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet		
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	060/18

Barnevernbarns skolegang

Rådmannens forslag til vedtak:

Hovedutvalg for barn og unge tar sak om barnevernbarns skolegang til orientering

SAKEN I KORTE TREKK

Formålet med denne saken er å følge opp foregående sak og notat, og informere Hovedutvalget om status for arbeidet.

Tidligere behandling

Hovedutvalg for barn og unge behandlet i møte 22.01.2013 sak om «*Oppfølging av barnevernbarns skolegang*». Hovedutvalget fattet følgende vedtak:

«*Overordnet mål for tiltaket: Barnevernbarn skal prestere på samme nivå som resten av elevene på skolen*»

Notat som orienterte om arbeidet med nye rutiner ble lagt frem for utvalget i juni 2015 – journalpost 15/136319.

Redegjørelse

Bakgrunn og fakta – barnevernbarns skolegang

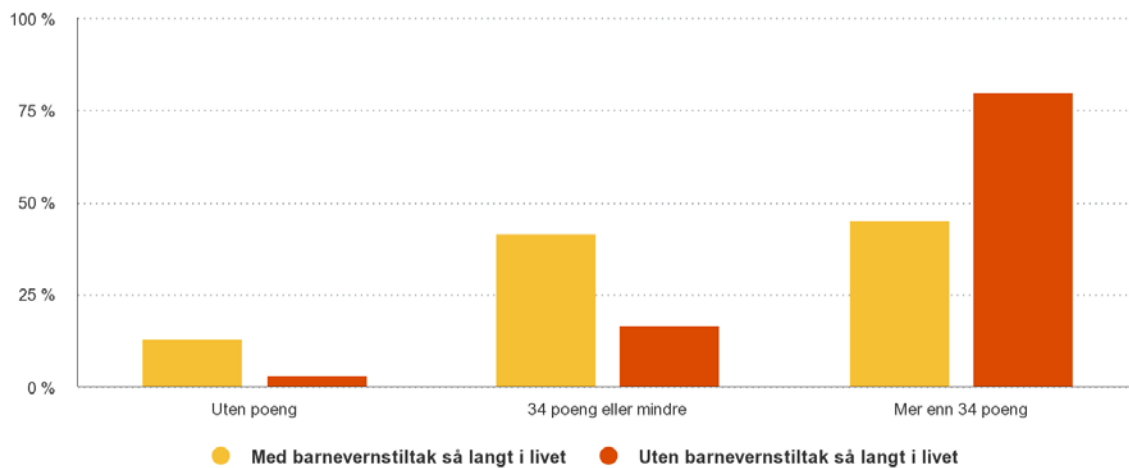
Rådmannen er opptatt av å legge til rette for gode oppvekstvilkår for alle barn og unge i kommunen. Skolen er en av de viktigste arenaene for barn og unge. Å trives og mestre skolegangen er viktig for barn og unges utvikling og for deres fremtidige voksenliv. For barn og unge med ulike

utfordringer, kan god skolemestring representere en viktig beskyttelsesfaktor og beskytte mot senere marginalisering.

Tidligere forskning både nasjonalt og internasjonalt har vist at barnevernbarn i større grad enn andre barn har lavere skoleprestasjoner, og har en større risiko for å droppe ut av et videregående opplæringsløp. I etterkant av at denne kunnskapen ble tilgjengelig, har det vært økt fokus på barnevernbarns skolemestring både i barnevernet og i skolesektoren, og flere tiltak har vært iverksatt. Barnevernbarn får tettere oppfølging, og skolemestring er et tema ved fosterhjembesøk.

SSB ga i 2017 ut en rapport basert på en omfattende registerdatastudie hvor de har fulgt barnevernbarns skoleresultater over tid. Tabellen nedenfor viser grunnskolepoeng for ungdom med barneverntiltak, sammenliknet med ungdom som ikke har hatt (behov for) kontakt med barnevernet.

Oppnådde grunnskolepoeng blant ungdom med og uten barnevernstiltak som fullførte grunnskolen i skoleåret 2015/2016. Prosent.

Kilde: SSB Barneverns- og skolestatistikk Tabellen viser

at andelen barnevernbarn som enten er uten poeng eller har færre poeng enn 34, er høyere enn for andre barn.

Som rådmannen redegjorde for i notatet fra 2015, så fikk man gjennom den tidligere forskningen en situasjonsanalyse eller status for barnevernbarns mestring i skolen, men ikke tilstrekkelig kunnskap om hvilke faktorer som rent konkret kan bidra til å løfte barnas skolefaglige prestasjoner. Denne forskningen ble initiert i etterkant. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning (FAFO) og Regionalt kunnskapscenter for barn og unge har vært sentrale aktører for dette arbeidet i Norge. Parallelt har Barne- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet utarbeidet en veileder for samarbeid mellom skole og barnevern som ble publisert i 2016. Denne veilederen forankres og implementeres som *et ledd i et program for velferd i Bærum kommune*.

Deltakelse i forskningsprosjekt – økt mestring i skolen

Rådmannen er opptatt av å legge til rette for at alle barn og unge mulighet skal ha mulighet å mestre eget liv og få brukt sine evne og ressurser på best mulig måte. Barn som lever med særskilte utfordringer kan noen ganger ha behov for litt ekstra støtte eller bistand fra barnehage, skole eller omgivelsene for å kunne hente ut sitt potensiale. Det er viktig at denne støtten og tiltakene man iverksetter, er tuftet på det man vet virker (evidensbasert kunnskap), slik at innsatsen blir både målrettet og virksom.

Bærum kommune er en av tre kommuner i landet som deltar i et stort forskningsprosjekt som har som mål å medvirke til å heve barnevernbarns skolemestring. De øvrige deltakerne i prosjektet er Oslo kommune ved Bydel Bjerke og Drammen kommune. Tidsperioden for forskningsprosjektet er 2016-2020.

Prosjektets hovedmålsetting er å ta i bruk anvendelige og kunnskapsbaserte tiltak som gjør at det kommunale barnevernet kan styrke oppfølgingen av skolegangen. Prosjektet ledes av forskere fra Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge samt Helseregion Øst og Sør (RBUP).

Tiltakene som implementeres er basert på en systematisk kunnskapsoppsummering av relevant forskning, og hvilke felleselementer som kjennetegner effektive tiltak fra disse studiene. Før de ble implementert er disse felleselementene videreutviklet i samarbeid med ansatte i barneverntjenestene, brukerrepresentanter, skolepersonell og RBUP. Resultatet er lokalt skreddersydde forskningsbaserte skolestøttetiltak (Forsterket Skolestøtte) og et opplæringsprogram. Det er gitt opplæring til ansatte i barneverntjenesten i Forsterket skolestøtte.

Det som barna måles på (før og etter) i forskningsprosjektet er lese- og matematikk mål samt foresattes skoleinvolvering. Forsterket Skolestøtte er et tillegg til ordinær undervisning og gis i hjemmet. I tillegg til at man måler barnas skolemestring er det også et mål å evaluere kjennetegn ved barn og familier som kan påvirke effekten av Forsterket skolestøtte, for eksempel psykisk helse. Det evalueres en modell for å utvikle og implementere kunnskapsbasert praksis, og hva som hemmer og fremmer implementering.

Andre forebyggende tiltak

Andre faktorer som er viktige med hensyn til barn og unges skolemestring er trivsel, motivasjon, men også tilstedeværelse/fravær. Forskning om barnevernbarns skolegang viser at denne gruppen scorer noe lavere på motivasjon enn andre barn og har noe høyere skolefravær.

Rådmannen har vært opptatt av å arbeide generelt forebyggende med både skolemiljø, trivsel og fraværsoppfølging, samtidig som prosjektet med Forsterket Skolestøtte har vært implementert i barnevernet. Ved å ha fokus på tidlig innsats og universelle tiltak, vil kommunen sørge for å fange opp sårbare målgrupper og samtidig unngå marginalisering. Universelle tiltak er ofte en god måte å nå utsatte grupper ved at de kan ha stor effekt der de trengs mest, og bidra til å forebygge at unge stigmatiseres.

Gjennom et tverrfaglig arbeid er skolesektorens rutiner for fraværsoppfølging evaluert og justert. De reviderte fravær rutinene bidrar til at tiltak ved skolefravær iverksettes tidligere enn før, noe som fører til høyere tilstedeværelse ved skolen for alle elevgrupper, også barn med tiltak i barnevernet.

Når det gjelder trivsel, motivasjon og et godt og inkluderende skolemiljø har Bærum kommune utarbeidet Plan for Trygt skolemiljø (2017). I planen går det blant annet frem at: «*Alle barn og unge har rett til et skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser...og videre : «Elevene skal være trygge på at voksne vil dem vel, ser dem og passer på....»* Skoleadministrasjonen har to trygg-kontakter som både elever, foreldre og lærere kan ta kontakt med dersom de vil snakke med noen om oppvekstmiljø, vennskap og inkludering – enten det gjelder skolen, fritiden eller på skoleveien. Tryggkontaktene veileder også ved behov når det gjelder lærer-elev relasjoner.

Vurdering

Rådmannen vurderer at deltakelsen i forskningsprosjektet KOBA vil gi ansatte gode evidensbaserte verktøy for å følge opp barnevernbarns skolegang på en slik måte at flere gjennomføre skolegangen med bedre grad av mestring og med lavere fravær. Denne målrettede innsatsen vil, sammen med de universelle tiltakene som er iverksatt for fraværsoppfølging og for et trygt skolemiljø, kunne gi et godt grunnlag for å øke barnevernbarns skolemestring og motivasjon.

Beslutningspunkter

Ingen beslutningspunkter. Dette er en orienteringssak.

Vedlegg:

Vedlegg -foiler

3976729

Dato: 07.05.2018 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 18/11572 J.post ID: 18/99800
Saksbehandler: Kari Kolbjørnsen Bjerke
Saksansvarlig: Siv Herikstad

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	061/18

Deltakelse i forskningsprosjekt om livsmestring

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Hovedutvalg for barn og unge tar saken til orientering
2. Rådmannen kommer tilbake med en rapport fra forskningsprosjektet når det er avsluttet.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen har i flere år arbeidet med tiltak som skal bidra til at elevene utvikler solid sosial og emosjonell kompetanse og opplever en sunn psykisk helse. Likevel er det behov for mer forskning knyttet til hvordan skolen kan arbeide systematisk og helhetlig med å utvikle barn og unges robusthet, særlig i overgangen mellom barneskolen og ungdomsskolen.

Rådmannen har inngått et samarbeid med Læringsmiljøsentret og Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger om å delta i et forskningsprosjekt knyttet til livsmestring i skolen. Prosjektet har fått navnet «Robust». Hensikten med prosjektet er å styrke elevenes evne til å håndtere utfordringer de kan møte gjennom å øke deres sosiale og emosjonelle kompetanse. Det er også en hypotese i prosjektet at innsatsen vil å øke elevenes motivasjon for skolearbeidet.

Intervensjonen innebærer at halvparten av alle 8. trinn elever på elleve ungdomsskoler får opplæring i livsmestring én time i uken i 20 uker. Elevene får undervisning i fem hovedtema: Lærende tankesett, evne til å kunne regulere emosjoner, evne til problemløsning, oppmerksomt nærvær, sosial kompetanse og sosialt ansvar. Innholdet i temaene er basert på veldokumenterte og anerkjente metoder for å fremme sosial og emosjonell læring. De andre klassene vil være kontrollgrupper og få undervisning i filosofi og retorikk. Klassene fordeles tilfeldig på de to undervisningsoppleggene. Når elevene går i 10. klasse vil de som har deltatt i et alternativt undervisningsopplegg med undervisning i filosofi og etikk motta Robust. Motsatt vil de som deltar

Robust i 8. klasse motta undervisning i filosofi og etikk i 10. klasse.

Rådmannen vil følge både innholdet i intervensjonen og effektene av det nøye, slik at erfaringer kan spres videre til bærums skolen.

REDEGJØRELSE

Bakgrunn

[Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen](#) fremsetter tre tverrfaglige temaer for opplæringen i skolen: «Folkehelse og livsmestring», «Demokrati og medborgerskap» og «Bærekraftig utvikling». En viktig del av livsmestring handler om at elevene har en god psykisk helse og utvikler sin sosiale og emosjonelle kompetanse. Livsmestring og psykisk helse handler om å få verktøy og strategier til å mestre de utfordringene som livet stadig tilbyr. Skoleforskeren Michael Fullan (2012) fremsetter også egenskapen «character» som en av de seks viktigste kompetansene for fremtiden.

Rådmannen har i flere år arbeidet med å utvikle elevenes psykiske helse og sosiale og emosjonelle kompetanse. Likevel er det behov for mer forskning knyttet til hvordan skolen kan arbeide systematisk og helhetlig med å utvikle barn og unges robusthet, særlig i overgangen mellom barneskolen og ungdomsskolen.

Forskningsprosjektet «Robust»

Hensikten med prosjektet er å styrke elevenes evne til å håndtere utfordringer de kan stå overfor gjennom å øke deres sosiale og emosjonelle kompetanse, samt å øke elevenes motivasjon for skolearbeidet. Internasjonal forskning tyder på at slike tiltak har flere positive effekter, men det er behov for mer forskning som er gyldig for norske elever som begynner på ungdomsskolen. Forskningsprosjektet ledes av professorene Mari Rege og Edvin Bru ved UiS.

Læringsmiljøsentret gir opplæring til våre lærere slik at de kan drive tiltaket blant sine elever, og utarbeider et undervisningsopplegg med tilhørende materiell for elever. Materialet tar for seg fem hovedtema: Lærende tankesett, evne til å kunne regulere emosjoner, evne til problemløsning, oppmerksomt nærvær, sosial kompetanse og sosialt ansvar. Innholdet i temaene er basert på veldokumenterte og anerkjente metoder for å fremme sosial og emosjonell læring.

I forbindelse med forskningen vil elevene bli bedt om å fylle ut spørreskjema. Noen elever vil også bli invitert til å delta i intervju. Temaene vil omhandle opplevelse av skolerelaterte forhold, samt opplevelse av sosiale og emosjonelle ressurser og utfordringer. I tillegg vil Bærum kommune gi tilgang til karakterer og resultater på nasjonale prøver og andre kartleggingstester gjennom ungdomsskolen for elever som deltar i studien. For at eleven skal kunne delta i forskningen, må foresatte gi sitt samtykke. Svar på forespørsel om samtykket gis på eget ark som du får tilsendt, evt. kan finne via en lenke. Det er frivillig å delta i studien, og de foresatte kan når som helst trekke samtykket til sitt barns deltakelse uten å oppgi noen grunn.

Rådmannen vil følge både innholdet i intervensjonen og effektene av det nøye, slik at erfaringer kan spres videre i bærums skolen.

Beslutningspunkter

Dette er en orienteringssak som ikke krever noen beslutning.

Vedlegg:

Robust brosjyre Bærum_170x200mm_oppslag_(ORIG)
Informasjonsskriv kortversjon200418

4002094
4002095

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
10.04.2018	N - 125		18/9052	18/81661
Saksbehandler:	Borgny Danielsen			
Saksansvarlig:	Borgny Danielsen			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for barn og unge	15.05.2018	062/18

Referatsaker

Forslag til vedtak:

Refererte dokumenter tas til orientering slik de foreligger.

Refererte dokumenter til orientering:

Dokumentnummer	Tittel
1.	Konsept for skoleanlegg i Bærum - spørsmål
2.	Spørsmål og svar knyttet til hva som definerer gode og trygge læringsmiljø i Bærumskolen
3.	Veteranplan for Bærum - oppstart av arbeidet
4.	Overgangsrutiner barnehage- barneskole- ungdomsskole - mulig endring
5.	Skolekapasitet nord i Østre Bærum - plan for utvidelse av kapasitet - gjennomført høring